

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

Uit "Die Welt"

verschijnt tweemaandelijks
37ste jaargang - nr. 307 - mei-juni 1994
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Knokkestraat 44 - 9000 Gent

Dossier
Midden-
Oosten

▼ Blauwhelmen in
Afrika

Interventies

■ Rwanda

Zuid-Afrika

● Verkiezingen -
Italië, enz.

■ Berlusconi

■ Nederland

■ Oekraïne

■ Bosnië

Mexico

China

■ Privatiseringen

■ Verenigde Naties

■ Schindler's List

■ Terugblik

Op de korrel

Manu Ruys, gewezen hoofdredacteur van "De Standaard", pleegt nog wekelijks in zijn krant, in de Opiniebladzijde, een bijdrage onder de rubriek "Op de korrel".

Opvallend is wel dat deze bijdragen aanzienlijk kritischer zijn dan in het verleden en de inhoud ook heel wat radikaler is. Om dit te illustreren lijkt het nuttig even stil te staan bij het op 25/3 gepubliceerde artikel onder de titel "De politiek van de foute beslissingen". Na op een aantal misbaksels gewezen te hebben zoals de wapenaankopen, de T.G.V., milieubelasting, enz. besluit hij als volgt:

"Volgens Jan Hoet wordt de politiek te veel overgelaten aan de beroepspolitici. Een diepe gedachte. Wilfried Martens heeft in de, soms wat zielige Brandpunt-reportage van 20 maart verklaard dat hij twaalf jaar lang als premier is bezig geweest met verkeerde problemen en niet wist wat er in het land omging en wat de mensen echt bekommerde. Een vernietigende bekentenis en een blaam voor de politieke klasse".

"De professionelen van de Wetstraat voeren soms als ekskuus aan: wij spreken niet het geplaatste woord. Ze hebben niet helemaal ongelijk. De beslissingsmacht ligt elders: waar de democratie geen toegang krijgt en belangen domineren die niet de belangen van de gemeenschap zijn. De burger doolt rond in de woestijn van machteloosheid".

Dat is nog al een krasse taal die men vroeger nooit uit de pen van Manu Ruys zou gekregen hebben.

Was en is het niet omdat "De Standaard" afhankelijk is van financiële groepen (wat Ruys niet vernoemt) met aan de leiding een zekere heer André Leysen "die deel uitmaakt van die beslissingsmacht die elders ligt: waar de democratie geen toegang krijgt en belangen domineren die niet de belangen van de gemeenschap zijn".

Manu Ruys anno 1994 legt hier dus wel de vinger op de wonde.

Beter laat dan nooit.

A.D.S.

Ja.. zei Petrus bij de bekendmaking van het overlijden van Leon Degrelle zullen sommigen wel een "oef" gelaten hebben. Ze zijn eindelijk dit individu zonder kleerscheuren kwijt geraakt. De vraag blijft echter waarom onze onderscheiden regeringen in de voorbije 50 jaar nooit het nodige gedaan hebben om Spanje te verplichten deze oorlogsmisdadiger uit te leveren?

INHOUD

EDITORIAAL	Blauwhelmen in Afrika	3
UITKIJK	Interventies	4
AFRIKA	Rwanda: Te weinig macht te verdelen De eindsput naar democratie	5 7
VERKIEZINGEN	En ... dat noemen ze "demokratie"	9
ITALIÉ	Het imperium van Berlusconi	12
NEDERLAND	De gemeenten als sluitstuk van een politiek beleid	13
EUROPA	Met Oekraïne alle kanten uit? NAVO-bombardementen in Bosnië	14 17
NAGELS MET KOPPEN		18
DOSSIER	Van Het Oslo-akkoord naar een volwaardige vrede Hebron voorij	19 21
TURKIJE	Boter of kanonnen	22
EERLIJKHEIDSHALVE		23
MEXICO	Het probleem is dat de grond niet aangroeit	24
AZIÉ	De twee China's (Deel 2)	25
ECONOMIE	Privatisering - of het failliet van de moderne economie	28
VERENIGDE NATIES	De veiligheid in de wereld. Quo Vadis?	29
BOEKEN		5-27-29
STANDPUNT	Globaal plan is keihard uitzichtloos bezuinigingsbeleid	31
WAPENHANDEL	Persmededeling	32
OP TOT VOEDEN	Schindler's List... Spielberg's List...	33
TERUGBLIK	Van een keizer die werd witgewassen	34
VREDESINITIATIEVEN - DIALOGAVONDEN - VREDESFONDS		36
25 JAAR GELEDEN IN VREDE		37
VOOR DE VUIST	Open je ogen voor het Vlaams Blok ze sluit	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer:

Georges Spriet - Willy Courteaux - Marc Van Acker - Jaak Perquy - André De Smet - René Van Nerum - Tom Nachtegaal (Nederland) - Yvan Grosjean - Nahum Shoor (Israël) - Barbara De Buck - Guido De Schrijver - Lucien Bollaert - Rudolf Boehm - Antoine Uytterhaeghe - William Denayer - Jan Van Calsteren - Albert De Coninck.

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT:

Knokkestraat 44 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent -
Tel. (09) 221 18 39
Fax (09) 220 87 20

LEESGELD:

110 Fr. los nummer
600 Fr. per jaar
700 Fr. instellingen met taktuur
800 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght
Beukendreef 15,
9401 POLLARE - NINOVE

ABONNEMENTENDIENST:

Lotty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is slechts toegelaten mits bronvermelding en toezending van een presentexemplaar.

EINDREDAKTIE:

Lucien Bollaert, Wouter De Raes, André De Smet, Jan Olsen, Georges Spriet, Victor Stuyck, René Van Nerum, Dirk Vonckx.

REDAKTIESECRETARIS:

Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:

André De Smet.

De ondertekende artikels beantwoorden niet noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK:

"Nevelland". B.W.,
9840 Nevele (Landegem).

Blauwhelmen in Afrika

Het optreden van de Verenigde Naties in de wereld zit behoorlijk in de knoei. Wat Afrika betreft is het ronduit angstwekkend.

Er was het hoopgevende voorbeeld van Namibië. Dus kregen de andere landen een doorslag van dit vredesproces te verwerken.

De opsomming van de mislukkingen zal u voor u zelf al wel 's gemaakt hebben, neem ik aan.

Het dossier Westelijke Sahara evolueert volledig naar Marrokaanse modellering. In Somalië werden de VS-troepen onder VN-dekking oorlogsvoerende partij. Angola werd naar verkiezingen geduwd zonder de realisering van de onderhandelde etappes naar vrede af te wachten. Sindsdien woedde de oorlog als nooit voorheen door het land. Hopelijk kunnen de gebeurtenissen in Angola een voldoende waarschuwingsrol spelen voor Mozambique. En... er is Rwanda.

Basingrediënten van vele akkoorden hebben het over een staakt-het-vuren, een overgangsregering, bewapeningscontrole, en dan meerpartijenverkiezingen. Op het economisch vlak heeft de V.N. niks in de pap te brokken. Hier komt men op het terrein van IMF (Internationaal Muntfonds), Wereldbank, Gatt (Algemene Overeenkomst over handel en douanetarieven) en biedt de 'wereldgemeenschap' verscherpte budgetcontrole, open grenzen voor de import, een politiek die de exportproductie stimuleert.

Iedereen gaat voorbij aan de neerwaartse prijs-spiraal voor de meeste Derdewereldproducten en dus de groeiende armoede voor deze landen.

Zo werd in Marrakech, half april, - bij de pompeuze plechtigheid rond de ondertekening van de Uruguay-ronde binnen Gatt - de vrije markt en de greep van de wereldhandel op de lokale markten als de oplossing voor de onderontwikkeling voorgesteld.

Het is opvallend met welk gemak alle commentaren het eens zijn over de negatieve gevolgen van deze nieuwe Gatt-overeenkomst voor zwart Afrika. En hoe ze eensgezind gelaten aanvaardden dat dit deel van het continent verder uitgestoten wordt.

Nadien horen we dan uitspraken over de 'Afrikaanse verschrikking', uitzichtloosheid van de geweldsituatie, Somalisering van gans Afrika.

Graag wordt met nadruk, en soms uitsluitend gewezen op het etnische karakter van conflicten, zoals bv in Rwanda. Daar hebben wij dan geen verantwoordelijkheid bij.

Maar er is toch duidelijk meer aan de hand, dan de onderdrukking van één volk door een ander. Gemakkelijkheidshalve gaat men hier voorbij aan de kleine groep machtshebbers die het bewind uitmaken. En vooral vergeten velen in welke situatie de mensen moeten overleven.

De inkomsten van Rwanda komen voor 81% van de koffie, nog 's 9% voor thee en maté. Maar na het einde van het laatste internationaal koffie-akkoord zakten de prijzen in een duizelingwekkend tempo. Tussen het oogstjaar '85-'86 en '90-'91 werden de prijzen bijna gehalveerd op de wereldmarkt. De koffieprijsen zijn zo enorm laag dat ze zelfs de productiekosten niet meer dekken.

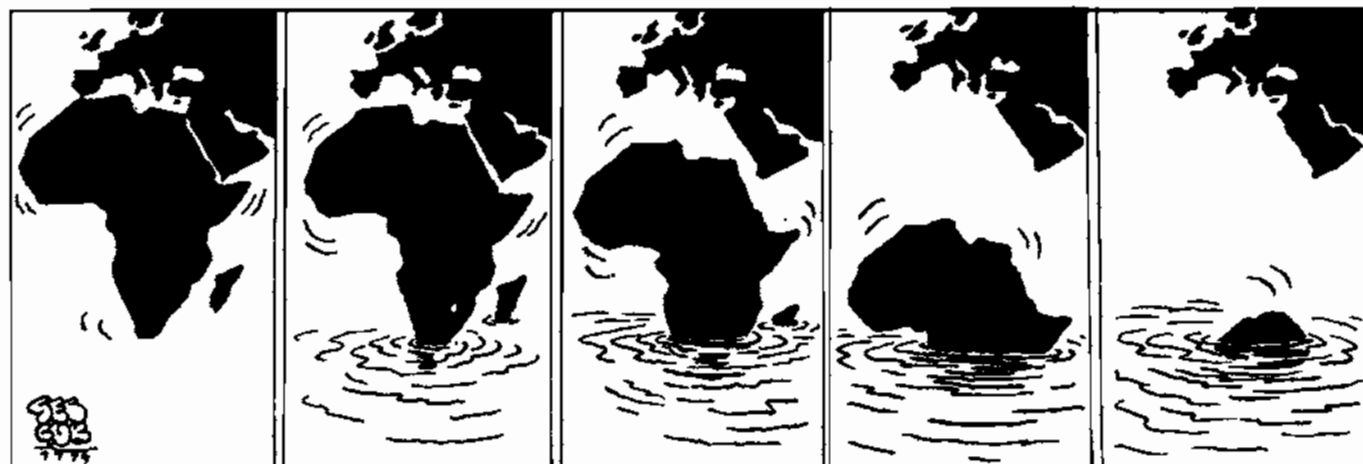
Hoe zou een maatschappij tot rust komen in dergelijk klimaat?

De vredesprocessen die de Verenigde Naties opzetten gaan dus voorbij aan de economische levensomstandigheden van de bevolking. Ze behandelen alleen de 'politieke' sector van de maatschappij, alsof die losstaat van de rest. Door het optreden van de V.N. wordt niks gewijzigd aan de armoedesituatie, en het enige perspectief dat wordt geboden is een verhoogde druk op mens en milieu.

Sleutelen aan snellere beslissingsprocedures of de aard van het mandaat van de VN-troepen zal daarbij geen oplossing inhouden.

Wij menen dat de collectieve veiligheid van deze wereld niet omheen een economische veiligheid van de wereldbevolking kan. Samen met zovele anderen zullen we (op initiatief van Kairos-Europa) dan ook op 26 juni aan de Brusselse beurs protesteren tegen de politiek die de financiële en economische wereldinstellingen voeren.

Georges Spriet

uit 'Le Monde'

Interventiescenario's

Een literatuur-wetenschapper is ooit, op basis van uitvoerig onderzoek, tot het besluit gekomen dat de intriges van alle romans die ooit geschreven zijn, gereduceerd kunnen worden tot 37 scenario's. Als iemand zich de moeite zou willen getroosten te onderzoeken wat de basis-elementen zijn van vrijwel elke buitenlandse interventie in enig land waar een conflict-situatie aanwezig is, zou die zonder de minste twijfel tot de conclusie komen dat er hooguit drie scenario's zijn, en dat elk van die scenario's een aantal gemeenschappelijke aspecten vertoont. Laten we er enkele van bekijken.

In een land X regeert een staatshoofd Z, dat goed bevriend is met één of meer westerse staatshoofden of regeringen. De vriendschap met Z is gebaseerd op het feit dat hij de politieke of economische belangen (of allebei) dient van het westers land. Of Z de belangen behartigt van zijn eigen bevolking is niet zo belangrijk. Z wordt overvloedig van wapens voorzien, want hij regeert in een onstabiele regio. Dank zij die militaire hulp is zijn positie nauwelijks aantastbaar. Als dan achteraf blijkt (wat men meestal vooraf al wist) dat Z een onverkwikkelijk personage is, dan blijft men hem toch maar steunen, "omdat er niemand anders is"; wat wellicht klopt, want de machtige man Z heeft er wel voor gezorgd dat er niemand anders is om zijn plaats in te nemen.

Nu zijn die Westerse regeerders ook geen compleet harte-loze schurken, en ze beseffen dat ze ook iets moeten doen voor de ontwikkeling van het land X. Bovendien versterkt dat de banden met het regime zelf en kan men dus uiting geven aan nobele humanitaire gevoelens en tegelijk de eigen belangen veilig stellen. Met de ene hand geven ze dus omvangrijk wapentuig aan Y, en met de andere hand geven ze humanitaire hulp. De ene hand weet dan meestal niet wat de andere doet, of doet alsof ze het niet weet.

Nu heeft wapentuig de merkwaardige eigenschap dat het nogal gemakkelijk crucleert, dat het geen grenzen erkent en dat het voor harde poen even gemakkelijk te kopen is als een zak aardappelen, als je de weg maar weet en die is niet moeilijk te vinden. Er zijn weliswaar bepaalde internationale regels die de wapenhandel pogen te beheersen, maar als men op een weegschaal de wet aan de ene kant en geld aan de andere kant legt, dan blijkt geld altijd zwaarder te wegen. En wapenhandelaars vertonen alvast één goddelijke eigenschap, dat de wegen die ze volgen ondoordringbaar zijn. En vaak genoeg zijn zij die de regels hebben gemaakt, dezelfde als die die ze met voeten treden. Zie de weegschaal hogerop. Zo komen de wapens dan in "verkeerde" banden terecht. Meneer X is de situatie niet langer meester. Er breekt een conflict los, en de ontwikkelingswerkers allerhande, die daar met de beste bedoelingen gekomen zijn, zijn in gevaar en moeten gered worden. Hier lopen de scenario's even uiteen. De redding kan dan gebeuren via een regelrechte militaire interventie die de chaos nog groter maakt en de rancunes van de plaatselijke bevolking aanwakkert omdat het meestal blanke soldaten zijn die zwarte of bruine of gele mensen doodschieten. Of het kan met een "humanitaire" operatie waarbij troepen de onmogelijke opdracht krijgen te midden van een bloedig conflict behalve de huid van de ontwikkelingswerkers ook de eigen huid te redden zonder zelf een schot te lossen.

Achteraf kan een premier dan publiek komen verklaren, dat hij het allemaal niet geweten heeft, dat hij het niet kon weten en dat hij dus in elk geval onschuldig is.

Hoewel dat soort scenario's zich telkens weer herhaalt in andere situaties, worden hier nooit lessen uit getrokken.

De Sjah van Iran werd begiftigd met overvloedig wapentuig, zonder dat iemand zich afvroeg wat de bevolking van dat land over de Sjah en zijn politiek dacht; en zie, de Sjah vloog eruit

en maakte plaats voor een Ajatollah die op de westerse vrienden van de Sjah spuugde. Toen werd Irak volgepropt met wapens, in de hoop dat ene Saddam Hoessein eens op die Ajatollah zou gaan spugen, wat hij dan ook probeerde te doen in een eindeloze oorlog. Toen diezelfde Hoessein, aangemoedigd door zijn vriendschap met zijn westerse steunpilaren, een ander land binnenviel, werden de vijanden van Hoessein blij gemaakt met overvloedig wapentuig enzovoort enzovoort.

In alle varianten op dit scenario is er één telkens waar terugkerende factor: totale onverschilligheid voor het welzijn van de BEVOLKING.

Het eigenbelang op lange termijn kan alleen maar een verlengstuk zijn van de belangen van anderen elders in de wereld.

Er is geen enkel teken dat onze bewindvoerders dit zien. Nee, dat is verkeerd. Ze zien het natuurlijk wél, want ze zijn niet idioter dan u en ik. Maar hun denken (en dus hun handelen) zit vast in bepaalde schema's, gedomineerd door eigenbelang. Nee, ook weer fout: gedomineerd door de meest kortzichtige vorm van eigenbelang die zich uiteindelijk en vrijwel onvermijdelijk tegen de "hulpverlener" keert.

Er kan in onze relatie met de Derde Wereld maar één vorm van doeltreffend en vruchtbaar eigenbelang bestaan: het behartigen van de belangen van de plaatselijke bevolking. Is dat een simplistische formule? Misschien. Is de formule die totnogtoe is gehanteerd (pomp een land vol wapens en wacht dan af wat er gebeurt) minder simplistisch? Eigenlijk niet. Heeft die simplistische formule een goed resultaat opgeleverd? Ze heeft alleen chaos en slachting opgeleverd. Zou het dan niet redelijker zijn, de situatie te benaderen op basis van die andere simplistische formule die nooit uitprobeerd is? Dat is idealisme en beantwoordt niet aan de harde realiteit. Was de oprichting van de Verenigde Naties ook niet iets idealistisch waarvan verwacht werd dat het zo tot een betere wereldorde zou leiden? Ja, maar de realiteit... Maar was het niet juist de bedoeling van die Verenigde Naties om die realiteit te hervormen?...

Zo kunnen we nog lang doorgaan tot we bij de slotvraag komen: is de wereld verbeterbaar? Een overzicht over de hele mensengeschiedenis, geeft ons alleen het antwoord: we weten het niet. Aangezien we het niet weten, is het dus niet naïefer uit te gaan van de gedachte, dat de wereld misschien toch verbeterbaar is. Het tegendeel kan ook nooit worden bewezen. We zijn vandaag in een periode van schokkende historische veranderingen. Die zijn in het verleden nog voorgekomen. In die periodes heeft men altijd gedacht dat het einde nabij was. Telkens bleek het het begin te zijn van iets nieuws, al was het nieuwe niet noodzakelijkerwijze in alle opzichten beter dan het oude. Maar er is één constante geweest die telkens weer tot catastrofes heeft geleid: het idee dat het belang van de ander in strijd is met het eigen belang. Vandaag, nu alle problemen in de wereld met elkaar te maken hebben, is het nog nooit zo duidelijk geweest, dat het eigenbelang op lange termijn alleen maar een verlengstuk kan zijn van de belangen van de anderen elders in de wereld. Dit te herkennen mag pas realiteitszin heten. Vandaag is de wereld nog maar 's in gewetensnood over wat in Rwanda aan het gebeuren is. Maar die gewetensnood heeft alleen betrekking op de gevolgen, niet op de oorzaken van een catastrofe waarvan de omvang in belangrijke mate mee bepaald is door Westerse lichtzinnigheid.

W. Courteaux

Rwanda: Te weinig macht te verdelen

Woensdagavond 6 april maakte een luchtdoelraket op de luchthaven van Kigali een einde aan het schuchtere vredes- en democratiseringsproces in het Centraalafrikaanse Rwanda. Een vliegtuig met aan boord -naast een rits getrouwen- de presidenten Juvenal Habyarimana van Rwanda en Ciprien Ntarayima van Burundi werd neergehaald.

De dood van de Rwandese president die sinds 1973 de touwtjes stevig in handen hield, vormde het startschot voor een bloedige afrekening onder de bevolking waarbij Tutsi en gematigde Hutu-opposanten het moesten ontgelden. Gruwelijke beelden van Rwandezen die elkaar in koelen bloede met machetes afmaakten, werden de Belgische huiskamers binnengestraald. Temidden van het tumult kwamen de Belgen -burgers en UNO-blauwhelmen- klem te zitten: Hutu-haviken lanceerden een intensieve haatcampagne waarin openlijk werd opgeroepen tot het vermoorden van de Belgen. In de grootscheepse evacuatie-actie 'Silver Back' werden zo'n 1500 Belgen gerepatriëerd.

Er lijkt ondertussen nog weinig twijfel over te bestaan dat de verantwoordelijken voor de aanslag op de president en de aanstichters van het daaropvolgende bloedbad waarbij tien Belgische UNO-blauwhelmen en drie Belgische ontwikkelingshulpers de dood vonden, gezocht moeten worden in de rangen van Hutu-extremisten. Met deze wellicht meer dan vermoed 'georchestreerde actie' werd het op 4 augustus 1993 afgesloten Akkoord van Arusha dat een einde moest maken aan de oorlog die na de inval van het Rwandees Patriottisch Front (oktober 1990) het land verscheurde, opgeblazen. In Arusha (Tanzania) werden de krijtlijnen uitgetekend van een democratiseringsproces dat uiteindelijk tot een machtsdeling moest leiden tussen het MRND -de partij van Habyarimana-, het RPF (Rwandees Patriottisch Front) en de binnenlandse oppositiepartijen MDR, PL en CDR.

Het Habyarimana-tijdperk

Tot 1990 leek er in Rwanda geen vuiltje aan de lucht. Het straatarme landje, economisch te verwaarlozen, had in België een erg goeie reputatie. Het sterke regime van president Habyarimana genoot opvallend veel krediet. De ontwikkelingsgelden gingen vlot over de tafel. Rwanda bleek een uitstekend wingewest voor katholieke zieltsjagers, treffend geïllustreerd door de 'speciale

vriendschapsbanden' tussen Habyarimana en wijlen Koning Boudewijn, en ontwikkelingswerkers van allerlei slag. In Rwanda vonden die ontwikkelingswerkers immers het gedroomde werkterrein voor een beleid van kleinschalige plattelandsontwikkeling. Dat het regime van Habyarimana ondertussen een aantal kwalijk riekende geurtjes verspreidde, werd met de mantel

1990 viel het uitstekend getrainde RPF-leger dat voor 90 à 95% uit Tutsi bestaat, aangevuld met Hutu-ballingen, vanuit Uganda het noorden van Rwanda binnen. Dit zou uiteindelijk leiden tot de dramatische gebeurtenissen van april 1994.

Voor de westerse waarnemer is de huidige etnische moordpartij allicht moeilijk te begrijpen. Sociaal-economisch is het onderscheid tussen Hutu en Tutsi nagenoeg verdwenen. Ze spreken sinds eeuwen een zelfde taal, hebben identieke culturen en van de professionele opsplitsing tussen de Hutu-boeren en de Tutsi-vee-houders-krijgers die eertijds de basis vormde voor het feodale koninkrijk onder de mwami, is geen sprake meer. De fysieke verschijning én het gewicht van het verleden houden het onderscheid in stand. De wonden die de eeuwenlange Tutsi-overheersing en de traumatiserende onafhankelijkheid geslagen hebben, lieten zich in dertig jaar niet zomaar uitwissen.

Patriottisch Front

De inval van het RPF in 1990 heeft oude wonden opnieuw geopend en aan Hutu-haviken de gelegenheid geboden de etnisch factor weer bovenaan de politieke agenda te plaatsen. De strijd van het RPF botste van in het begin op groot wantrouwen en werd ook in het westen gemakshalve in de hoek van het 'tribalisme' gesitueerd. De weinige Hutu -in ongenade gevallen oud-medewerkers van Habyarimana- die tot de top van de RPF-leiding behoren, werden afgedaan als window dressing. Hoe dan ook, het RPF is het produkt van het nooit opgeloste vluchtelingenprobleem aan de Rwandese grenzen. En precies het RPF vormde de hefboom voor de interne democratisering van Rwanda waar Habyarimana meer en meer onder druk kwam te staan. Met die hefboom werd echter tegelijk het etnisch spook opnieuw tevoorschijn geroepen.

Rwanda viel meer en meer ten prooi aan een totale versplintering. Er was het RPF maar ook binnen de Hutu-meerderheid waren scherpe tegenstellingen gegroeid:

der liefde bedekt. Rwanda was per slot van rekening deel van Afrika en daar is men wel aan wat anders gewend, zo luidde zowat de redenering.

De onafhankelijkheidsstrijd waarbij de Hutu-meerderheid met actieve steun van de Belgen op bloedige wijze afrekende met de eeuwenlange feodale overheersing van de Tutsi (die aanvankelijk door het koloniale België als de natuurlijke leiders werden uitgespeeld), leek lang voorbij en Habyarimana streefde -alvast in woorden- de verzoening tussen de twee bevolkingsgroepen na.

De revolte tegen de Tutsi van 1959 -met zijn vaak bloedige nasleep tot 1973, jaar waarin Habyarimana in een staatsgreep de fakkel overnam van de eerste Rwandese president Kayibanda- zadelde de buurlanden van Rwanda met grote groepen Tutsi-vluchtelingen op. Dit onopgelost vluchtelingenprobleem zou Habyarimana zuur opbreken. In oktober

noord versus zuid, pro of contra de Habyarimana-clan, hardliners versus Hutu's die wel van een machtsdeling met de Tutsi willen weten.

De gemeenschappelijke inzet: de verovering van de macht. Binnen de retoriek van de democratisering (naar westers model) dacht men dit vraagstuk op vreedzame wijze op te lossen door machtsdeling. Dit is ijdele hoop gebleken: er is te weinig (gedifferentieerde) macht om te verdelen. Het clintelisme is daar in Rwanda -met zijn feodale traditie- het geïnstitutionaliseerde resultaat van.

Daar hoeven wij niet meewarig over te doen. Wie de situatie in ons eigen landje in ogenschouw neemt, ziet niet anders. Wat anders is het politiek dienstbetoon, de verzuiling of de typisch Belgische wafelijzerpolitiek dan regionalistisch, personalistisch, ideologisch of ander clintelisme.

Het verschil: 'We have plenty of power to share', kortom: de koek is groot genoeg om er met velen van te smullen. Dat is in Rwanda niet het geval, daar vallen aasgieren aan op die ene bron van macht waar alle rijkdom uit voortvloeit: de politiek met zijn privileges.

Dat de politieke macht in Rwanda nergens op enig maatschappelijk weefsel berust, verklaart meteen waarom het verdwijnen van de man die door velen als het obstakel voor een werkelijke democratisering werd beschouwd, meteen het hele proces kelderde. De ironie wilde dat wellicht enkel mét Habyarimana van een begin van machtsdeling sprake kon zijn. En dat hadden de Hutu-extremisten goed begrepen.

Patsituatie

De krachtsverhoudingen worden in de gegeven chaotische omstandigheden militair afgebakend. Het leger van het RPF strijdt momenteel met het FAR-regeringsleger voor de controle over de hoofdstad. De gedisciplineerde RPF-troepen lijken de enige kracht die de orde en rust enigszins kan herstellen.

Naar de gevolgen hiervan op korte en lange termijn hebben we echter het raden. Wat als het FPR Kigali inneemt? Hoe moet het dan verder? De woordvoerder van het RPF in Brussel beweert in ieder geval dat voor het RPF de akkoorden van Arusha volledig blijven gelden. Maar er zal niet onderhandeld worden met extremisten of criminelen: een statement waar dreiging van uitgaat. Te vrezen valt immers dat het voornamelijk uit Tutsi bestaande RPF-leger zich te buiten zal gaan aan even bloederige wraakacties om de aflslichting van vele Tutsi te vergelden.

Zelfs indien mocht blijken dat het RPF over de nodige discipline zou beschikken om zich niet aan dergelijke excessen te

buiten te gaan, dan nog is het weinig waarschijnlijk dat het Tutsi-gekleurd RPF-commando door de overwegend Hutu-bevolking aan het bewind zal gedoogd worden. Er ontstaat dan een patsituatie waarbij Rwanda in twee delen uiteenvalt. Gesprekken op basis van het Arusha-Akkoord lijken dan evenmin evident. Van de gematigde Hutu-oppositie die naar verzoening streefde, blijft naar verluidt niet veel meer over. En zal er met de Hutu-die hards in het zuiden te praten vallen?

De grootste hypotheek op een vreedzame toekomst voor Rwanda is uiteraard de haat die gezaaid werd. Het Rwandees maatschappelijk weefsel zal allicht weer tientallen jaren nodig hebben om zich enigszins te herstellen. Het wantrouwen heeft zich diep genesteld.

Geen welstand

Rwanda is een nieuw drama in het kielzog van een 'vormelijke' moderniteit waarin Afrika geacht wordt de oplossing voor zijn problemen te vinden. Sinds hun onafhankelijkheid bevinden de meeste Afrikaanse landen zich in een strak modern keurslijf. Van hen werd verwacht dat zij hun dekolonisatie concretiseerden binnen grenzen die de hunne niet waren, uitgaande van een concept, de natie staat, dat het hunne niet was met behulp van instituties die al evenmin de hunne waren. Dat de meeste Afrikaanse landen daarbij naar eenpartijssystemen evolueerden, was de logica zelve. De parlementaire democratie moet nu als nieuwe deus ex machina de verziekte situatie rechtzetten.

Ontwikkelingswerker Tom Baeyens, net gepatrieerd uit Rwanda, en te gast in 'Schermen' bij Jan Van Rompaey (12 april, BRTN), omschreef het probleem van de democratie in Rwanda als een probleem van te weinig welstand. Het is een dooddoener, maar is het anders? Het is schrijnend vast te stellen dat die democratische retoriek veld wint, precies op het moment dat de democratie in het westen zelf tegen de grenzen opbotst die door de mundialisering van de economie worden getrokken. De relatie tussen democratie en economische ontwikkeling wordt daarbij niet of dubbelzinnig gedefinieerd.

Ondertussen blijft het westen onder UNO-vlag krampachtig pogingen ondernemen om conflicten te beheersen. Maar het is vaak die obsessie die een aantal zaken verder op de spits drijft. Ze laat geen ruimte om met heterogene situaties om te gaan: het westen wil duidelijkheid, het wil woordvoerders van klaar omliggende groepen waarmee je aan tafel kunt gaan zitten en deals negociëren.

Dat dit niet lukt, kan je dagelijks op tv volgen. Het geval Joegoslavië toont dit evenzeer aan. Elk onderhandeld verdrag zal ook daar slechts een weerspiegeling zijn van de krachtsverhoudingen zoals die zich op het terrein gewapenderhand hebben gevormd. Dat zal in Rwanda niet anders zijn.

Marc Van Acker

Boeken

6de vijfling

Agatha Christie

De Geheime Tegenstander

Tommy en Tuppence zitten na de Eerste Wereldoorlog zonder werk. Ze besluiten een advertentie te zetten om aan een baantje te komen. Plotseling belanden ze in een nieuw avontuur.

Het Internationale Detectivebureau

Na hun trouwen nemen Tommy en Tuppence Beresford een detectivebureau over. Hun eerste zaak is meteen een succes, al ligt het dit keer niet aan hun speurderskwaliteiten.

Het Schouderklopje van Inspecteur Marriot

Dankzij Tommy's reclame dat elk probleem binnen vierentwintig uur wordt opgelost, begint het detectivebureau bekend te worden. Maar vierentwintig uur is wel erg kort.

De man die nr. 6 was

Als een Russische prins Tuppence ontvoert, is Tommy ten einde raad. Maar gelukkig blijft hij kalm = hij neemt een voorbeeld aan Hercule Poirot en gebruikt zijn grijze cellen.

N of M

De Beresfords zijn bang dat ze te oud zijn om in de Tweede Wereldoorlog nog een rol te spelen. Al heel gauw echter worden ze uitgekozen voor een belangrijke regeringsopdracht. Luitingh: 795 fr.

In de ban van Satan

Lawrence Wright

Is het fascinerende relaas van een ongrijpelijk geval van wijdverbreid seksueel misbruik. Het is ook een onderzoek naar mysterieuze werking van het geheugen, waarin betrokkenen herinneringen terugkrijgen over lang vergeten seksueel geweld, baby-offers en andere traumatische gebeurtenissen. Deze zouden verbonden zijn met satanische rituelen, over een periode van meer dan vijftien jaar, en met als deelnemers de hele familie, een aantal vrienden en zelfs collega's van de politie. L.J. Veen.

De eindspurt naar democratie

Op 26, 27 en 28 april '94 zullen de eerste niet-rationale verkiezingen plaatsgehad hebben in Zuid-Afrika. Ik schrijf dit stuk op 14 april. Van resultaten heb ik dus nog geen weet. Ook is het nu, nog geen veertien dagen voor de verkiezingen, niet duidelijk of de verkiezingen al dan niet vreedzaam zullen verlopen.

Het bloedvergieten in de aanloop tot de verkiezingen, laat alleszins niets goeds vermoeden. Men kan zich zelfs afvragen of verkiezingen in dergelijke atmosfeer wel verantwoord zijn.

De inzet

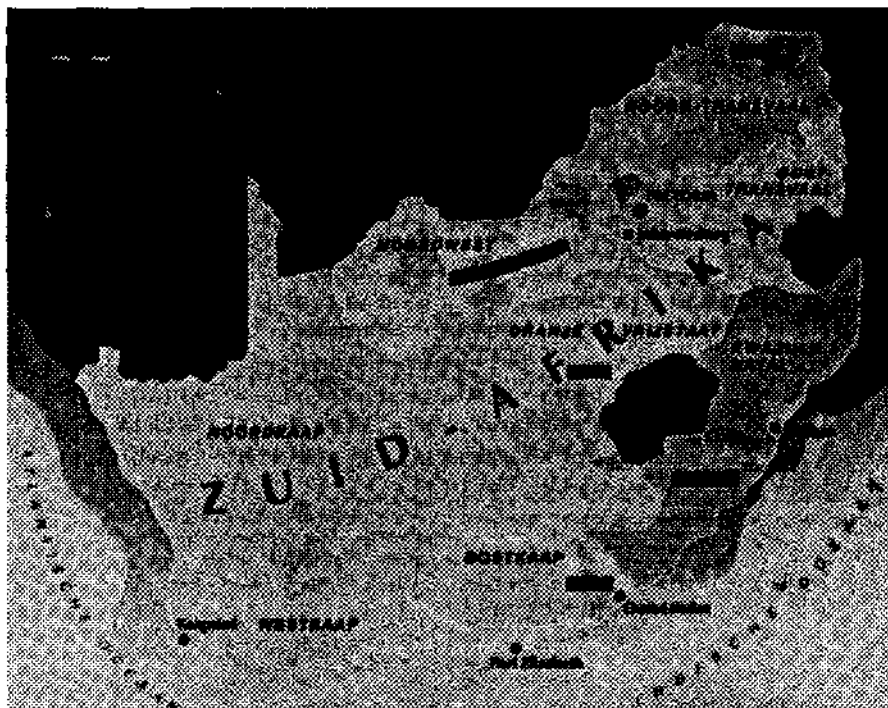
De verkiezingen zullen de eerste niet-rationale verkiezingen zijn in het land waar blanke overheersing nu al zo'n 300 jaar duurt en waar de meerderheid al net zo lang onderdrukt wordt. Eindelijk is er een mogelijkheid dat de democratie zijn intrede maakt en dat het land zich oriënteert op een gelijkberechtiging van geheel haar bevolking. Ik zeg 'oriënteren op', want het in de praktijk brengen van dat principe zal nog een paar andere mouwen zijn. Stel dat de verkiezingen eerlijk en vrij zullen zijn verlopen en dat de progressieve krachten (onder aanvoering van het ANC) het zullen hebben gehaald, dan rust op hun schouders nog een immense taak het land weer op te bouwen na tientallen jaren 'mis-meestering', onderdrukking en geweld, voor we zullen kunnen spreken van het werkelijke einde van apartheid. Want apartheid zal met de verkiezing zelf misschien wel officieel helemaal verleden tijd zijn; het zal in de praktijk toch aankomen op het verwezenlijken van gelijke rechten en kansen in het dagdagelijkse leven van de gemiddelde Zuid-Afrikaan (werk, woningen, onderwijs, inkomen,...).

Ook al erkennen we dat, toch kan je het belang van de verkiezingen zelf niet onderschatten. Het is misschien slechts één stap, maar het is een belangrijke en een noodzakelijke stap.

Het spel

Het uur van de waarheid is aangebroken. De internationale gemeenschap zou dat ook moeten beseffen. De verkiezingen in Zuid-Afrika zijn niet alleen van cruciaal belang van Zuid-Afrika zelf, of voor de Zuid-Afrikaanse regio, maar ook voor de gehele wereld en voor de progressieve en democratische krachten in die wereld. Er wordt immers komaf gemaakt met een misdaad tegen de mensheid.

Je zou mogen verwachten dat ook alle Zuid-Afrikanen het belang van de verkiezingsslag inzien; maar dat is niet zo. Er zijn al zoveel verkiezingen geweest in het land (waaraan de meerderheid niet mocht aan meedoen) dat er heel wat mensen ook nu enige scepsis bewaren. Vooral heel wat analfabeten blijken slecht op de hoogte te zijn van wat er staat te

gebeuren. Daarom zijn er allerhande programma's opgesteld die de mensen moeten duidelijk maken wat er op het spel staat en hoe dat spel moet gespeeld worden. In een 'derde-wereldland' als Zuid-Afrika is dat van het grootste belang. Zeker als je ook rekening houdt met de intimidatie die mogelijk is binnen een maatschappij waar de macht nog steeds ongelijk verdeeld is. Ongeletterde handlangers op een boerderij ergens op het platteland die het eigendom is van een reactionaire 'boer', kunnen makkelijk verboden worden om te gaan stemmen door hun 'baas' en werkgever. Tenslotte is een job, een gegeerd goed in het land...

Het verwondert me dan ook niet in de kranten te lezen dat nog maar eens een aantal personen die de mensen willen voorlichten, werden afgemaakt tijdens de uitvoering van hun job. Iedereen die voordeel heeft bij apartheid, moet in dergelijke voorlichtingswerkers immers een vijand zien. Hoe beter de mensen ingelicht zijn, hoe beter ze zullen inzien dat ze nu een mogelijkheid krijgen om verandering te bewerkstelligen. Uiteindelijk is daar waar het op aan komt. Er zijn in het land krachten die verandering

willen en er zijn er die dat niet willen (of die slechts een plastische verandering willen). Natuurlijk zijn er heel wat mensen, groepen en partijen die daar ergens tussen die twee uitersten zitten.

De spelers

Volgende partijen zijn ingeschreven voor de verkiezingen:

African Christian Democratic Party/
Demokratiese Party-Democratic Party/
Meriete Party-Merit Party/African National Congress/Nasionale Party-National Party/Dikwankwetla Party of South Africa/Minority Front/Islamitic Party/
Ximoko Progressive Party/Pan Africanist Party of Azania/African Democratic Front/
Workers International to Rebuild the Fourth International (South Africa)/The Keep it Straight and Simple Party/
Women's Rights Peace Party/North West Democrats/Workers' List Party/United Peoples Front/South African Women's Party/Realiste-realists/Wes-Kaap Federaliste Party/Luso-South African Party/The Green Party/Federal Party/
Inkatha Freedom Party-Iqembu Lenkatha Yenkululeko/African Muslim Party/
African Moderates Congress Party

Sports Organisation for Collective Contributions and Equal Rights (afgekort als 'soccer')/Regte Party-Right Party/Vrijheidsfront-Freedom Front.

Azapo (Azanian People's Organisation) en de Konservatieve Party zijn niet ingeschreven en natuurlijk weet je dat Inkatha veertien dagen voor de verkiezingen, ook nog geen definitieve beslissing heeft genomen (waarover straks meer).

De Communistische Party komt niet apart op. Aangezien ze al sinds jaar en dag een alliantie vormen met het ANC (samen met de vakbondskoepel Cosatu). De populaire communisten staan gewoon op de lijst van het ANC. De tripartite-alliantie ANC-SACP-Cosatu was een strategische, anti-apartheidsalliantie en het moet nog uitgemaakt worden of de tripartite nog zin heeft eenmaal het land op de democratische weg zit. Misschien komt de SACP de volgende keer dus apart op van de ANC en waarschijnlijk trekt Cosatu zich terug om zich toe te leggen op het 'normale' vakbondswerk. Het valt te verwachten dat niet alle ingeschreven partijen een stemmen-aantal zal halen dat de moeite van het noteren waard is. Hoe sympathiek sommige van die partijen ook mogen klinken, de strijd zal hem toespitsen op het duel tussen de Nationale Partij van President De Klerk en het ANC van Nelson Mandela. Al lijkt het duidelijk dat het ANC de meeste stemmen zal halen, zal slechts een kleine meerderheid geïnterpreteerd worden als een overwinning voor de NP.

Wellicht halen de outsiders PAC (ter linker zijde) en het Vrijheidsfront (ter rechterzijde) ook een benoembaar percentage. Deze laatste partij probeert de meest conservatiefste blanken te vertegenwoordigen en is een afsplitsing van het bredere conservatieve blok dat eerder dacht te verkiezingen te moeten boycotten en waar de fascistische Afrikaner Weerstandsbeweging (de AWB van Terreblanche) ook deel van uitmaakt. Deze alliantie sprong toen het AWB grotesk blunderde door het zogenaamd thuisland Boputhaswana binnen te trekken, toen de bevolking daar in opstand kwam tegen hun 'regering' die hen buiten de verkiezingen wilde houden. Ondertussen zijn Boputhaswana en de andere zogenaamde thuislanden opnieuw opgenomen in de Zuid-Afrikaanse staat (met of zonder geweld). Alleen Kwazulu biedt nog weerwerk. En daar houdt de joker van de verkiezingen de touwtjes in handen: de Inkatha Freedom Party van Buthulesi (gesteund door zijn oom, het 'staatsvoofd' Goodwill). Inkatha, als machtspartij in Kwazulu, heeft veel te verliezen met de afschaffing van de apartheid. En voorspellingen wijzen uit dat ze hun gezicht verliezen als ze aan

Demografische spreiding

Bevolking (x 1000)	Zwart	Kleurling	Indiër	Blank	Totaal
Ooskaap	2.209	419	15	388	3.031
Oost-Transvaal	1.706	24	11	314	2.055
Natal	6.466	118	808	628	8.020
Noordkaap	732	299	2	118	1.151
Noord-Transvaal	3.882	6	—	23	4.015
Oranje Vrijstaat	2.281	73	4	333	2.697
Pretoria	6.836	268	135	2.121	9.360
Transkei	3.503	7	3	7	3.520
Westkaap	733	2.102	243	846	3.725
Noordwest	1.543	37	6	251	1.837
Totaal	29.890	3.354	1.007	5.130	39.381

Bron: Race Relations Survey; Bloemfontein 1993

de verkiezingen zullen deelnemen. Buthulesi werd vroeger opgevoerd door het apartheidsregime als de ware vertegenwoordiger van de zwarten in het land en dat is een titel die hij maar al te graag zou blijven voeren. Bij verkiezingen zou wel eens duidelijk kunnen worden dat hij niet op veel steun kan rekenen en de meerderheid van de zwarten (en van de bevolking in het algemeen) vertegenwoordigd wordt door het ANC en Nelson Mandela. Wie veel te verliezen heeft, is vaak bereid ook veel op het spel te zetten. Dat verklaart veel m.b.t. de bloedige gebeurtenissen van de laatste paar jaar (een verklaring van dat bloedvergieten moet ook gezocht worden in de meest verkrampde blanken die minstens evenveel te verliezen hebben bij een democratisering én in de algemene economische toestand die misdaad in de hand werkt).

Het ziet er naar uit dat de ultieme bemiddelingspoging tussen Inkatha en het ANC en de Nationale Partij, van een internationale delegatie o.l.v. Henry Kissinger en de Brit Carrington, mislukt is. Inkatha stuurt aan op een uitstel van de verkiezingen, nadat ze al toegevingen hadden gekregen m.b.t. de federalisering van het land (grotere macht voor de regio's zou hen beter uitkomen omdat ze in Kwazulu en de provincie Natal waar Kwazulu in ligt, toch nog een relatief verkiezingsresultaat zouden kunnen waar maken). Maar uitstel is voor het ANC (en officieel ook voor de Nationale Partij) onmogelijk. En eerlijk gezegd, denk ik ook dat uitstel niet kan.

De mensen wachten nu al 3 eeuwen; dat moet volstaan. Wellicht wordt een uitstel ook niet aanvaard door het grootste deel van de bevolking en zou dus een nog veel gevaarlijker situatie krijgen dan je nu al hebt.

Een oplossing in extremis voor het probleem van Buthulesi zou heel wat schelen (vooral mensenlevens).

Het ANC en de NP

Het ANC haalt volgens de verwachtingen de overwinning binnen. De vraag is alleen met welke voorsprong. Voorspellingen spreken van een absolute meerderheid.

Met de (interim-) grondwet die nu in voege is, zou dat betekenen dat het ANC wel degelijk armslag zou krijgen om hun programma uit te voeren. W.F. De Klerk en zijn Nationale Partij hebben het onderhandelingsproces m.b.t. deze grondwet nochtans gebruikt om te proberen dat te vermijden. Het is hen uiteindelijk niet gelukt. En op zich is dat al een overwinning voor Mandela en de zijnen.

Even waarschijnlijk is het dat de NP de tweede partij wordt. De NP en het ANC worden dan de belangrijkste partijen in de te vormen regering van nationale eenheid, die aan moet blijven tot aan de volgende verkiezingen (over 5 jaar).

De NP heeft gedurende de laatste maanden vooral geprobeerd zich te herprofilen. De Klerk roept luid dat hij het was die de apartheid afschafte en de verkiezingen mogelijk maakte. Daarmee gaat hij voorbij aan de tienduizenden die jarenlang strijd hebben gevoerd. Het is dan ook nog maar de vraag of zijn poging om de pluimen op zijn hoed te steken, hem niet kwalijk zal genomen worden door de bevolking. Maar anderzijds kan een goedlopende propagandamachine veel helpen.

De NP speelt verder vooral op 'stabiliteit'. Zij hebben de bestuurservaring, ze laten ze zo veel mogelijk horen. En dat is natuurlijk ook zo. Het ANC en veel andere organisaties waren immers tienduizenden jaren verboden en in een regering hebben die dan ook nooit gezeten... De NP beschuldigt het ANC er verder van vol communisten te zitten. En ook dat klopt natuurlijk; alleen gaat het niet over overjaarse stalinisten die te rigide zouden zijn om een economisch beleid te voeren 'van het gezonde verstand'. En het is juist dat wat De Klerk, ter eere op decennialang anti-communistische propaganda, wil laten uitschijnen. Lukt het hem om dat geloofwaardig te laten overkomen, dan profileert hij zichzelf immers als de economische gulden middenweg, met nadruk op 'gulden'. Het valt af te wachten wat zijn tatcheraanse ideeën aan verwachtingen kunnen losmaken en hoever er voor zullen vallen.

Jaak Perquy, 14 april '94.

En ... dat noemen ze "demokratie"

De eind maart in Italië gehouden parlementsverkiezingen zijn een karikatuur van de democratie. Deze bevestigen wat in deze rubriek reeds meermalen werd aangetoond. Wat men in het Westen "vrije democratische verkiezingen" noemt, en een garantie van de democratie, is dikwijls een operatie van allerlei manipulaties van deze die het voor het zeggen hebben, de financiële machten.

Juist een eeuw geleden kende Italië voor zijn verkiezingen het meerderheidsstelsel.

Na een economische ontreddeering waarbij, zoals nu, veel politiek en financieel gesjoemel aan het daglicht kwam, werd voor de oorzaak hiervan naar het kiesstelsel gewezen.

Vandaag doet men het juist andersom. Na de economische en politieke warboel die het resultaat zijn van een omvangrijke corruptie werd opnieuw een kiesstelsel

ingevoerd dat voor drie vierden volgens het meerderheidsprincipe verloopt.

Men kent de geschiedenis die er aan is voorafgegaan. Sinds het einde van de tweede wereldoorlog wordt Italië geregeerd in de geest van het anti-kommunisme.

De aan de macht zijnde partijen Kristen-Demokraten, Socialisten, Sociaal Demokraten, Republikeinen e.a. regeerden met als enige zorg, een derde van de Italiaanse kiezers buiten de politieke macht te houden. De bekende affaire Gladio was daar destijds een van de instrumenten voor.

Maar om deze macht te handhaven was geld nodig. Ontzaglijk veel geld

dat ook in de zakken ging van de aan de macht zijnde politici. Resultaat enorme corruptiepraktijken waarin een aanzienlijk aantal ministers, partijvoorzitters, parlementairen en zakenlui betrokken waren. Ook de maffia wist, door zijn bindingen met de politici, daar handig van gebruik te maken. Deze politieke chaos was een uitstekend wervingsterrein voor uiterst rechts, de neo-fascisten, de maffia en handige zakenlui zonder scrupules.

De man die zich vandaag opwerpt als de vernieuwer, de redder van Italië, Berlusconi, is een produkt van deze maatschappij. Het is dank zij rechtstreekse en onrechtstreekse hulp van de politici dat hij zich een imperium wist op te bouwen. Met drie T.V.-ketens, kranten, een veelvoud van tijdschriften, een verzekeringsmaatschappij, het grootste Italiaanse publiciteits-agentschap, warenhuisketens, tal van bedrijven en ... het voorzitterschap van de voetbalploeg van A.C. Milaan, wist hij het politieke en economische leven van het schiereiland te beheersen. Toen magistraten destijds de sluier wilden oplichten van het imperium van Berlusconi was het de socialist Bettino Craxi (peter van een van de kinderen van Berlusconi) die als toenmalig eerste minister, dit met een op maat gesneden wetsdecreet wist te verhinderen.

De anti-corruptie campagne "propere handen" die dank zij ernstige rechters op gang gekomen was en de ineenstorting

van het bureaucratische socialisme in Oost-Europa hadden intussen het geheel van de Italiaanse politieke constellatie grondig gewijzigd.

De klassieke politici van de regeringspartijen waren volledig gediskrediteerd.

De in november gehouden gemeenteraadsverkiezingen toonden dit duidelijk aan.

De strijd om de burgemeesterzetels ging in hoofdzaak tussen progressieven en rechts, soms uiterst rechts. In Rome, Napels, Genua, Venetië e.a. steden won de linkse alliantie. Het populistische Lega Nord kon wel in Noord-Italië een linkse opgang verhinderen, maar voor rechts was er elders geen alternatief gezien de klassieke partijen, Kristen-Demokraten, Socialisten e.a. van de kaart werden geveegd.

Een overwinning van Links, ook al had de P.D.S. (ex-Kommunisten) een aantal van zijn vroegere politieke objectieven afgezworen, bleek nog te progressief voor de Italiaanse burgerij. Een nieuw kiessysteem werd dus via een referendum doorgedrukt om een normale overname van de regeringsmacht te verhinderen.

Berlusconi, het produkt van de vroegere politici, werd uit de kas gehaald om een bondgenootschap tussen de Lega Nord en het neo-fascistische M.S.I. te bewerkstelligen. Beschikkende over een ongebreidelde macht in de mediawereld moest Berlusconi er in slagen een belangrijk deel van de vroegere kiezers van de

Kristen-Demokraten, Socialisten e.a. op sleeptouw te nemen. Met Forza Italië als naam (de kriegskreet van de Italiaanse voetbalfans), en in het banier de leuze "Blok van de vrijheid" is Berlusconi de verkiezingen ingegaan. Zijn verkiezingsprogramma: minder belastingen, tewerkstelling van een miljoen werklozen en andere beloften die niet kunnen gehouden worden.

Gans zijn kieskampagne stond bovendien in het teken van het anti-kommunisme.

Berlusconi en rechts hebben het gehaald. Met hen staat de Italiaanse bevolking een neo-rechtse liberale politiek naar het model van Reagan en Thatcher te wachten.

Wellicht zullen opnieuw neo-fascisten, voor de eerste maal sinds het einde van de oorlog, in de regering zetelen. De voorzitter van het M.S.I., de neo-fascist Fini verklaarde zelf enkele dagen na de verkiezingen dat de gewezen diktator Mussolini een van de grootste politieke voormannen was van deze eeuw.

Het is afwachten of Forza Italië, Lega Nord en M.S.I. het eens gaan worden over de te verdelen politieke buit.

Het Italiaanse volk heeft uit die hoek zeker niets te verwachten. Het zal er op aankomen de eenheid te smeden om samen de aanval af te weren die rechts op hun bestaansmogelijkheden heeft beraamd.

Ik kan u niet aanduiden in welke richting er gestemd moet worden

André De Smet

Italië - Parlement - 27-28/3/94

Meer dan 48 miljoen Italianen moesten op 27-28 maart deelnemen aan de parlementsverkiezingen om 630 volksvertegenwoordigers en 315 senatoren te kiezen volgens een nieuw kiessysteem. Drie vierden werden volgens het meerderheidssysteem verkozen wat een blokvorming vanwege de partijen noodzakelijk maakte en een derde volgens het proportioneel kiessysteem.

Uitslag Kamer van Volksvertegenwoordigers:

	% stemmen 1994 en 1992	zetels 1994	zetels 1992
P.D.S.	20,4 % (16,1)	115	- 8
Refondations Comunista (1)	6,0 % (5,6)	40	+ 5
Demokr. Alliantie	1,2 % (-)	17	+ 17
Groenen	2,7 % (2,8)	11	- 5
Rete	1,9 % (-)	9	- 3
Sociale Kristenen (kandidaten van Linkse Unie)		6	+ 6
P.S.I.	2,2 % (13,6)	15	- 77
S.V.P. (Tirol)	0,7 % (0,7)	3	-
P.P.I. (Kristen-Demo (2))	11,1 % (29,7)	33	- 173
Patto Italië	4,6 % (-)	13	+ 13
Radik. (Pannella)	3,5 % (-)	13	+ 13
Lega Nord	8,4 % (8,7)	118	+ 63
Forza Italië	21,1 (-)	101	+ 101
CCD (ex-Krist.-Demokr.)		32	vroeger D.C.
Nat. Alliantie (fasc)	13,4 % (5,4)	105	+ 71
Andere	-	6	-

In totaal geeft dit 366 zetels aan het rechtse blok, 213 aan de Progressieve Alliantie en 46 aan het Centrum.

Volgende partijen zaten in het vorige Parlement: Sociaal Democraten met 16, Liberalen met 17 en Republikeinen met 27. Deze partijen maakten deel uit van een van de blokken maar kwamen niet op voor de proportionele verkiezingen. Bij de verdeling van deze 25 % van de zetels moest een kiesdrempel van 4 % gehaald worden. De PSI (soc) kregen slechts 2,2 % tegen 13,6 % in 1992, Rete behaalde 1,9 %, de Groenen 2,7 % en de Radikalen van Pannella 3,5 %. De zetels die ze behaalden komen dan ook voort uit de 3/4 van de verkozenen die volgens het meerderheidsstelsel zetels haalden.

Het ondemocratisch karakter van deze verkiezingen komt het duidelijkst tot uiting doorheen het feit dat de Lega Nord met 8,4 % van de stemmen (een verlies van 0,3 %) 118 zetels behaalde in de Kamer en zodoende de sterkste fractie wordt gevolgd door de PDS die met 20,4 % van de stemmen 115 zetels krijgt. **Senaat:** Linkse Alliantie 122; Centrum 31; Rechts Blok 155; Andere 7.

Rechts heeft een comfortabele meerderheid in de Kamer (366 of de 630 zetels) maar in de Senaat slechts 155 van 315 verkozenen.

Van de 945 gekozen parlementairen (er zijn daarnaast nog negen senatoren voor het leven) zijn er 665 nieuwkomers. Dit betekent dat 665 vroegere parlementsleden uit kamer en senaat verdwijnen zodat zij meteen hun parlementaire onschendbaarheid verliezen. Tegen ongeveer 200 van deze parlementsleden loopt een gerechtelijk onderzoek wegens corruptie of banden met de maffia.

Moldavië - Parlement - 17/2/94

De Democratische Boeren Partij van President Mircea Snegur behaalde met 43 % van de stemmen de absolute meerderheid van de zetels 56 op de 104.

De Socialistische Partij (ex-K.P.) komt met 22 % en 28 zetels op de tweede plaats.

Het Volksfront en het Kongres van Intellectuelen, de voorstanders van een aansluiting van Moldavië bij Roemenië, behaalden respectievelijk 9 en 11 zetels.

Interessante gegevens

Uit de uitslagen van de verkiezingen voor Turijn, een traditioneel bastion van links, is duidelijk gebleken dat in hoofdzaak de jongeren bezweken zijn onder de massale mediakampagnes van de T.V.-magnaat Berlusconi en zijn populistische bondgenoot de Lega Nord.

Daar waar voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers de kiezers vanaf 18 jaar mochten stemmen, houdt de Linkse Alliantie weliswaar stand inzake aantal stemmen maar behaalt als gevolg van het meerderheidsstelsel, slechts vier van de acht te verdelen zetels in de acht kiesdistricten van Turijn...

Voor de Senaat, waar slechts vanaf 25 jaar mocht gestemd worden, behaalde de Linkse Alliantie de vier te verdelen zetels.

Dit duidelijk verschil in de uitslagen van de twee kamers wijst er op, - wat reeds in de opiniepeilingen tot uiting kwam - dat een belangrijk deel jongeren zich heeft laten verleiden door de sirenezang en de holle kiesbeloften van Silvio Berlusconi.

Duitsland - Nedersaksen - 13/3/94

De eerste van de zeventien verkiezingen die in 1994 in Duitsland zullen plaats hebben gingen door in de deelstaat Nedersaksen.

De SPD (Socialistische Partij) behaalde er 44,3 % van de stemmen ($\pm 0,1$ %) maar bekwam er de absolute meerderheid met 81 van de 162 zetels.

De CDU (Kristen-Demokraten) was met 36,4 % (- 5,6 %) de grote verliezer.

De Groenen bekwamen 7,4 % ($\pm 1,9$ %) en 13 zetels. Ondanks hun vooruitgang wil de SPD niet meer met hen regeren zoals dit vroeger het geval was.

De FDP (Liberalen) behaalden met 4,4 % (- 1,6 %) de kiesdrempel niet die in Duitsland 5 % bedraagt. De Republikeiner (uiterst rechts) die van deze verkiezingen veel hadden verwacht, zitten met 3,7 % in dezelfde situatie. Zoals tevens de Stattpartei (alternatieven en onafhankelijken) die 3,8 % bekwam. De deelname bedroeg 74 % wat een hoog cijfer betekent voor regionale verkiezingen.

Oostenrijk - Deelstaat - 13/3/94

De uiterst rechtse Liberale Partij (FPO) van Jörg Haider behaalde in zijn bastion Karintië 33,2 % (+ 4,2 %). Deze wordt nog voorafgegaan door de SPO (Socialistische Partij) die 37,4 % (- 8,4 %) van de stemmen kreeg.

De Conservatieve Partij (O.V.P.) ging met 23,7 % licht vooruit.

Jörg Haider die vroeger als gouverneur van deze regio werd afgezet om te hebben verklaard "dat destijds de door Hitler en het III Reich gevoerde politiek positief was voor de tewerkstelling" had gehoopt door een overwinning deze post terug in handen te krijgen.

Frankrijk - Kanton - 20-27/3/94

In deze verkiezingen wordt een vertegenwoordiger verkozen voor de departementale raad.

Deze "conseillers généraux" worden verkozen voor een periode van zes jaar. Om de drie jaar wordt de helft van de raadsleden hernieuwd. Sinds de decentralisatiewetten van de jaren tachtig is Frankrijk één staat, met 26 regio's, 100 departementen en 36.000 gemeenten waarvan 33.000 met minder dan 2000 inwoners.

Bij de kantonale verkiezingen zijn meer dan 50 % van de uitgebrachte stemmen nodig om in de eerste stemronde verkozen te worden. Zo niet is er de daaropvolgende zondag een tweede ronde waaraan diegene die meer dan 10 % haalden kunnen deelnemen. Meestal blijven er slechts twee kandidaten in de arena en roepen de verslagen partijen en kandidaten op om, naargelang de strekking die deze vertegenwoordigen, op de een of andere kandidaat te stemmen.

De landbouwgebieden zijn in dit kiessysteem oververtegenwoordigd. Het departement Puy-de-Dôme is daar een frappant voorbeeld van. De stad Clermont Ferrand heeft met 250.000 inwoners recht op 15 departementale raadsleden terwijl de omgeving met 350.000 er 46 krijgen. Het is hier dus duidelijk dat deze kantonale verkiezingen destijds door de meerderheid in haar voordeel op maat gesneden werden en men hier gerust over een manipulatie van de democratie kan spreken.

De recente kantonale verkiezingen waren de eerste die sinds vorig jaar, toen rechts opnieuw aan de macht kwam, in Frankrijk gehouden werden. Door de aard zelve van deze verkiezingen kon niet verwacht worden dat de groeiende ontevredenheid van de bevolking met betrekking tot de werkloosheid, visserijproblemen, onderwijsproblemen, tewerkstelling enz., een grote invloed konden hebben op de uitslag. In verhouding tot de vorig jaar gehouden nationale verkiezingen is de uitslag voor de regeringsmeerderheid stabiel, links gaat met tien punten vooruit en uiterst rechts en de groenen verliezen stemmen. Het feit dat zestig procent van de kiezers kwam opdagen, wat heel wat meer is dan de voorgaande verkiezingen wijst wellicht op een nieuwe politieke belangstelling.

Uitslag eerste stemronde

	Kantonale 1994	Wetgevende 1993	Kantonale 1988
P.S. (soc.)	22,56 %		30,22 %
M.R.G. (rad.)	1,21 %	17,56 %	1,45 %
P.C.F. (kon.)	11,45 %	9,14 %	13,32 %
Extr. links	0,63 %	1,69 %	0,43 %
Ecologisten	3,52 %	10,92 %	1,63 %
Versch. Linksen	5,- %	1,69 %	2,37 %
R.P.R. (Chirac)	15,65 %		15,92 %
U.D.F. (d'Estaing)	15,32 %	30,02 %	17,16 %
F.N. (Le Pen)	9,78 %	12,69 %	5,35 %
Versch. rechtsen	13,73 %	4,34 %	11,74 %

Tweede stemronde

Gezien volgens het meerderheidsstelsel toegepast bij de tweede stemronde meestal per kanton de best geplaatste kandidaat per politieke stemming kandidaat blijft is de verdeling van de zetels dan ook niet in verhouding tot de resultaten van de eerste stemronde.

	uittreddenden	verkozenen
P.S.	538	532
M.R.G.	41	34
P.C.F.	153	145
Ecologisten	3	7
Versch. linksen	109	139
R.P.R.	372	382
U.D.F.	515	448
F.N.	2	3
Versch. rechtsen	268	309
Verscheidene	6	12

Onder de verscheidene linksen en rechtsen komen veel dissidente lijsten voor van afgescheurde kandidaten van de nationale partijen.

El Salvador - Presidentsverkiezingen - 20/3/94

ARENA (extreem-rechts) 49.03 % van de uitgebrachte stemmen.

Coalitie (FMLN, progressieve kristenen en sociaal-democraten) 24.90 %.

PDC (christendemocratie) 16.36 %.

Parlementsverkiezingen:

ARENA 39 zetels - FMLN 21 zetels - PNC (militairen) 4 - Kristen-Democraten 18.

Gemeenteraadsverkiezingen:

van de 262 gemeentes zouden er meer dan 200 naar Arena gaan, 15 naar het FMLN en de rest naar de christendemocraten.

48 % van de stemgerechtigden hebben niet deelgenomen aan deze verkiezingen.

Er zouden een 15 % geen kiesbrief gekregen hebben, zowat 1 % had wel een kiesbrief maar stond niet op de lijst van het hun aangewezen kiesbureau en nog 's 5 % kon niet stemmen (aldus de Britse ambassade) wegens allerlei onregelmatigheden met de kieslijsten. Blijft dus toch een groot aantal mensen dat sowieso niet is komen opdagen.

De verklaring daarvoor kan men vinden in een onvoldoende kennen van de verkiezingsmechanismen, angst, geen motivatie omdat er weinig inhoudelijk (met partijprogramma's) is gewerkt. En vooral ook gebrek aan geloof, vertrouwen dat dit verkiezingsproces de ware problemen van het land zal verhelpen.

Als oorlogsvoerende partijen er niet in slagen hun vredesakkoord uit te voeren in al de voorziene onderdelen, waarom zou de bevolking dan vertrouwen hebben in een volgende stap, de verkiezingen. Als de internationale gemeenschap (V.N.) verkiezingen blijft naar voor schuiven als de poort naar de toekomst, maar de partijen er niet kan toe brengen hun afspraken na te komen, dan zal een groot deel van de bevolking deze V.N. als een zoveelste bemoeienis van buitenaf beschouwen, waar zij niets mee te maken hebben. Dergelijk democratiseringsproces is het hunne niet?

Het imperium van Berlusconi, een propagandamachine voor het neo-fascisme?

Het anti-fascistisch front (A.F.F.) deed in zijn tijdschrift "verzet" van december '93 een oproep voor een internationale boycot van het Berlusconi imperium. Dit gebeurde in het kader van een samenwerkingsverband met "Boicottiamo Il Biscione" (Bo-Bi), "Campaign Against Fascism in Europe" (C.A.F.E.), "Youth Against Racism in Europe" (Y.R.E.) en de "Europese Anti-Fascisten" (E.A.F.E.).

Eerst bondig wat voorgeschiedenis. Sinds 1945 en dit tot in het begin der zeventiger jaren werd de Italiaanse media gedomineerd door grote industriële firma's en het patronaat o.a. door Confindustria. In de loop der zeventiger en in het begin van de tachtiger jaren controleerden de kristen-demokraten (D.C.) en de socialistische partij (P.S.I.) ook die financiële instellingen die banden hadden met het Vaticaan, zoals de Banco Ambrosiano. Ze waren de belangrijkste uitgevers van de Italiaanse pers.

Het Italiaans politiek model werd echter in de tachtiger jaren grondig beïnvloed door de algemene corruptie, de loge P2, de Banco Ambrosiano en het netwerk Gladio. Een nieuwe kaste van ondernemers lukte erin om de media in handen te krijgen. Fiat, Olivetti en Fininvest oefenen nu een bijna complete controle uit op de belangrijkste massamedia. Het is in deze kontekst dat Silvio Berlusconi, patroon van Fininvest een gooi deed naar de macht en waarin hij aardig schijnt te lukken tijdens de recente Italiaanse verkiezingen. Gelukkig maar zijn er in het rechtse blok duidelijke scheuren merkbaar. Het gevaar zit vooral in het feit dat de holding Fininvest ook

controle uitoefent op de grootste Europese massamedia en dat deze financiële reus bijna een monopolie heeft op de Italiaanse commerciële televisie. Kortom, Silvio Berlusconi blijft één van de grootmeesters van de media en dit niettegenstaande hij verwickeld zou zitten in corruptie- en gerechtelijke schandalen en dit alles volgens Eduardo Giordano Luchini, directeur van de revue "Voces y Culturas" te Barcelona.

De twee andere pilaren van het Italiaans mediasysteem zijn Gianni Agnelli van Fiat en Carlo De Benedetti, ons allen bekend, van Olivetti. Deze drie machtige figuren die aan het hoofd staan van de al even invloedrijke economische groepen, hebben de Italiaanse media stevig in hun

greep. Erger nog, hun activiteiten vertakken zich in alle sectoren van de consumptie- en vrijetijdsbesteding, waaronder de voetbalclubs. Volgens directeur Luchini zijn het deze drie groepen die mede verantwoordelijk zijn voor de corruptieschandalen in de Italiaanse politiek. Ook zouden ze

genoemd de strategie van de spanning. Moordende bomaanslagen, waarvan deze op het spoorwegstation van Bologna in 1980 wel de gruwelijkste was met 85 reizigers, die er het leven bij inschoten. Berlusconi heeft tijdens de Italiaanse gemeenteraadsverkiezingen openlijk zijn steun toegezegd aan het M.S.I. de

Italiaanse fascistische partij. Het is het eerste economische zwaargewicht in West-Europa die aan extreem-rechts, zeg maar het neo-fascisme, de hand reikt!

Eigenlijk is dit niet verwonderlijk. Hitler kreeg toch ook de steun van industriële reuzen, zoals Krupp en Thyssen. Als het kapitalisme, de zogenaamde vrije markt, het niet meer ziet zitten en de werkloosheid dramatische vormen aanneemt, dan beschouwen de gefortuneerden het fascisme als de enige zekere weg om de steeds armer wordende kleine man in bedwang te houden.

Gelukkig maar bleven de Italiaanse anti-fascisten niet bij de pakken zitten, want prompt na de steunverklaring aan de M.S.I. door Berlusconi had er een succesvolle staking plaats

connecties hebben met de Maffia. Een debat over de teloorgang van de moraal in de politiek bij de Italiaanse leidende klasse hebben ze stelselmatig geweigerd.

Steun aan de Italiaanse fascistische partij van de kleindochter van Mussolini, het M.S.I.

Deze neo-fascistische partij werd al in 1946 gesticht en is dan ook de oudste in West-Europa. Ze werd opgericht door Admirante. Na de dood van de stichter volgde Pino Rauti hem op, een medewerker van Mussolini en de stichter van de terreurgroep "Ordine Nuovo". In 1990 nam Fini het leiderschap over. Men voerde een mensonterende strategie uit,

van de journalisten van zijn weekblad Panorama, wat een gevoelige financiële aderlating betekende. Tegelijkertijd kwam er een even succesvolle boycot-actie op gang en op slag verloor hij 20% van zijn TV-kijkers.

Waarop wachten onze beleidsmensen om de georganiseerde misdaad, wat het fascisme toch eigenlijk is, buiten de wet te stellen? Welke partij zal het initiatief nemen om zo'n wetsvoorstel in te dienen? Gezagsdragers, open uw ogen vooraleer die gangsters ze voorgoed sluiten!

Bronnen: "Le Monde"
"Verzet" van het A.F.F.
René Van Nerum

De gemeenten als sluitstuk van een politiek beleid

De gemeenteraadsverkiezingen van 2 maart hebben geen grote verrassingen opgeleverd. Alhoewel een vergelijking met de landelijke parlementsverkiezingen minder dan ooit is te maken, staan een aantal zaken wel vast. Dat is vooral het grote verlies van de twee regeringspartijen: Het Christen Democratisch Appel en de Sociaal Democratische Partij van de Arbeid.

Behalve in Amsterdam verloor b.v. de P.v.d.A. in Rotterdam 6 raadszetels, in Den Haag en Utrecht 3 en in Groningen en Enschede 4 zetels. Ook het C.D.A. verloor flink. In Amsterdam ging die partij terug van 5 naar 3 zetels. Opvallend is dat datzelfde verlies ook optrad in gemeenten en provincies die traditioneel tot de politieke bolwerken van het C.D.A. behoorden. Daar staat tegenover dat de verwachte winst van de liberale oppositie D66 en de conservatieve V.V.D. niet de omvang kreeg die de prognoses voorspelden. In Amsterdam boekte D66 tegen de verwachting in zelfs een verlies van bijna 2,5 procent van de stemmen. Ook de winst van de neo-fascistische groeperingen, de C.D. van Janmaat en C.N.'86 bleef landelijk gezien beneden de prognoses, al moet het feit dat b.v. in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag rondom 10 procent van de "Nederlanders" op die clubs stemde, ernstige zorgen geven voor de toekomst van de democratie.

Groen Links, een partij die is ontstaan uit een conglomeraat van kleine, als links aangeduide partijen, staat in de prognose op winst. Inderdaad wist die groepering in een reeks van gemeenten winst te boeken. Het valt echter nog te bezien of dit zal leiden tot een versterking van de landelijke positie. In Amsterdam verloor Groen Links bijna 3 procent van de stemmen die ze kreeg bij de vorige raadsverkiezingen. Daarbij komt dat het beleid van deze partij nauwelijks verschilt van de bestaande burgerlijke partijen. Zo stemde ze voor de begroting van defensie, ondanks het feit dat bij de jarenlange bezuinigingswoede dit departement nauwelijks iets heeft ingeleverd en berucht is om zijn hondentrouw aan het avonturisme van de NAVO. Het betekent dan ook dat de werkelijk traditionele linkse partijen, de Communistische Partij, de Pacifistisch Socialistische Partij en vooral de Socialistische Partij, niet alleen zijn blijven bestaan, maar ook, zoals de P.S.P., bezig zijn zich opnieuw te formeren.

Wie betaalt de bezuinigingen?

Het meest opvallende bij deze verkiezingen is het toenemende gewicht van gemeentelijke politieke groeperingen die zich buiten de bestaande politieke partijen bewegen. Het regeringsbeleid schuift de gevolgen van de rigoreuze bezuinigingen steeds meer in de schoenen van de lagere staatkundige organen. Het stelt

de gemeenten in toenemende mate voor de opgave om aan geld te komen, waarvoor in laatste instantie altijd de bevolking opdraait. Zo is Volkshuisvesting in feite uit het landelijk subsidiebeleid gelicht en wordt vooral wat zijn financiering betreft nu de verantwoordelijkheid van gemeentebesturen en woningbouwcorporaties, die al geruime tijd aan het overleggen zijn hoe ze aan de vergroting van het eigen kapitaal moeten komen om de sociale volkshuisvesting zoveel mogelijk op peil te houden. Dat betekent dat b.v. de huren van 90 procent van de Amsterdamse bevolking voortdurend onder druk staan. De nu afgetreden wethouder voor huisvesting wilde zelfs 25 procent van de huurwoningen verkopen om aan geld te komen. De liberale wethouder van financiën in Amsterdam heeft onlangs de zg. marktwaarde van huizen opgevoerd tot fantoombedragen. Aan de marktwaarde van die huizen is nl. de gemeentelijke onroerend-goed-belasting gerelateerd en wordt dus flink hoger.

De regering dringt er op aan om het openbaar vervoer, ook dat van de gemeenten, onder te brengen in zelfstandige bedrijven. Men behoeft er niet aan te twifelen: dat kan alleen als de tarieven zullen worden verhoogd. Er wordt in Den Haag al geruime tijd gesjoemeld met uitkeringen uit het Gemeentefonds. Tegenover dit alles staat o.a. het plan van C.D.A., de landelijke pensioenregeling voor ouderen, te bevroren. De P.v.d.A. is wat "royaler". Ze wil deze uitkeringen laten "stijgen" met 0,5 procent. Met de te verwachten inflatie, betekent dat een bestedingsbeperking van ruim 4 procent. Want ook met het opnemen van verhogingen in de prijsindex wordt in Nederland al jaren gesjoemeld. Al meer dan tien jaar worden de ouderen en de jeugd geslachttofferd door dit beleid, dat voor alles is afgestemd om hoe dan ook de brandkasten van de ondernemers gevuld te houden.

Verzet

Bij deze verkiezingen blijkt vooral dat de bejaarden een zelfstandige rol gaan spelen. In Maastricht b.v. vormden ze een fractie van 5 ouderen. Het verzet in de gemeenten tegen het regeringsbeleid heeft echter een veel bredere achtergrond. In Hilversum kreeg een nieuwe gemeentelijke groepering niet minder dan 8 zetels, de grootste fractie, met geen

andere doelstelling dan de belangen van de plaatselijke bevolking voorop te stellen. In de gemeente Oegstgeest, een forenzengemeente nabij de universiteit van Leiden, hebben de bewoners genoeg van alle grootschalige plannen van het gemeentebestuur met de projectontwikkelaars. Hun gemeentelijke partij haalde meer dan 40 procent van de stemmen en maakt iedere verdere aantasting van hun gemeente door welke projectontwikkelaar dan ook, onmogelijk. Het is een van die gemeenten waar niet alleen een regeringspartij als het C.D.A. verloor, maar waar ook met de V.V.D. en D66 als de grote kampioenen van het particulier initiatief de vloer werd aangeveegd. Het is grotendeels binnen het kader van die ontwikkelingen van waaruit het succes van de Socialistische Partij moet worden verklaard. De Socialistische Partij heeft ongeveer dezelfde historische achtergrond als de Belgische Partij van de Arbeid. Geduidig hebben ze zich jarenlang vastgebeten op een reeks van plaatselijke problemen: de aantasting van de gezondheidszorg, de handhaving van de oude-dag-voorzieningen en de handhaving van sociale voorzieningen daar waar dat tot de mogelijkheden van de gemeenten behoort. In een reeks van gemeenten, vooral in Noord-Brabant, hebben ze een belangrijke positie verworven. In Oss haalde de S.P. ruim 30 procent van de stemmen. Dat is ook zo in een reeks andere gemeenten, zoals Zoetermeer en Vlaardingingen waar ze onbetwist qua stemmental tot de grootste partijen zijn gaan behoren. Deze plaatselijke posities kwamen echter nooit tot uiting in een landelijke positie. Als echter nu de prognoses kloppen - en met de cijfers van het Centraal Planbureau kloppen die in Nederland vrijwel nooit - dan krijgt de S.P. dit keer 3 tot 4 kamerzetels. Opvallend was dit keer ook het relatieve succes van de N.C.P.N. die in het oude communistische bolwerk Reiderland opnieuw 51 procent van de stemmen behaalde. Hoewel deze partij maar in weinig plaatsen aan de verkiezingen deelnam, haalde de lijstaanvoerder voor de komende parlementsverkiezingen, Rinze Visser, in zijn gemeente 18 procent van de uitgebrachte stemmen. Hoe dat loopt bij de a.s. parlementsverkiezingen is moeilijk te voorspellen. Maar de nieuwe opkomst van partijen die hun basis vinden in de groeiende afkeer van het kapitalisme, is een opvallende zaak.

Toon Nachtegaal
11 april 1994

Met Oekraïne alle kanten uit ?

Met zijn 603.700 km² en zijn 52 miljoen inwoners is Oekraïne het tweede grootste land van Europa. Nu het land net als zijn GOS-partners volop aan ongeremde kapitalistische concurrentie overgeleverd is, moet het genoeg nemen met een Brutto Nationaal Produkt van nog net 250 miljoen US\$ (hoofdelijk amper 4.838 US\$).

Het land produceert o.m. electriciteit (o.m. via de kerncentrales van Tsjernobyl), ijzererts, steenkool, petroleum, aardgas, titaan, geraffineerde suiker, graan, haver, maïs, cement, chemische producten, machines, metaalbouw, tekstielwaren, wagens en elektronica.

De bevolking is voor 98% gealfabetiseerd, en gemiddeld tot hooggeschoold. De meeste mensen zijn loontrekkenden (hoewel er echt niet veel meer "getrokken" wordt...) in industrie, landbouw of diensten; de "nieuwe bourgeoisie" omvat nog geen 5% van de bevolking. 74% van de inwoners zijn van Oekraïense nationaliteit (maar slechts 66% spreken ook Oekraïens), 21% zijn Russen (maar Russisch wordt door 31% gesproken), en dan zijn er nog "anderen": Joden, Witrusen, Moldaviërs, Polen, Tartaren. Het land grenst aan de Zwarte Zee, Rusland, Witrusland, Polen, Slowakije, Hongarije, Roemenië en Moldavië. Het grenst dus aan minstens twee oorlogsgebieden: de buurstaat Moldavië met de "afgescheiden" republiek Over-Dnjestrië (voornamelijk door Russischtaligen bewoond), en het nabije Georgië, met name de – met Russische hulp – "afgescheiden" republiek Abkhazië aan de Zwarte Zee.

Het is geen leven ...

Drie maand moet een Oekraïener tegenwoordig werken om een trui te kopen. Voor één dollar moet je 38.000 karbovanets (de voorlopige munteenheid) neertellen. Veel flats worden 's winters bij min tien of min twintig niet eens meer verwarmd, om wat eten moet urenlang in de rij gestaan worden, oude familiestukken worden verkocht om in leven te blijven, de mensen hebben het niet makkelijk.

Het gemiddeld maandloon bedraagt tien dollar (380.000 karbovanets). Waar de arbeiders met strijd hun koopkracht verdedigden, zoals in de mijnen, werden tot midden '93 loonsverhogingen toegekend die alleen door de gelddrukpers gedekt waren. Er werd maar geld bijgedrukt, en de waarde zakte ontzettend snel: in 1993 bedroeg het inflatiepeil liefst 9.800%. De regering sloot dan de geldkraan af.

Als gevolg is geldgebrek nu hét centrale euvel. De overheid heeft geen geld voor lonen of uitkeringen, zodat sommigen (o.a. kolhozbedienden) nu al een half

jaar "in natura" betaald worden. Op persoonlijk niveau probeert zowat iedereen 'n eigen oplossing te vinden, van het "bedrijfje-in-het-zwart" tot de volkstuinjes voor eigen voedselproductie.

De leerkrachten hebben de laatste drie maand geen loon meer ontvangen (enkel betaalbeloften), en dreigen nu met staking, maar sowieso functioneren heel wat scholen door geldgebrek amper of niet (voor onderhoud, stroom, gas, water, enz. moet nu betaald worden; en de gesubsidieerde schoolboeken verdwijnen door toedoen van de mafia naar het Westen waar ze méér opbrengen ... als oud papier!) en zwerven honderdduizenden jongeren doelloos rond.

Slechts 28% van de ziekenhuizen heeft warm water, 6% heeft niet eens stromend water meer. Voor geneesmiddelen is er helemaal geen geld voorhanden, en daarom zijn sedert de zomer '93 weer epidemische ziekten opgedoken die door de Sovjet-gezondheidszorg lange jaren succesvol bestreden waren, zoals cholera (in grootsteden, vooral Kharkov e.o.) en dyfterie (Krasnodar e.a. gebieden).

Economische achteruitgang

Het gebrek aan geld en kapitaal heeft rampzalige gevolgen. De klant kan de winkel niet betalen, ook de leverancier blijft op droog zaad, dus ook zijn werknemers, ... maar ook andere schuldeisers. De onderlinge schulden tussen bedrijven bedragen 80 biljoen karbovanets (2,2 miljard US\$). Dat schrikt uiteraard alle leveranciers af: gedaan dus met de – noodzakelijke – invoer van

o.a. meststoffen voor de landbouw, die op zijn beurt in de dieperik zakt.

Oekraïnes tweede aardgasleverancier, Toerkmenistan, heeft zijn leveringen stopgezet wegens onbetaalde rekeningen t.b.v. 700 miljoen US\$. De Russen maken aanspraak op 900 miljoen US\$, en hebben hun leveringen tot 1/4 ingekrompen (van 200 tot 50 miljoen cc per dag); geregeld dreigen ze de kraan helemaal dicht te draaien, wat de Oekraïense economie wel eens de genadeslag zou kunnen toebrengen. Er is dus niet veel ruimte voor welke kapitalistische ondernemingszin ook. Geld om grondstoffen en arbeidskrachten te betalen zit alleen bij heel beperkte kringen bankiers en handelaars die allemaal "ergens" verbonden zijn met corruptie en mafia¹, nog twee verschijnselen die het sociaal-economische leven domineren. Er was in Oekraïne nog minder ruimte dan in Rusland om een keihard privatiseringsbeleid op te zetten, waardoor de toestand helemaal "ingevroren" en onhoudbaar geworden is.

Russisch-Oekraïense economische tegenstellingen

De brutale sociaal-economische achteruitgang van Oekraïne is het gevolg van het uiteenrukken, eind 1991, van het economisch weefsel dat de Sovjet-Unie was, en waarin Oekraïne ten volle betrokken was. Oekraïne zorgde voor de USSR voor 23% van de landbouwproductie, 25% van de steenkool en 35% van het staal. Het investeringsgeld voor de – noodzakelijke – industriële vernieuwing kwam uit Moskou; nu niet meer.

Oekraïne moest wel 60% van zijn energieverbruik en 48% van zijn verbruiks- en houtproducten invoeren: dat is gebeven, maar de prijzen zijn natuurlijk "aangepast".

Want Rusland, dat in de USSR 90% van de petroleum en 75% van het aardgas inbracht tegen prijzen die één vijfde van die van de wereldmarkt bedroegen, wil nu de volle pot halen – en liefst in harde munt – uit zijn energie, die het duurder aanreket; het levert op de wereldmarkt, terwijl het aan het GOS drieënhalve maal minder levert, aan Oekraïne 50% minder. In '94 betreft Kiew nog minder dan de helft van zijn 50 miljoen ton petroleum uit Rusland, tegen 75 à 80 US\$ per vat. Voor energie moet Kiew nu jaarlijks 13 miljard US\$ neertellen, wat zwaar op de productiekosten weegt, o.m. in de landbouw, terwijl de Oekraïense landbouwproducten in het Westen toch geen grote afnemers vinden.

Nationalisme, verleden en toekomst?

Toen eind 1991 Oekraïne onafhankelijk werd, stroomden er in de hoofdstad Kiew een honderdduizend mensen samen; in het (veel kleinere) Westelijke Lwiw waren het er wel 400.000, terwijl er in het Oostelijke Dniepropetrowsk nog geen duizend waren. Het multinationale en multiculturele Oekraïne beleeft een heruitgave van nationalisme vanuit het Westelijk deel (dat pas in 1939 Sovjetgebied werd, en waar de industrialisering en sovjetisering nooit even diep gegaan zijn als in het Oostelijk deel).

Hoewel Oekraïne met het middeleeuwse *Rijk van Kiew* de bakermat van de Russische cultuur was, heeft het toch bevolkingskenmerken die eigen zijn aan verafgelegen en grensprovincies: rebelse én militaristische tradities (de kozakken! – ook zij komen weer op), een eigen taal (die onder de tsaar verboden was), e.a. In het begin van deze eeuw poogden de Oekraïense nationalistinnen met Duitse hulp vergeefs de "onafhankelijkheid" te veroveren, en ook in de tweede wereldoorlog paaiden de nazi's de Oekraïense fascistinnen in de strijd tegen Joden, communisten, Russen enz.² De spil van die nazi-samenwerking was de *OUN (Organisatie van Oekraïense Nationalisten)* o.l.v. Stepan Bandera; die stroming wordt nu officieel in ere hersteld als "deel van de Oekraïense geschiedenis", op gelijke voet met veteranen van het Rode Leger en gewezen partizanen.

De *OUN* opereerde tot 1949 in Polen en tot 1951 in de Sowjet-Unie. Ze speelde een eersterangsrol in de geschiedenis van de *World Anti-Communist League*, waar Amerikaans rechts geld (o.m. van de Reagan-kringen om de *Heritage*

Foundation) en strategische begeleiding ten deel viel aan uiterst-rechtse organisaties wereldwijd (Europese oud-nazi's, Latijns-Amerikaanse doodseskaders, "anticommunistische" guerrilla's zoals *UNITA* en *RENAMO* e.a.). In Oekraïne was ze verboden, maar niet begraven. De kern van die ultra-nationalistische stroming is gelegen in het Westelijke gebied Lwiw³. Daar ook heeft de fascistische koepel *UNA (Oekraïense Nationale Raad)* op 27 maart één tot vijf zetels behaald binnen het bredere recht-nationalistische samenwerkingsverband *ROEKH (Beweging)*, dat met zijn leider Wjatsjeslaw Tsjornowil zowat een kwart van het kiespubliek aansprak, en heel wat méér zelfs in het Westen.

ROEKH bundelde van in het Gorbatsjov-tijdperk de nationalistisch gezinde opkomende klassen. Toen het eind '91 inderdaad plots tot "volledige" onafhankelijkheid kwam, werd de macht echter onbetwist niet door hen overgenomen maar door een rivaliserende groep, rond gewezen Oekraïens KP-leider Leonid Krawtsjoek, de huidige president, die zich plots bekeerde tot een soort "nationaal socialisme" – of moeten we "sociaal nationalisme" zeggen? Krawtsjoek stelt zijn bewind graag voor als "Oekraïens en toch verdraagzaam". Zijn "Oekraïense Democraten", met mensen als premier Iwan Ploesjtsj, haalden hún goed kwart van de stemmen grotendeels uit de landbouwgebieden in het binnenland. Stemmenwinst ging bij de verkiezingen van 27 maart naar het centrum-verbond "Interregionaal Blok voor Hervormingen" van Leonid Koetsjma, die niet toevallig ook al tien jaar bedrijfsleider van de reusachtige rakettenfabriek is. Hij bepleit een meer op Jeltsin afgestemd beleid: snellere afbouw van sociale verworvenheden én ook het opnieuw aanknopen van de economische banden met Rusland. Zijn *Blok* haalde zo'n derde van de stemmen.

Tenslotte is er in Oekraïne ook een linkerzijde, die vooral in de Oostelijke industriegebieden (waar veel Russische arbeiders wonen, en Oekraïens op veel plaatsen zowat een onbekende taal is) gehoor vindt (in de eerste stemronde van het gebied Loegansk waren zes van de zeven rechtstreeks verkozenen communisten van de *Communistische Partij van Oekraïne*); de centrale thematiek is daar het behoud van het Donets-industriegebied. In de – minder talrijke – Oekraïenstalige industriegebieden zijn andere linkse bewegingen actief, zoals de "eigen" opvolgpartij *Oekraïense Socialistische Partij*. Landelijk een goed vijfde van de stemmen, maar in het Oosten geregeld absolute meerderheden voor de communisten.

Potentiële Russisch-Oekraïense conflicthaarden

Het land bevat overigens zélf minstens twee potentiële conflicthaarden: het nationaliteitsvraagstuk enerzijds, en het statuut van het Krim-gebied anderzijds. Beide punten kwamen bij de verkiezingen van 27 maart aan bod in referenda die – tégen de wil van de regering te Kiew in – ingericht werden in Oost-Oekraïne en op de Krim.

Oostoeekraïeners misnoegd

In Oost-Oekraïne hebben de mensen redenen genoeg tot misnoegdheid. Veel bedrijven liggen al plat of zijn laatste adem aan het uitblazen. Het Oekraïense geld is "niets waard" en men verkiest "sterkere" Russische roebels. Bovendien is er door de Westoekraïense nationalistinnen een contactvol begin gemaakt met de taalgerichte campagne "Leer Oekraïens of verdwijnt!", in deze toch erg andere gebieden.

Onder invloed van de *Beweging voor Heropleving van het Donetsbekken* spraken ± 90% van de Oostoeekraïeners zich voor federalisering uit, voor Oekraïens lidmaatschap van de economische GOS-unie en voor erkenning van het Russisch als tweede landstaaf in Oekraïne.

Het smelt op de Krim

Het Krim-gebied is vanouds een winnig gewest van keizerlijk Rusland geweest. Het was (en is) er ten eerste praktisch altijd mooi weer, vandaar de badplaatsen en kuuroorden (van Jalta tot Sotsji) – die er nu maar droevig bijliggen: het volkstoerisme is weg, en de échte rijken weten elders wel beter. In 1954 "schonk" de Oekraïner Khroesjtsjow, toenmalig Sovjetleider, de Krim aan Oekraïne "om de vriendschap tussen beide volkeren te verstevigen".

In de havenstad Sebastopol ligt het leeuwendeel van de gewezen Sovjet-Zwartezeevloot afgemeerd. De opdeling daarvan tussen Rusland en Oekraïne is een probleem. De overeenkomst terzake, waartoe de presidentinnen Krawtsjoek en Jeltsin zomer '93 kwamen, is niet uitgevoerd: Oekraïne heeft door geldgebrek nog niet meer dan zes van de 350 schepen kunnen "overnemen". Rusland eist formeel de controle over Sebastopol op, met als tegenprestatie het kwijtschelden van Oekraïens hopeloze schuldenlast van 2,5 miljard US\$.

De Krim wordt voor 70% door Russen bewoond. De Krim heeft, als gewezen autonome Sowjetrepubliek, zelfstandige besturen die voortdurend met Kiew in de

clinch liggen. President Mesjkow (een Russisch liberaal) en premier Saboerow (een Moskous economist) kregen in het referendum de steun van 80% van de kiezers voor hun beleid: grotere zelfstandigheid van de Krim, en invoering van een dubbel staatsburgerschap. Bij die verkiezingen haalde Mesjkows partijblok (*Rusland*) 73%.

De oorspronkelijke inwoners van het schiereiland waren rondzwerfende Tartaren. Tijdens de nazi-bezetting konden de Duitsers een aantal Tartaren gruweldaden voor hun rekening laten begaan, en dat leidde na de bevrijding in 1944 tot de verplichte volledige volksverhuizing naar Midden-Azië. Nu Midden-Azië in vuur en vlam staat en duizenden mensen om hun nationaliteit goed en leven kwijt raken, keren een aantal Tartaren terug naar de Krim, waar ze zich pogen te vestigen in een sociale omgeving die die "verdrevenen" ongunstig gezind is. Daar die sociale omgeving vooral Russisch is, kiezen de Tartaren (die overwegend gematigd islamietisch zijn) politiek meestal partij voor Oekraïne. Ze hebben 14 zetels in het Krim-parlement, maar worden steeds vaker het slachtoffer van gewelddadige optredens van andere volksgroepen.

De Krim heeft al vaker oorlogen en gevechten om Sebastopol meegemaakt, die in Rusland haast mythische afmetingen aannemen in de nationalistische propaganda van Zjirinowski en vele anderen: tegen Turken, Engelsen, Fransen, nazi-Duitsers, ...

Naar militaire confrontatie?

Bij het uiteenvallen van de Sovjet-Unie bevonden zich kernwapens op het grondgebied van Rusland, Witrusland, Oekraïne en Kazachstan. Afgesproken werd dat Rusland alle atoomwapens zou overnemen, "om zo gemakkelijker met de Amerikanen een algemene afbouw te bespreken". De moeilijkste partner in dat akkoord bleek ongetwijfeld Oekraïne, waar zeker de laatste tijd met de dag het wantrouwen groeide jegens de "agressieve bedoelingen" van de Russen. Ondanks het protocol van Lissabon, waar in mei 1992 de vier staten aangespoord werden het START-kernwapenbeheersingsverdrag en het Niet-Spreidingsverdrag voor Kernwapens te ondertekenen, heeft Oekraïne officieel nog maar tien SS-19-raketten ontmanteld (in juli '93) en beschikt het nog over 120 SS-19's met 780 kernkoppen, 46 SS-24's met 460 kernkoppen, en 30 jachtbommenwerpers (*Knuppel en Beer*) met samen 416 kernkoppen.

Zowel rechts-nationalisten als zelfs "gematigde sociaal-demokraten" zoals filosoof Popowitsj uit Kiev stelt dat "we die atoomwapens voorlopig willen

houden, omdat we bang zijn van de ultra-nationalistische doorbraak in Moskou". Daarom kon president Krawtsjoek Jeltsin bij hun laatste contact alleen maar loze beloften doen: het Oekraïens parlement weigerde de toegezegde overdracht van kernwapens ook goed te keuren.

Voor de ultra-nationalisten hameren op de noodzaak van eigen kernwapens, en wijzen op het voorbeeld van Frankrijk, dat dank zij eigen kernwapens "onafhankelijker" staat: als wij kernwapens afgeven, stellen ze, dan zijn we even kwetsbaar voor burgeroorlog en vernietiging als kernwapenvrije landen als Georgië, Armenië en Azerbeidzjan. Daarom weigert de rechterzijde de door president Krawtsjoek beloofde ontmanteling waar te maken van de 46 SS-24's. Oekraïne is de officiële eigenaar van alle kernwapens, maar Rusland drukt op de knoppen. Oekraïne aast op eigen blokkeringsmogelijkheid, waardoor het ook zelfstandig de raketten zou kunnen lanceren.

De Oekraïense militaire knowhow is overigens aanzienlijk. In Kharkow werd het merendeel gebouwd van de stuursystemen voor lange-afstandsraketten van de USSR. De SS-24's worden te Dnjepropetrowsk gemaakt, in 's werelds derde grootste rakettenbedrijf (*Joezjmasj*), dat al tien jaar geleid wordt door Leonid Koetsjma (kanshebbend kandidaat-president voor na Krawtsjoek). Daarmee kan Oekraïne de bestaande handicaps overwinnen (de SS-19's moeten nog grotendeels omgedraaid worden, van richting Westen naar richting Moskou; en de SS-24's zijn voor té lange afstanden bedoeld, zodat tegen Rusland een nieuw systeem zou moeten uitgebouwd worden) ... maar met welk geld? En bovendien beschikt Oekraïne over een leger van zo'n 700.000 man, overgekomen uit het vroegere Rode Leger. Wel moet Europa's tweede grootste leger – na Rusland ... – tegen het jaar 2000 tot ± 250.000 man herleid worden, volgens het verdrag tot beperking van conventionele strijdkrachten.

Uiteraard moeten we die Oekraïense militaire ontwikkelingen ook zien in het raam van Ruslands nieuw militair beleid, dat president Jeltsin op 2 november 1993 "voor het huidige overgangstijdvak" bekendmaakte; daar wordt onder meer teruggekomen op Brezjnevs belofte uit 1982, dat de Sowjet-Unie nooit als eerste het kernwapen zou gebruiken. Overigens is Rusland zijn oorlogsindustrie én zijn miljoenenleger volop aan het heroriënteren naar de "nieuwe opdrachten van nu", en zijn ook Russische troepen geregeld actief in het buitenland (Moldavië, Kaukasus, Midden-Azië).⁵ Daar sluit Ruslands officieel nieuw militair beleid op aan: de 25 miljoen Russen buiten Rusland moeten "bescherming"

krijgen, en Russische troepen moeten op heel het grondgebied van het GOS, dus in 11 landen buiten Rusland, gelegerd worden.

Besluit

Er ontwikkelen zich ook regionale tegenstellingen binnen het wilde kapitalisme van de huidige GOS-landen. Er komt een gevaarlijke dynamiek op gang waar Rusland en Oekraïne economisch in zware botsing met mekaar komen. Dat gaat gepaard met ontplooiing van Oekraïens-nationalistische tendenzen, soms van uiterst-rechtse aard, die de conflicten nog aanscherpen. Tegenwoordig komt er van de bevolking die zijn levenspeil wil behouden zien, en vooral van de Russischtalige arbeidersbevolking in Oost-Oekraïne, die het nationalisme afwijst. Twistappels met Rusland zijn er te over (geldbeleid, energie, Krim, oekraïnisering, vloot, kernwapens, ...).

Yvan Grosjean

- 1 Dit ondervonden b.v. najaar 1992 de mensen van de *Vlaams-Oekraïense Kamer van Koophandel*, die bij hun onderhandelingsproces in Kherson oog in oog met gewapende afpersers kwamen te staan, en "ertoe gebracht" werden met die endie kringen tot contracten te komen.
- 2 De Oekraïense jodenhaat is spreekwoordelijk en nog steeds springlevend: de Oekraïense SS leverde de bewakers voor de nazi-uitroeiingskampen als Auschwitz e.a. en slachte o.m. te Babi Jar, naast Kiev, tienduizenden mensen in één reeks massagraven. Voor die *SS-Division Galizien* worden nu bij Kiev én Lwiv gedenktekens opgericht ...
- 3 Dat gebied was vóór de oorlog Pools, en de Oekraïners werd er het leven lastig gemaakt: zij waren de verschoppelingen van het platteland, zoals de Joden die van de stad waren.
- 4 Deze herstichte partij zit samen met de grote CPSU-opvolgpartij *Communistische Partij van de Russische Federatie* en aanverwanten uit 13 gewezen Sovjet-republieken – w.o. de drie Oostzeelanden – in het bundelingsverband "Unie van Communistische Partijen van de gewezen Sovjet-Unie".
- 5 Lees omtrent het Russisch militair beleid ook de artikels van John Erickson in *Le Monde Diplomatique* van november '93 en januari '94.

Philadelphia

Christopher Davis

Voor het eerst van zijn leven staat Andrew Beckett, werkzaam bij de meest prestigieuze firma in Philadelphia, stad van broederlijke, aan de andere kant. Wanneer zijn collega's erachter komen dat hij aan aids lijdt, neemt het uiterst conventionele kantoor geen risico en stelt Andrew wegens incompetentie op non-actief. Wanneer Andrew zich vervolgens met vriend Miguel meldt bij de zwarte advocaat Joe Miller, om de strijd aan te binden tegen zijn oude werkgever, ziet deze zich gedwongen zijn mening over rechtvaardigheid, discriminatie en liefde grondig te herzien. Contact.

NAVO-bombardementen in Bosnië

In het vorig nummer van Vrede kon u lezen dat Washington na de dreiging met bombardementen op de Servische stellingen rond Sarajevo zijn diplomatieke activiteit in het voormalige ex-Joegoslavië wel moest opvoeren.

Het tijdschrift lag nog niet in uw bus of daar kregen we het initiatief van Clinton om de Kroaten en de Moslims tot een akkoord te leiden over een wapenstilstand en over een federatie in Bosnië, en een mogelijke confederatie met Kroatië.

Toen deze trein op snelheid was gekomen, werden de Serviërs die in de Kroatische Krajina wonen, bij de hand genomen door Moskou en Washington om ook hier overeenkomsten te sluiten met Zagreb.

Dat ging uiteraard niet van zelf. Er is wat druk bij te pas gekomen. De Kroaten werden enerzijds grote sommen hulp beloofd als ze hun vroegere afspraken met de Serviërs opzij zouden schuiven. Anderzijds kregen ze de garantie dat de VS Moskou zou bewegen om de territoriale eenheid van Kroatië te redden: Krajina zou Kroatisch blijven. De moslims zagen door dergelijk akkoord hun hoop op een uitweg naar zee vergroten. En de mogelijkheid om de teruggave van grondgebied met meer klem en internationale steun te kunnen eisen. Een aardig staaltje VS-diplomatie dus.

Met andere woorden, Clinton wint met ruime voorsprong deze rit. De Europese onderhandelaar en de VN-gezant konden alleen maar toekijken.

Duitsland is tevreden want haar invloedssfeer komt misschien tot rust. Turkije en de Arabische wereld kunnen een hoge borst opzetten want halen de moslims niet een deel van hun doelstellingen? Rusland mag regelmatig weer meespelen op het internationale vlak en scoort dus ook.

Het oorlogstoneel

De oorlogspartijen ter plaatse reageerden op hun manier. Doboj kwam onder zware druk te staan van de Moslimtroepen. Gorazde kreeg verhevigde raketaanvallen te verwerken. De NAVO kwam tussenbeide op vraag van de VN-generaal Rose, en bestookte de Servische stellingen rond de stad. Servië reageerde misnoegd. Rusland nijdig.

De lokale Servische militairen trokken zich van de bombardementen blijkbaar niet veel aan en gingen gewoon door. Op het ogenblik dat deze tekst op papier wordt gezet is het niet bijzonder duidelijk of ze nu de stad gaan innemen of dat er een akkoord wordt gesloten.

De Verenigde Naties zitten in moeilijke papieren.

Zo zei de Amerikaanse onderhandelaar in Bosnië dat "ernstige diplomatieke inspanningen voor een staakt-het-vuren nu volledig verdwenen zijn".

Cruciaal is het antwoord op de vraag of

Bosnië: federatieplan van Kroaten en Moslims

Basis:

Het grondgebied betreft de streken die door beide groepen worden gecontroleerd. De federatie is verantwoordelijk voor buitenlandse zaken en handel, voor de economische politiek en defensie (aangemaakte commandostructuur).

Onbeestte gebieden:

1. Brcko: toegang tot Savarivier voor Moslims
2. Maglaj: opgeëist door Serviërs
3. Posavina regio: opgeëist door Serviërs en Kroaten

Sarajevo: speciaal statuut: mogelijkheid van VN-beheer, en latere opname in de federatie

Mostar: twee jaar onder beheer van de Europese Unie

de V.N. mede oorlogspartij willen worden enerzijds, of anderzijds ze verder alles op een onderhandelde oplossing zullen zetten.

Het beperkte militaire optreden heeft de tweede optie behoorlijk moeilijk gemaakt. Aan de ene kant menen de Serviërs dat zij alleen worden aangevallen, dat de V.N. dus kant kiest en geen scheidsrechter kan zijn. Aan de andere kant voelen de Moslims, en zeker de lokale bevolking van Gorazde en alle vluchtelingen daar, zich totaal in de steek gelaten door de buitenwereld. De V.N. verliest m.a.w. alle krediet in dit kamp.

NAVO-Rusland

De bombardementen hebben een aantal reacties van de bestookte partij uitgelokt. Voornamelijk het gijzelen van VN-personeel. Wellicht als een soort 'waarschuwing' mocht de NAVO de luchtaanvallen willen opvoeren. Dat ter plaatse behoorlijk wat modern wapentuig aanwezig werd ook bewezen door het neerhalen van het Engelse 'Harrier'-toestel.

Anders gezegd, de situatie in Bosnië is op een punt gekomen waar een nog verscherpte geweldspiraal zou kunnen

ontwikkelen.

Het is ook voor het eerst dat de NAVO echt buiten haar actiezone optreedt. (Dit feit stoort uiteraard zowat niemand in het politiek establishment). De beslissing daartoe werd uitsluitend door Washington genomen. De anderen kregen een mededeling van de beslissing. Een duidelijk bewijs van de vernieuwde machtspositie van de Verenigde Staten. Rusland werd kennelijk niet ingelicht. Zeker is het feit dat men de Veiligheidsraad rond dergelijk optreden niet wenst bijeen te roepen, uit vrees voor blokkering vanwege Moskou.

Rusland zal nu waarschijnlijk op zoek gaan naar verdere profilering en aanwezigheid in Bosnië. De Servische politici in 'klein-Joegoslavië' en in Bosnië hopen met Russische steun essentiële belangen veilig te kunnen stellen. Milosevic zoekt de opheffing van de sancties, Karadzic steun voor z'n opdelingsplan. Rijst hier de vraag of die militairen een eigen (machts)politiek uittekenen? Of behoort dit tot het opwekken van rookgordijnen en betekent de "val" van Gorazde een mijlpaal (sluitstuk?) in de Servische politiek?

GS

■ **FRANKRIJK - JONGERENBANEN-PLAN:** - De rechtse regering Balladur heeft er iets op gevonden om de toenemende werkloosheid (3.300.000) te lijf te gaan. Haar aandacht gaat in eerste instantie naar de jongeren waarvan onder de 25 jaar 23 procent werkloos zijn (19,8 % in 1992 en nu 22,6 % in 1994). In Balladur's jongerenplan krijgen bedrijven de mogelijkheid een al dan niet gediplomeerde jongere van minder dan 26 jaar een jaar lang in dienst te nemen. Het bedrijf belooft de werknemer een jaar te begeleiden en bij te scholen waarvoor hij hem in ruil slechts 80 % van het vastgelegde minimumloon moet betalen.

De jongere ontvangt dus nog maximum 3.790 F. fr. (23.500 B. fr.)

Om het groeiend verzet van studenten en jongerenorganisaties af te leiden - verdelen om te heersen - had Balladur bekend gemaakt dat dit niet van toepassing was voor jongeren met een diploma van hoger onderwijs.

Vakbonden en jongeren hebben gepast gereageerd met massale betogingen en andere acties. Intussen zijn Balladur en zijn regering door de knieën gegaan en hebben - onder druk van deze reactie - hun voorstel teruggetrokken. (ads)

■ **PHILIPS - STIJGENDE WINST:** De Nederlandse multinational Philips heeft na een paar minder gunstige jaren, dank zij een hard herstruktureringprogramma (lees afdankingen) een flinke sprong vooruit gezet. De nettowinst voor 1993 kwam uit op net geen 2 miljard gulden (36,5 miljard frank) alhoewel de omzet slechts met één procent steeg. Ondertussen daalde het personeelsbestand tijdens de voorbije drie jaar van 297.000 tot 238.000 werknemers.

■ **WERELD - 800 MILJOEN WERKLOZEN:** Bij de 30 procent van de actieve wereldbevolking d.w.z. 820 miljoen personen, is werkloos of een heeft situatie van onvoldoende tewerkstelling. Deze gegevens werden bekend gemaakt in een rapport van de Internationale Arbeidersorganisatie die verbonden is aan de Verenigde Naties. Volgens het rapport werden echter door de regeringen slechts 120 miljoen werkzoekenden opgegeven. Meer dan de helft van de Europese werklozen zit reeds meer dan één jaar zonder werk.

■ **ONGELOOFWAARDIGE STATISTIEKEN:** De regeringen trachten meestal de openbare opinie te overtroeven met statistieken. Het is nochtans algemeen geweten dat deze gebruikte statistieken niet aan de werkelijke toestand beantwoorden. We kennen dit bij ervaring uit ons land waar de gepubliceerde cijfers over het aantal werklozen bijna de helft

zijn van de werkelijke gegevens omdat de schoolverlaters, bruggepensioneerden, gesco's, ouderen die niet moeten stempelen e.a. gewoon uit de statistieken worden weggelaten. Ook in

Frankrijk liggen de door de vakbonden gepubliceerde cijfers steeds aanzienlijk hoger dan de door de regering vrijgegeven statistieken.

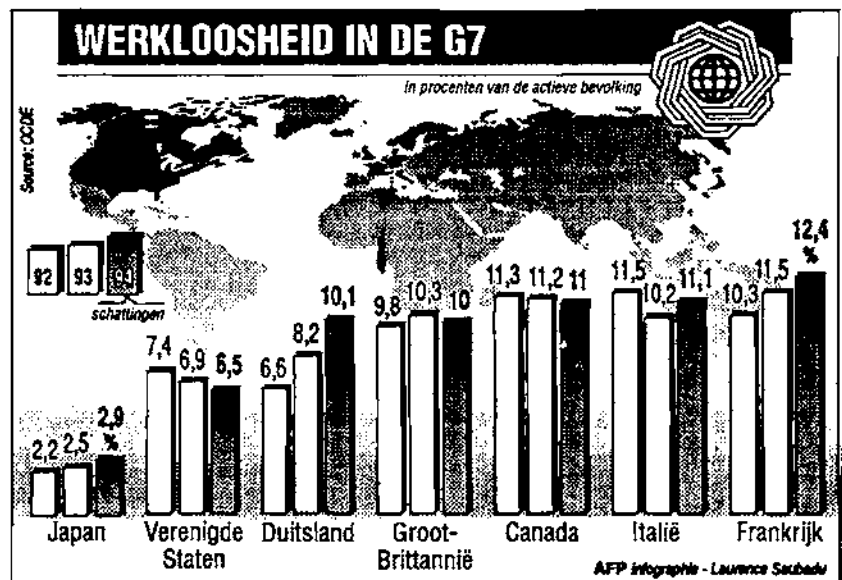
Ongelooflijke manipulatie in de V.S.

Uit de gepubliceerde statistieken (zie hoger) moeten blijken dat het aantal werklozen in de V.S. aanzienlijk lager is dan in Europa. In onze media wordt dit regelmatig aangehaald en als een voorbeeld voor Europa gesteld.

De bekende Franse publicist Claude Julien wijst er in "Le Monde Diplomatique" maar 94 op dat de Amerikaanse cijfers vals zijn. Deze worden namelijk opgesteld op basis van opiniepeilingen en dan nog op een uiterst beperkt staal van de bevolking!

Hij vestigt er tevens de aandacht op dat volgens een studie van de American Express Bank de werkloosheid niet 6,5 % maar 9,3 % bedraagt. Andere bronnen zijn de minister van arbeid Robert Reich en het "Labor Statistics" die er op wijzen dat het werkloosheidscijfer in de V.S. oploopt tot 12,47 %, wat 16,2 miljoen werklozen uitmaakt. Opvallend is wel dat onze zo goed geïnformeerde media aan deze gegevens, die ook in de Amerikaanse pers verschenen, nooit aandacht geschonken hebben.

En zo manipuleert men de openbare opinie. (ads)

Op initiatief van President Clinton kwamen de ministers van Arbeid en Economie van de G 7 op 13.3 samen te Detroit. Vandaag, met 30 miljoen erkende werklozen in de landen van de G 7, waarvan 20 miljoen in Europa, is dergelijke bezinning zeker niet overbodig. Door de E.U. werd eveneens reeds een dergelijk initiatief genomen en werd er een "witboek" gepubliceerd maar eigenlijk weet niemand hoe het probleem het best kan aangepakt worden. Veel kwam er in Detroit ook niet uit de bus. Voor gemeenschappelijke besluiten werd verwezen naar de top van de staatshoofden van de G 7 die in juli te Napels moet plaats hebben. Opmerkelijke verklaringen kwamen er niettemin van Clinton die er op wees dat de jongeren zich moeten voorbereiden om in hun loopbaan zeven tot achtmaal van job te veranderen... De Franse minister Alphandery wees er van zijn kant op dat men tenminste akkoord gekomen was over wat niet moet gedaan worden om de werkloosheid te bestrijden: "geen protectionisme, de vooruitgang van de technologie in geen geval afremmen en... onder geen enkel geval een algemene vermindering van de arbeidsduur toelaten..." Meteen weten we welk vlees we in de kuip hebben en waar de mannen van de G. 7 naar toe willen...

Van het Oslo-akkoord naar een volwaardige vrede

Het Oslo-akkoord en de Principesverklaring tussen Israël en de leiding van de PLO betekenen een geweldige doorbraak. Voor de allereerste keer sinds het ontstaan van het Israëlisch-Arabisch conflict hebben de leidingen van beide kampen mekaar wederzijds erkend alsook het legitieme recht van beide volkeren op soevereiniteit en zelfbeschikking. Deze akkoorden, hoe belangrijk ze ook mogen wezen, vormen slechts een doorbraak, en zijn dus niet -zoals dikwijls wordt gedacht- vredesverdragen of definitieve overeenkomsten. Ze zijn slechts een begin van een rebel en aan de gang zijnd vredesproces. Definitieve regelingen kunnen maar ingang vinden nadat het huidige 'Gaza-Jericho eerst'-akkoord is gerealiseerd en de situatie volledig gestabiliseerd is geraakt.

Het was bijzonder duidelijk van in het begin dat de extremisten langs beide zijden tegen de vrede zouden ageren, en voorstanders zouden blijken van het verderzetten van geweld en bloedvergieten, en alles zouden doen om het vredesproces te kelderen.

Deze extremistische groepen stellen allemaal dat het gehele land van 'ons' is, dat de 'andere' geen nationale of territoriale rechten kan laten gelden binnen Israël/Palestina. Het zijn langs Palestijnse zijde het Islamitisch fundamentalistische Hamas en de "eeuwige" oppositie binnen de PLO, en langs Israëlische zijde gaat het om de rechtse partijen en de kolonisten. Allemaal menen ze dat het conflict met geweld kan worden geregeld, door een militaire beslissing dus. Inderdaad, kort na de historische handdruk op het gras van het Witte Huis op 13 september 1993, heeft Hamas haar terreuractiviteiten opgevoerd tegen Israël's. De tegenpartij van de kolonisten, hoogstwaarschijnlijk van "Kah" en "Kahana Hai", veroorzaakte veel bloedvergieten, en verslechterde de atmosfeer zodat het vredesproces in gevaar komt. De monsterachtige moord op tientallen onschuldig biddende moslims door Dr Goldstein in de 'grafompe van de patriarch' op

25 februari 1994 was voor ons geen echte verrassing. We hadden namelijk al onophoudelijk de publieke opinie en de overheid ervoor gewaarschuwd dat extremistische kolonisten in staat waren erge aanvallen uit te voeren tegen Palestijnen, tenzij de nodige maatregelen tijdig zouden worden getroffen. In elk geval heeft deze aanslag een nieuwe situatie geschapen. De omvang en de aard zelf van deze moorden hebben een brand doen uitbreken precies zoals door de daders was gehoopt, want ze wilden niet alleen onschuldige Palestijnen vermoorden maar ook het vredesproces. Inderdaad. Hun opzet slaagde voor een tijdje, en het vredesproces werd meer dan een maand stopgezet. Arafat en de zijnen verlieten de onderhandelingstafel

onder druk van de woede bij de bevolking in de bezette gebieden. Ze meenden geen andere keuze te hebben, hoewel dergelijke stap inging tegen de vrede en de lange-termijn-belangen van Arafat zelf. Het onderbreken van de vredesgesprekken was dus in feite een soort overgave aan de berekende doelstellingen van de moordenaar en z'n ideologische medestanders om het vredesproces te ondermijnen.

We hadden begrip voor het afwijzen van de gesprekken door Arafat na de gruwel van Hebron, maar we waarschuwden tevens dat een lange onderbreking Arafat zelf in moeilijkheden kan brengen en de positie versterken van de extremisten in de Palestijnse straten. Dit zou meteen het einde van het vredesproces inhouden.

Maar het volstaat niet Arafat op te roepen terug aan tafel te komen zitten. Nee. De

Israëlische regering moet concrete stappen ondernemen om het hernieuwen van de gesprekken te bewerkstelligen. Fundamenteel is dat het kader van de Oslo-akkoorden, van de Principesverklaring, van Davos en Kairo wordt gerespecteerd. Niet formeel en stroef, maar op een soepele en creatieve manier, die rekening houdt met de nieuwe omstandigheden tengevolge van de massamoord, aangezien het niet om een wettelijk maar om een politiek probleem gaat.

Wat hadden wij voor ogen? Eerst en vooral eisten we het onmiddellijk intrekken van de avondklok die de Palestijnen moesten naleven na de moorden (niet de kolonisten van Hebron). Deze avondklok werd slechts na een maand ingetrokken, en bleef nog gelden voor bepaalde

'spanningszones' in sommige buurten van Hebron, zoals bij het 'Graf van de Patriarch'. Om de veiligheid van zowat 400 kolonisten te verzekeren, werden 120.000 Palestijnen in feite opgesloten in hun huizen. De verantwoordelijkheid sprak over noodzakelijke maatregelen om daden van wraak, terreur en onrust tegen te gaan. Dit is een onaanvaardbare en onrechtvaardige behandeling. Dit was de reden waarom het Israëlische vredeskamp na de slachtpartij de onmiddellijke evacuatie van de kolonisten eiste uit het centrum van Hebron. Hun aanwezigheid op zich, en vooral hun agressief gedrag waren hoogst provocatief.

Daarboven eisten we de evacuatie van de kolonisten uit alle problematische

uit "Le Monde"
"Fundamentalisten op één lijn"

In deze context willen we herhalen en benadrukken dat we beiden, Israël en Palestijnen, geen ander alternatief hebben dan het huidige vredesproces tot een definitieve oplossing doen evolueren. Elk ander spoor leidt naar verder vreselijk bloedvergieten, vernieling en dood. Elk ander spoor houdt evenzeer een groot gevaar in voor een nieuwe oorlog in het Midden-Oosten die onvergelijkaar bloediger zal zijn dan de vorige.

Onze houding is daar ook steeds op gebaseerd geweest. Samen met andere vredeskrachten en linkse partijen bleven we de onmiddellijke herneming van de vredesgesprekken eisen. Ze moeten verder gezet worden tot een positief resultaat is bereikt.

plekken waar hun aanwezigheid oorzaak is van permanente wrijvingen met de Palestijnse buurten, en daarnaast ook grote aantallen militairen vergt om hun veiligheid te garanderen.

Ook de lange periode waarbij Gaza en West Bank worden afgesloten na de slachtpartij hebben de economische situatie van duizenden families erg verscherpt en op de rand van de hongertoestand gebracht. Daarom is het noodzakelijk een snelle oplossing te vinden, die rekening houdt met de veiligheidsnoden, om terroristen te beletten onschuldige burgerslachtoffers te maken en het vredesproces in gevaar te brengen. In elk geval moeten de tienduizenden Palestijnse broodwinners het recht hebben terug te gaan werken. Met andere woorden, de nieuwe situatie na de slachting vereiste snel een aantal gedurfde regeringsstappen om tegemoet te komen aan de situatie van de Palestijnen, zodat de 'straat' de Palestijnse leiders minder onder druk kon zetten om van de onderhandelingstafel weg te blijven.

Op 31 maart dan bereikt men een overeenkomst over de veiligheidsmaatregelen voor Hebron. Dit opende de weg naar de hemeling van de 'Gaza-Jericho eerst' onderhandelingen, en beide partijen beloofden alles in het werk te stellen om de uitvoering zo snel mogelijk te realiseren.

De Israëlische regering zette reeds een vitale stap door de extreem-rechtse groepering "Kah" en Kahana Hai" als terreurorganisaties te bestempelen en ze buiten de wet te stellen. Wij menen echter dat een reeks bijkomende maatregelen werkelijk noodzakelijk zijn.

1. Zoals reeds gezegd, de evacuatie van probleem-nederzettingen die permanente wrijvingen veroorzaken, zoals de aanwezigheid van de kolonisten in Hebron, en van geïsoleerde nederzettingen in de Gaza-strook.
2. Het voor het gerecht dagen van de racistische agitators en onruststokers, die volgens de wet streng moeten gestraft worden
3. Gewapende kolonisten moeten belet worden Palestijnse dorpen en stads-wijken binnen te gaan. De gewapende milities van de kolonisten (zoals het "Comité voor de Veiligheid op straat") moeten worden ontwapend. Tot aan de definitieve vredesregeling mogen kolonisten alleen wapens hebben voor zelfverdediging, maar zeker geen aanvalswapens.
4. De overheid moet het bevel geven te stoppen met schieten op betogers en alle Palestijnse gevangenen moeten worden bevrijd.

5. We houden vol dat over het geheel van de bezette gebieden een internationale aanwezigheid, zoals nu in het Hebron-akkoord, moet worden gerealiseerd, in de hoop dat waarnemers een beperkende invloed zullen hebben op de extremisten van beide kampen.
6. De uitvoering van het 'Gaza-Jericho eerst' akkoord moet worden versneld. Daarom moeten de Israëlische veiligheidstroepen allersnelst weg uit de gebieden die werden overeengekomen. Op die manier kan het Palestijnse zelfbestuur zich installeren en de Palestijnse massa's bewijzen dat het vredesproces geen politiek manuever is maar een verrealisatie van de toekomstige realiteit die zich beetje bij beetje ontwikkelt.
7. Last but not least. De gesprekken tussen Israël en Syrië moeten worden gestuurd op basis van de Israëlische bereidheid om de Golan - gede-militariseerd en andere veiligheidsregelingen - volledig aan Syrië terug te geven in ruil voor een volwaardig vredesverdrag met inbegrip van diplomatieke betrekkingen tussen beide staten.

Blijft de vraag rond de tussenperiode tussen een overgangsregeling en een definitieve overeenkomst.

Wij denken dat de huidige Israëlische regering - ondanks heel veel reserve van onzekerheid - de best mogelijke regering is om op korte termijn vrede te bereiken. We menen ook dat deze regering zich werkelijk inspant voor een algehele vrede, zelfs als ze hier en daar vergissingen - soms heel ernstige - begaat. Daarom zien wij onze taak voornamelijk in het beïnvloeden van de regering om het vredesproces te verdiepen en te versnellen, en de huidige ingeslagen weg zonder vrees of schroom verder te zetten. Daarom dat we onophoudelijk en uitdrukkelijk pleiten en wijzen op de stappen die moeten worden ondernomen.

Wij zijn ervan overtuigd dat zonder een succesvolle toepassing van het 'Gaza-Jericho eerst' akkoord er nooit vooruitgang zal kunnen geboekt worden naar een volwaardige en stabiele vrede. Logisch dus dat onze strategie gekenmerkt wordt door onze grote inspanningen om het te helpen realiseren. Maar we zijn er ook zeker van dat dit akkoord maar succes kan kennen als de Israëlische regering minstens het grootste gedeelte van de opgesomde maatregelen realiseert, en als het Palestijnse volk zal kunnen inzien dat de huidige interim-overeenkomst niet het laatste woord vormt maar een overgangsfase betekent naar een definitieve regeling. Deze definitieve

regeling geeft haar het volle zelf-beschikkingsrecht en soevereiniteit volgens eigen inzicht en keuze, of het nu een afzonderlijke onafhankelijke staat wordt, een confederatie met Jordanië of een andere optie, die natuurlijk rekening houdt met de veiligheidsnoden van Israël.

Dit is zowat de essentie van onze houding op het ogenblik. We doen ook alles omdat iedereen ons standpunt zou kennen, informatie, actie. Zo was er onlangs een grote manifestatie van het vredeskamp in het centrum van Tel Aviv met rond de 60 000 deelnemers, Joden en Arabieren, met de eis "Onmiddellijke terugtrekking van de kolonisten uit Hebron".

De grote problemen die moeten behandeld worden in een definitieve vredesregeling zoals het probleem van de nederzettingen in het algemeen, Jerusalem, het recht op terugkeer, grenzen, de relatie tussen Israël en de politieke Palestijnse entiteit die in de gebieden wordt opgezet heb ik nu niet kunnen behandelen. Dat is voor een volgende keer.

Nahum Sheor
Secretaris van het Israëlisch
Vredescomité
(lid van de wereldvrederaad)

Aan de ondertekenaars van het GATT-akkoord

Op 13 en 14 april kwamen de vertegenwoordigers van 130 landen samen te Marrakech (Marokko) om de besprekingen van het GATT-akkoord te besluiten en te ondertekenen.

De Westerse mogendheden die beweren van de eerbiediging van de mensenrechten het grondprincipe te maken van hun internationale politiek en handelsrelaties schamen zich blijkbaar niet deze internationale manifestatie te laten plaats hebben in Marokko waar Koning Hassan II dagelijks de mensenrechten verkracht. De afdelingen van Amnesty International van Frankrijk, Nederland en België publiceerden in de krant "Le Monde" (13/4/94) een lijst met de namen (o.w. 400 Sahraouis) die sinds de jaren zestig werden aangehouden en "verdwenen". De afdelingen van Amnesty International richtten een oproep tot de ondertekenaar van het GATT-akkoord waarin ze vragen druk uit te oefenen op de Marokkaanse regering alle politieke gevangenen vrij te laten, ook diegene die in afzondering opgesloten zitten. (ads)

Hebron voorbij

Na de slachting in Hebron is het Westen - waarop een zware verantwoordelijkheid rust - verplicht al het mogelijke te doen om de Arabisch - Mohammedaanse wereld tot vrede en ontwikkeling te helpen brengen.

Door Edgard Pisani

Het lijkt erop dat de Arabisch - Mohammedaanse wereld het enige mikpunt is van religieuze fanatici in Israël, van het etnocentrisme van de Serviërs, van de onder UNO dekmantel uitgevoerde militaire operaties van de Verenigde Staten, en van de nonchalance of de eeuwenoude door angst geïnspireerde openbare mening in Europa. Het lijkt erop dat het Westen nu het haar zondebok de Sovjet-unie verloren is, een arabisch-Islamitische vijand heeft uitgevonden.

Het drama van Hebron symboliseert en resumeert in al z'n hevigheid dit conflict in wording dat onze toekomst bedreigt maar dat we nu nog kunnen voorkomen.

Het Drama van Hebron is het werk van een krankzinnige. Maar stond hij werkelijk alleen? Is men werkelijk niet op de hoogte van het feit dat er van New-York tot Israël en Gaza gevaarlijke netwerken van moordenaars zijn ontstaan? Deze worden overvloedig gefinancierd en bewapend en hebben als doel het verhinderen van de vrede in het Midden-Oosten.

Hoe lang nog kan de regering van Israël die de moed en de wijsheid had te streven naar de septemberovereenkomst, de gevangene blijven van haar nipte parlementaire meerderheid? Zal zij omwille van deze nipte meerderheid de slachtoffers op dezelfde manier behandelen omdat het Arabieren zijn, als diegenen die door hen af te slachten de autoriteit, de interne en externe geloofwaardigheid, de democratie en de staat Israël in vraag hebben gesteld? Zal zij, om elk onvoorzien detail in te calculeren, de onderhandelingen die reeds lang tot resultaten hadden moeten leiden tot in het oneindige rekken, terwijl een scheidsrechterlijk mechanisme de vrede in het dagelijkse leven beheert? Zal zij werkelijk op een dag zeggen dat het Palestijnse volk bestaat zoals voorheen het Joodse volk, en dat dit volk een staat verdient, vereist, naar het voorbeeld van Israël?

Zien Israël en de diaspora niet dat de vrede van vandaag de toekomst bepaalt van de gekoesterde droom met betrekking tot het beloofde land? Zien zij niet

dat een mislukking van het vredesproces die Arabieren van de macht zal uitsluiten die vrede wilden en willen om ondanks alles aan de opbouw te werken? Zien zij niet dat de Arabische openbare mening zich op de meest onverzoenlijke wijze heroriënteert? Denken ze werkelijk dat de vastbeslotenheid van 6 miljoen Israël's in staat zal zijn lange tijd te weerstaan aan de massa mensen die

Oorlog gepredikt door demagogische, bezeten en berekenende priesters tegen de trouwelozen en datgene wat zij vertegenwoordigen. Wil het Westen dat deze mythe herboren en verder verspreid wordt? Begrijpt het Westen niet dat wat hen voortaan in beschuldiging stelt niet een regime is maar een immens volk en een wakker gemaakt geloof? Het Westen ontketende deze kracht met haar houding.

Zullen wij begrijpen dat in de meeste gevallen het terrorisme het wapen is van de wanhopige en dus niets vandoen heeft, verre van, metypisch Arabisch gedrag? Zal het Westen ooit begrijpen dat de Arabisch-Islamitische wereld die weliswaar zelf verantwoordelijk is voor een groot deel van haar kwalen en niet in staat lijkt een aangepaste moderniteit te ontwikkelen, door de afwijzing en de nonchalance van het Westen tot walging wordt gebracht? De Arabische wereld is rijk aan tradities, aan wetenschap, aan jeugd en ondanks de onkusten een waarachtige macht die wij kunnen en moeten uitnodigen tot een dialoog

over vrede en ontwikkeling. Het alternatief is een krankzinnig en overhaast avontuur dat tot hun en onze ondergang zal leiden. Zullen wij Europeanen inzien dat wij door onze aardrijkskundige ligging en onze geschiedenis verschillen van de Amerikanen? Voor ons Europeanen is de Middellandse Zee een overloop die ons amper scheidt van de Arabisch-Islamitische wereld. Geen enkele Europese geopolitiek kan waarde hebben als zij met deze nabijheid, deze intimiteit geen rekening houdt. Maken de Amerikanen berekeningen waarbij hun eigen belang primeert, wij moeten analyses maken waarin de menselijke, culturele, sociale en politieke realiteit de wet voorschrijft, en deze wet is die van het bondgenootschap.

De Arabische wereld zal haar toekomst niet opbouwen als het niet in vrede met ons is. Wij zullen niet in vrede leven zolang de Arabische wereld, eindelijk vertrouwend in haar bestemming en haar wantrouwen naar ons toe opgevend, de

uit "Le Monde"
Maak u geen zorgen, de bezette gebieden, bezetten wij

iedere dag aangroeit, zich opwindt, zich organiseert en bewapent? Begrijpen zij niet dat voortaan iedere overwinning wankel is? Enkel de vrede kan duurzaam zijn, zelfs als ze fragiel is, zelfs als elk van haar dagen versomberd wordt door een drama of bezoedeld door onrust. Schatten de Verenigde Staten en Europa de draagwijdte van hun verantwoordelijkheid juist? Begrijpen zij niet dat achter hun initiatieven en behendige diplomatie hun onvermogen om Palestijnen en Israël's op gelijke wijze te behandelen doorschemert? Denken ze werkelijk dat de Arabieren en Mohammedanen geen verband leggen tussen de drama's in Hebron, Sarajevo, Bagdad, en Mogadiscio? Drama's waarbij het Westen, als acteur of als medeplichtige overigens nooit een beeld van wijsheid, rechtvaardigheid of zuiverheid uitdroeg.

De mythe van de Heilige Oorlog

Sedert enkele jaren wordt de Heilige

immense krachten die haar eigen zijn niet wijdt aan haar ontwikkeling en politieke opbouw. Deze krachten worden vandaag opnieuw geleid naar een droom geboren uit verachting van de andere en uit binnenlandse onrechtvaardigheden, die alles in zijn vaart zal meeslepen. Zullen wij er eindelijk toe komen de Arabische wereld te waarderen als een zeer oude adolescente en turbulente beschaving, met een hang naar rechtvaardigheid, gevoelig voor eerbied en respect, gedragen door een geloof, gekwetst door smaad en minachting, opstandig door haar eigen machteloosheid en derhalve bereid zich over te geven aan zowel het meest krankzinnige avontuur als aan een door wijsheid ingegeven alternatief? Laat ons niet meer beweren dat het initiatief uitsluitend bij hen ligt, het ligt ook bij ons. Onze toekomst hangt af van wat we al of niet gedaan zullen hebben.

Een mediterrane pact

Laat de regering van Israël de moordenaars van Hebron straffen, hun

medeplichtigen vervolgen, en aan de openbare mening de kans geven haar wens tot vrede te uiten. Laat hen ernaar streven via de lopende onderhandelingen zo gauw mogelijk tot resultaten te komen. Laat Europa zich actiever inzetten en een rechtvaardige oplossing afdwingen voor de problemen die zijn ontstaan bij het samenleven van broedervolkoren en vijanden in ex-Joegoslavië. Laat de UNO de blokkade opheffen die, onder het voorwendsel een dictator te bedwingen zijn slachtoffers verplettert. Laat Europa een mediterrane pact voorstellen, een pact dat de veiligheid van allen en de ontwikkeling van noodlijdende economieën garandeert. Laat haar voor het Zuiden eenzelfde geestdrift aan de dag leggen als ze toonde voor het Oosten. Laat haar daarbij niet uit het oog verliezen dat het voorgestelde pact er niet toe dient om haar samenlevingsmodel op toe leggen, maar wel om een samenwerking te bewerkstelligen tussen beschavingen, maatschappijen, verschillende democratieën gebaseerd op verwante waarden maar met een verschillende uitvoering.

Laat Hebron, Beiroet, Sarajevo ons een les zijn: zonder door allen gewilde vrede kan er geen vreedzaam samenleven bestaan, enkel geweld. En uiteindelijk is de overwinning altijd voor diegene die de meeste kinderen heeft. Maar tegen welke prijs!

Ik ben niet arabiserend of islamiserend. Ik leid een huis waar twee maatschappijen, twee beschavingen, twee cosmogenieën zich onderhouden en soms tot confrontatie komen. Ik ben getroffen door de menselijke en culturele rijkdom van deze ontmoeting.

Maar ik ben geschokt door de gloed waarmee de oorlogszuchtige intellectuelen ver weg van de dagelijkse confrontaties een vuur aanwakken waaraan zij zich niet kunnen branden.

Edgard Pisani is een Franse Kristendemokraat, oud-minister en voorzitter van het Instituut voor de Arabische wereld.

(Vertaling en bewerking van een artikel uit de Vrije Tribune in "Le Monde" - 3/3/94) door Barbara De Buck

Turkije

Boter of Kanonnen

De genadeloze oorlog die Premier Tansu Ciller tegen de Koerden voert begint ook zijn gevolgen te hebben op 's lands economie.

Meer dan 300.000 ordetroepen inzetten in Oost-Turkije, met al de daarbij horende problemen, kan zeker niet langer ongestraft volgehouden worden.

De eerste barsten zijn merkbaar en de reactie van de Turkse regering is niet van aard om de bevolking gerust te stellen. De Turkse nationale bank heeft zo pas de Turkse lire met 28 % gedevalueerd. En Premier Ciller heeft harde maatregelen aangekondigd met de bedoeling het begrotingstekort van 200 miljard tot 42 miljard terug te brengen en de inflatie die tijdens de eerste drie maand van dit jaar nog opliep tot 26 % in te dijken.

De regering gaat dus éénmalige belastingen uitvaardigen voor alle inkomens en op bedrijven, luxe wagens en eigenaars van meer dan een woning.

Dit geeft de schijn van een eerlijke aanpak maar... de prijzen van de produkten waarop de staat een monopolie heeft zoals brandstof, tabak, alcohol, suiker en kunstmest gaan zo maar met 100 % de hoogte in.

De Turkse regering wil eveneens met privatiseringen (de klassieke truk die in de mode is) tegen het einde van dit jaar

120 miljard frank binnen halen. De luchtvaartmaatschappij, een hotelketen en de petroleumaatschappij komen het eerst aan de beurt.

Volgend jaar volgen de post en het staatsenergiebedrijf. Staatsbedrijven die verlies maken waaronder koolmijnen, staalfabrieken en een brouwerij gaan dicht. In het ambtenarenkorps zal ook drastisch gesnoeid worden.

Het aantal werklozen dat nu "officieel" 8 % bedraagt gaat dus in de komende maanden aanzienlijk toenemen. De

Turkse bevolking waarvan het inkomen per hoofd slechts 86.000 per jaar bedraagt gaat dus moeilijke tijden tegemoet.

De vakbonden verwijten de regering de economie te willen saneren op de rug van de loontrekkenden en ten koste van de kleine inkomens. Begin april zijn de eerste grote arbeidersakties reeds gestart.

Boter of kanonnen is nu ook het probleem waarmee Turkije gekonfronteerd wordt. (ads)

Booschap van Öcalan op een internationaal Koerdisch congres in Brussel van 12 en 13 maart 94

Beweringen die stellen dat de PKK geen oplossing wil, of dat ze niet bereid zou zijn ook maar iets minder te aanvaarden dan een onafhankelijke staat zijn niet op de feiten gebaseerd. Ik wil benadrukken dat wij niet uit zijn op de splitsing van Turkije, en dat dergelijke propaganda niet overeenkomt met onze benadering van deze kwestie.

Ik stel uitdrukkelijk dat ik bereid ben om onmiddellijk rond de tafel te gaan zitten met de Turkse regering, indien de besprekingen worden georganiseerd binnen een democratische context en indien gesproken kan worden over de legitieme eisen van het Koerdische volk. Indien er een bilateraal staakt-het-vuren wordt overeengekomen onder internationaal toezicht, gevolgd door besprekingen, dan zijn wij niet van plan ons van dergelijk proces te distancieren.

Als er een basis is gelegd voor een politieke oplossing en vrije politieke activiteit dan zullen wij een proces opstarten om een totaal einde te stellen aan het gewapend conflict.

Cuba anders bekeken

De Cubaanse bevolking heeft het moeilijk. Het meer dan dertig jaar durende Amerikaans economische embargo is daar niet vreemd aan. Alles is op Cuba zeker niet perfect maar er werden op heel wat vlakken resultaten geboekt. Onze media hebben daar geen oog voor en richten meestal hun pijlen op Fidel Castro en het Cubaanse regime. Maar soms is er dan toch links of rechts een journalist die ook de vele positieve kanten gaat belichten. Opvallend was dan ook het artikel van Marc van Campo in het magazine van "De Streekkrant" (5/3/94) onder de titel "De Biefstukken van Fidel Castro" waaruit we het volgende overnemen: "Het is crisis op Cuba en men probeert het hoofd boven water te houden. Maar er is ook nog wat anders met het eiland. Het Cubaanse biotechnologische onderzoek staat aan de top van de wereld. Een vaccin tegen meningitis B, interfon tegen kanker, eenvoudige aidstest en sinds kort ook een middel, PPG, om cholesterol te bestrijden zonder bijwerkingen.".....

...."De Cubaanse gezondheidszorg, die quasi gratis is, lokt jaarlijks tientallen duizenden buitenlanders naar het eiland om zich goedkoop te laten behandelen. De Cubanen hebben een levensverwachting van 74 jaar en de kindersterfte op het eiland ligt lager dan in Washington. Het gratis onderwijsnet leverde op 33 jaar 400.000 universitair gediplomeerden. Analfabeten kan je op Cuba op een hand tellen. En ook dat klopt allemaal. Er is wat met dat eiland". (aids)

Onbegrip

Praten over dingen die mensen niet verstaan zwijgen over zinnen waarin men elkaar te woord zou kunnen staan is dit geen onbegrip...

De mensen rondom ons opperen vele vragen maar stellen vast

vaak met grote ergernis dat ons antwoord niet altijd het juiste is.

Zo schiept iedere dag weer twijfel en blijven we steeds hopen zal het lot ons vandaag gunstig zijn of blijven we levenslang van zekerheid verstoken?

Jozef Vandromme

Frankrijk: Kernbomproeven

Het weekblad "Globe - Hebdo" publiceerde op 25/2 de uitslag van een wetenschappelijke opiniepeiling waaruit blijkt dat 75 % van de Fransen zich verzet tegen het hervatten van de kernbomproeven. Daartegenover is 19 % voor, terwijl 6 % zich niet uitspreekt. Frankrijk onderbrak, in akkoord met de Verenigde Staten, Rusland en Groot-Brittannië in 1992 zijn kernbomproefnemingen. Sinds enkele tijd staat de Franse regering en de president, die de uiteindelijke beslissing moet nemen, onder druk van de leider van de R.P.R. Chirac en de Minister van Defensie Leotard die beiden voorstanders zijn voor het hervatten van de proefnemingen. (ads)

Fraude in de Europese Unie

De ministers van Financiën van de Europese lidstaten blijken zich zorgen te maken over de bestaande fraude in de gemeenschap. Bij een recente bijeenkomst te Brussel, waar ze het verslag van de Rekenkamer voor 1992 goedkeurden, kwamen ze tot de vaststelling dat de lidstaten tot nu toe slechts 7 procent van de 170 miljoen ecu (7 miljard frank) die in 1992 ten onrechte werden uitgekeerd, hebben teruggevorderd.

Maar er is meer. Kort geleden werd ook bekend gemaakt dat er in de lidstaten melding werd gemaakt van 1.300 fraudegevallen inzake landbouwsteun waarbij sprake is van 10 miljard frank. Tevens werd ook vernomen dat er zo'n 1000 fraudegevallen zijn met betrekking tot dossiers voor de in- en uitvoer waar nog eens 6 miljard mee gemoeid zijn. Europarlementsleden beschouwen dat de opgegeven fraude van 7 miljard slechts het topje van de ijsberg is en gaan er van uit dat de fraude in werkelijkheid om zo'n 10 procent van de totale begroting, zowat 300 miljard frank, moet worden geschat. Ondertussen kan de Europese belastingbetaler er voor opdraaien. (ads)

Haiti: meer dan 3.000 doden

Uit het rapport van de speciale commissie voor mensenrechten van de V.N. dat op 22/10/93 gepubliceerd werd blijkt dat sinds de militaire staatsgreep van 1992 in Haiti reeds 3.000 mensen vermoord werden. "Volgens de informatie die we ontvingen heerst er een algemeen klimaat van terreur en zou het aantal mensen dat door politie en leger vermoord werd reeds oplopen tot 3.000", schrijft het rapport. Ondertussen blijft de Verenigde Staten die hier aan de touwtjes trekt, de Verenigde Naties, Frankrijk e.a. sterke verklaringen afleggen. Uit de feiten blijkt echter dat ze zich niet daadwerkelijk, en met kracht, tegen de aan de macht zijnde

militaire junta willen verzetten.

De door de militairen afgezette verkozen President, de priester Aristide, en de Haïtiaanse bevolking moeten zich nu tevreden stellen met mooie woorden en beloften maar de daden blijven uit. (ads)

V.S. Solidariteit met Cuba

In het kader van de "Vriendschapkaravaan CUBA - V.S.", een initiatief van de Amerikaanse religieuze organisatie "Pastoors voor Vrede" werd op 12 maart in Havana, door een groep van 250 personen o.w. veel Amerikanen 144 ton materiële hulp overhandigd. De priester Lucius Walker, leider van de organisatie "Pastoors voor vrede" verklaarde dat deze derde karavaan, georganiseerd na deze van november 1992 en augustus 1993 in de V.S., op grote steun heeft kunnen rekenen. De 144 ton goederen vertegenwoordigen een waarde van drie miljoen dollar en bestaan uit medikamenten, fietsen, schoolmateriaal en zeven autobussen. De initiatiefnemers verbinden er zich toe om gelijkaardige campagnes, ondanks het door de V.S.-regering gehandhaafde embargo, te zullen voortzetten. (ads)

Saudi-Arabië in Bosnië

Het officieel Saoudisch persagentschap SPA maakte op 7 maart bekend dat koning Fahd een bedrag van 5 miljard dollar heeft overgemaakt aan de moslims van Bosnië. Tevens werd bekend gemaakt dat sinds het begin van de crisis in Bosnië Saudi-Arabië reeds 150 miljoen dollar hulp verstrekke aan de Moslims zoals tevens meerdere ton voedingwaren en medische apparatuur.

Wanneer men weet dat Koning Fahd in zijn land een fundamentalistische moslimpolitiek voert, moet men zich toch vragen stellen voor wat betreft deze aparte hulp aan de Moslims van Bosnië.(ads)

Top ... punt

Het is algemeen bekend dat sommige politici in hun kiescampagnes om het even wat vertellen.

Frederik De Klerk, de gewezen President van het Zuid-Afrikaanse apartheideregime zorgde tijdens zijn recente kiescampagne wel voor een summum.

Tijdens de meetings die hij voor zwarten hield en waarbij hij het A.N.C. aanviel verklaarde hij: "maar wij, wij, wij hebben propere handen..."

Ondertussen leven miljoenen zwarten aan de rand van de maatschappij!

Het probleem is dat de grond niet aangroeit

De Nationale Revolutionaire Partij (PRI) is haast een eeuw lang onafgebroken aan de macht geweest in Mexico. Als erfgenaam van de revolutie van Emiliano Zapata en Pancho Villa begin van de twintigste eeuw is de PRI er in geslaagd door te dringen tot alle lagen van het sociale leven. Ze heeft de militaire interventiedrang van de Verenigde Staten op afstand weten te houden, ernstige gewelddadige conflicten te vermijden en te vrede te bewaren in het uitgestrekte grondgebied. Als klap op de vuurpijl tekende de PRI-regering onlangs een Vrijhandelsakkoord. Daardoor wordt Mexico opgenomen in een grote gemeenschappelijke markt met de Verenigde Staten en Canada. Op die manier heeft Mexico zich niet alleen geografisch losgemaakt van de zogezegde derde wereld van Latijns Amerika, maar is het ook commercieel binnengetroten in het rijk van het noorden. Meer dan ooit kan het zijn imago van moderne democratische staat waar maken tegenover de internationale publieke opinie.

Deze myte werd echter brutaal aan stukken geslagen. Het touw brak door op zijn meest zwakke punt, de staat Chiapas. Plots stond een guerrilla-leger op uit de bergen van de streek die grenst aan Guatemala. De zapatisten, zoals ze zich zelf noemen, namen zes steden van Chiapas in en gijzelden de voormalige gouverneur, Absalón Castellanos. De regering reageerde onmiddellijk volgens haar beproefd recept. Ze poogde het probleem toe te dekken. Daar hij de militaire slagkracht van de zapatisten niet wist in te schatten gaf president Salinas de Gortari bevel tot vernietiging. Het Mexicaanse leger ging over tot bombardementen en een waar bloedbad. Op die manier poogde de president het probleem beperkt te houden tot de regio. Hij kon echter niet vermijden dat weldra een menigte die geschat werd op 60 à 100 duizend manifestanten de straten van de hoofdstad doorkruisten. Zij steunden de eisen van het Zapatistisch Leger voor Nationale Vrijheid (EZLN). Inmiddels slaagde het leger er niet in met 17 duizend manschappen een "bende van hooguit tweehonderd bandieten" klein te krijgen. Dan maar in spoedtempo onderhandelingen proberen op gang te brengen. Camacho Solís, een belangrijk lid van de PRI, werd aangesteld als officiële onderhandelaar voor de regering. Don Samuel Ruiz, bisschop van Chiapas aanvaardde het verzoek van beide partijen om op te treden als bemiddelaar. De regering wilde ten allen koste het probleem uit de weg ruimen om het verkiezingsproces niet te verstoren. In augustus dit jaar wil ze immers een nieuwe PRI-vertegenwoordiger op de presidentiële zetel zetten. Maar onlangs werd de officiële kandidaat voor de PRI vermoord. Onmiddellijk zakte de peso pijlsnel naar beneden. Maar de Noord-Amerikaanse regering was er als de kippen bij om de Mexicaanse munt, en samen met die munt het regime en het recente Vrijhandelsakkoord, overeind te houden. De V.S. legden 120 miljard frank op tafel.

Een journalist van het Mexicaanse dagblad La Jornada geraakte tot bij de geheime plaats waar ze Absalón Castellanos gijzeld hielden. De ex-generaal zei o.m.: "De kwestie van het grondbezit is een ernstig probleem. Men kan dit niet zo maar van vandaag op morgen oplossen. Want elke

dag is er meer nood aan grond en de grond groeit niet aan."

Na enkele weken werd de gegijzelde, ongedeerd, vrijgelaten. In zekere zin komt de ongewone analyse van de grootgrondbezitter overeen met die van de zapatisten die het grondbezit beschouwen als een van de voornaamste oorzaken die het vuur aan de lont stak. Onder druk van het Vrijhandelsakkoord met de Verenigde Staten en Canada moest een belangrijk artikel van de Mexicaanse grondwet gewijzigd worden. Dat bewuste artikel was een erfenis van de Zapatistische opstand van begin deze eeuw en verbood het grootgrondbezit. Niemand kon meer dan 200 hektaren zijn eigendom noemen. In de praktijk nochtans heeft men de wet grandioos weten te omzeilen. De rijken zetten 200 hektaren op naam van al hun familieleden, neven en nichten inbegrepen. Het had geen belang of het neefje nog maar negen maand oud was. Hoe dan ook, de afschaffing van het artikel zou het hek van de dam halen en de Maya-bevolking helemaal van de grond beroven. Anderzijds was de verkiezingsfraude van 1988 die Salinas de Gortari in het zadel hielp en een korrupt regime bestendigde een bewijs dat ook het stemhokje geen oplossing biedt. Leven in dergelijke kontekst is geen leven volgens de aanvoerder van de gewapende opstandelingen, subkommandant Marcos. "Als iemand ziek wordt en de familieleden brengen hem naar een dokter en deze schrijft iets voor, dan gaat de familie de rekening maken en kijken wat hen het goedkoopst uitkomt, ofwel de medicamenten kopen ofwel de kist". Subkommandant Marcos verduidelijkt met dit voorbeeld dat de dood het lot is van de bevolking. Hij voegt er aan toe dat het zijn makkers zelf zijn die er voor gekozen hebben om de wapens op te nemen, ofschoon dit regelrechte zelfmoord leek. Ze zegden: "de dood is ons lot. Nu willen wij beslissen hoe hij ons overkomt".

Grondbezit en politieke macht

Twee steunpilaren van het regime waar de zapatisten willen aan schudden. Ze stellen zich niet tevreden met alleen maar meer scholen, meer gezondheidscentra, aanleg van toegangswegen. Ze willen dat er iets fundamenteels veranderd in

Chiapas, maar dat kan niet zonder dat er iets fundamenteels veranderd op nationaal vlak. Vandaar hun eis tot aftreding van de huidige president Salinas de Gortari om plaats te maken voor een overgangsregering die daarna toegang moet geven tot meer democratische verkiezingen. Vraag is: wie moet die eis hard maken? Voor de eerste keer wellicht in de Latijns-Amerikaanse geschiedenis staat een gewapend verzet op dat de toestand in het land wil veranderen zonder zelf de macht te willen grijpen. De zapatisten hopen dat voldoende maatschappelijke sektoren in het land politieke weerstand zullen bieden om de regering te doen buigen. Voor Chiapas eisen ze verregaand zelfbestuur van de grotendeels indiaanse bevolking en de teruggave van de gronden. Dit is op zijn beurt een zeer netelige kwestie. De grote veeboeren die al van ouds hun macht lieten gelden op de plaatselijke bevolking door middel van gewapende privé-milities, zijn zich nu extra aan het bewapenen om, met of zonder nationaal leger, de zapatisten te lijf te gaan.

In februari greep een eerste onderhandelingsronde plaats die ogenschijnlijk vlug en supersnel verliep. Volgens beide partijen zou op het einde ervan reeds de helft van de agenda behandeld geweest zijn. Zowel de vertegenwoordiger van de regering als de vijftien leiders van het verzet die aan de onderhandelings tafel zaten zijn uit elkaar gegaan om respectievelijk de regering en de basis te raadplegen. In het begin zegden de zapatisten dat ze bereid waren te stemmen eerder dan hun eisen op te geven. Wat ze eisen is fundamenteel, minder kunnen ze niet, als ze iets uit de brand willen slepen na meer dan 500 jaar onderdrukking. De regering van haar kant kan er niet op ingaan of ze moet haar eigen graf delven. Vraag is wie wat zal moeten toegeven. De tactiek om de onderhandelingen te laten aanslepen zonder tot ernstige resultaten te komen zou de regering alleen maar schade kunnen berokkenen. Want naarmate de tijd verstrijkt werkt het voorbeeld van de zapatisten aanstekelijk op andere haarden van onrust in het land.

Guido De Schrijver
Europese Coördinatie Oscar
Romero-kommissies

China's economische politiek (deel 2)

De twee China's

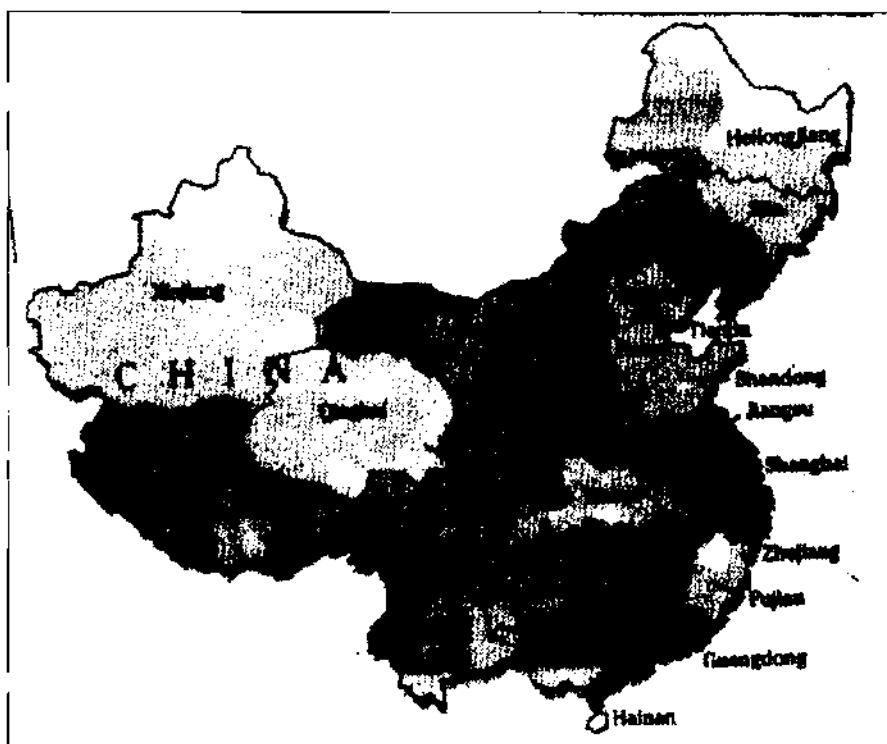
In het eerste deel namen we de politiek-economische evolutie van China vanaf de socialistische revolutie (1949) tot het einde van de nasleep van de kulturele revolutie (1978) onder de loep. Roerganger Mao Tse-Toeng sterft in 1976. Het duurt nog even voor zijn invloedrijke weduwe, Chiang Ching, en haar "Bende van Vier" politiek van de kaart geveegd worden. In 1978 lanceert Deng Xiao-Ping zijn moderniseringsplannen. Vandaag is China het land met de grootste economische boom. Maar ten koste van wat?

Het moeilijke einde van de kulturele revolutie

Alhoewel de kulturele revolutie officieel van 1966 tot 1969 door het land woedt (1) kent ze een lange nasleep. China-kenner en -reiziger **Jaap van Ginneken** ziet na het 10de partijcongres van 1973 zelfs een hervatting van de tweestrijd die tijdens de kulturele revolutie het land verdeelde. (2) Na 1969 waren zowel de "rechtse" partijsecretaris **Liu Shao-chi** verdwenen, als de "linkse" propagandachef **Chen Po-ta** afgezet (1970) en zijn kompaan, de "linkse" legerleider **Lin Piao**, op zijn vlucht naar de Sovjetunie "omgekomen" (1971).

Met de erkenning van de Chinese Volksrepubliek als enige Chinese vertegenwoordiger in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (25 oktober 1971) komt de definitieve opening naar het westen. Voordien zetelde er een afvaardiging van **Chiang Kai-sheks Taiwan**.

Het historische bezoek van Nixon aan de Chinese Volksrepubliek eind februari 1972 opent de gesprekken met het aartsvijandelijke Amerikaanse imperialisme. De gezamenlijke slotverklaring kan echter de tegenstellingen niet verdoezelen. "China zal nooit een supermacht zijn en verzet zich tegen hegemonie en machtspolitiek van welke soort ook. De Chinese zijde verklaarde dat zij krachtig de strijd steunt van alle verdrukte volken en naties voor vrijheid en bevrijding en dat de volken van alle naties het recht hebben hun sociale systeem te kiezen naar hun eigen wensen, evenals het recht de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van hun eigen land te beschermen en zich te verzetten tegen buitenlandse agressie, inmenging, zeggenschap en subversie. Alle buitenlandse troepen moeten in hun eigen land worden teruggetrokken." (3) Ondertussen vechten meer en meer Amerikanen in Indochina. Verwijzend naar de vijf principes van de vreedzame coëxistentie (4) willen beide naties hun betrekkingen normaliseren om het gevaar van een internationaal militair conflict te verminderen.

Choe En-Lai als overgangsfiguur

Het jaar daarna, 1973, acht **Chiang Ching**, Mao's toenmalige echtgenote, het nodig haar kultuurkritiek te hervatten. Premier **Choe En-Lai**, die de opening naar het westen als zijn grote overwinning zag, was bij het begin van de kulturele revolutie door de "16 mei-beweging" immers als een "rechtse opportunist" aangevallen. Toch beheerst hij als pragmaticus het, pas achteraf bekend gemaakte, **Tiende Partijcongres van augustus 1973**. In zijn rapport zegt Choe En-Lai over de economie: "We moeten er ons rekenschap van geven dat, al hebben wij grote successen behaald in de socialistische revolutie en opbouw, wij nog steeds achterliggen op wat de objectieve situatie van ons verwacht. (...) Vanuit economisch standpunt gezien is ons land nog een arm land, een land in ontwikkeling. Wij moeten met verstand terstond de algemene koers toepassen die gericht is op het opbouwen van het

socialisme volgens de beginselen. (...) Wij moeten voortdurend het beginsel toepassen, nl. de landbouw als basis te nemen en de industrie als dominerende factor, (...) en wij moeten het land naarstig en zuinig blijven opbouwen door ons naar de volgende beginselen te richten: onafhankelijkheid en autonomie, rekenen op de eigen kracht en hard werken." (5) Choe blijkt hierin de nadruk te leggen op blijvende productieontwikkeling, terwijl hijzelf **Chen-Lin** daarvan beschuldigde. Nu was het precies diezelfde Chen-Lin die eerder Choe dezelfde fout verweet. Op het vlak van de politieke strijd-kritiek-omvorming was dus nog alles behalve klaarheid geschapen.

Het is pas wanneer Chiang Chings **Bende van Vier** door **Deng Xiao-Ping** uitgeschakeld wordt dat van een definitief einde van de kulturele revolutie kan gesproken worden. Zij kan dan beschouwd worden als de periode waarin de strijd tussen de "twee lijnen", die welk naar "een kapitalistische restauratie" leidt

en die welke naar "een waarlijk kommunistische maatschappij" voert, de bovenhand heeft.

Deng Xiao-Pings economische hervormingen

Op het derde plenum van het elfde Centraal Komitee komen in 1978 economische hervormingen naar boven. Tot dan groeide de Chinese economie, niettegenstaande de nasleepende kulturele revolutie en dankzij een onafhankelijke planekonomie met de landbouw als eerste basis, jaarlijks met ongeveer 6%.

Dengs doorgevoerde economische hervormingen omvatten op het vlak van de landbouw een **gedeeltelijke dekollektivisering van de landbouw en een gedeeltelijke invoering van vrije markten**. Aanvankelijk steeg de landbouwproductie evenredig aan de responsabilisering van de boeren. De te grote landbouwcommunes van de kulturele revolutie hadden een demotiverende invloed gehad.

Op het vlak van de industrie voert Deng **privé-bedrijfjes in de kleinhandel en diensten** in. Een te starre planning wordt doorbroken door een grotere **autonomie voor de bedrijven en beperkte vrije markten voor sommige producten**.

Tenslotte krijgt de opening naar het westen op politiek vlak een belangrijk economisch verlengstuk daar waar **buitenlands kapitaal binnengehaald wordt**. Aanvankelijk gebeurt dat nog zeer beperkt en gereguleerd om niet in konflikt te komen met een basisprincipe van het marxisme: ni. het verwerpelijke van loonarbeid louter als creatie van meerwaarde ter verrijking van het (internationaal) kapitaal. De bedoeling was moderne technologie in te voeren zodat de Chinese economische productie de hoogte zou ingaan.

Dat deed hij ook. In de eerste jaren van Dengs hervormingen groeide de economie met gemiddeld meer dan 9% per jaar.

Aanvankelijk werden de economische hervormingen en de opening naar het buitenland gekoppeld aan wat Deng de vier principes van het socialisme noemt. Deze vier, fundamentele principes zijn: **vasthouden aan de socialistische weg, de blijvende democratische diktatuur van arbeiders en boeren, de leidende rol van de partij** daarin en de trouw aan het marxisme-leninisme.

De ontwikkeling van de produktiekrachten

Met de jaren '80 worden de vier principes echter nog louter woordelijk onder-

schreven en legt Deng meer de nadruk op de noodzakelijke "**ontwikkeling van de produktiekrachten**" om de economie te doen bloeien. Nu is de ontwikkeling van de produktiekrachten inderdaad een historisch en economisch gegeven waar men zowel onder het kapitalisme als onder het socialisme moeilijk onderuit kan. Dengs beroemde stelling dat "*het niet geeft of een kat wit of zwart is, als ze maar muizen vangt*" verwijst hiernaar.

Maar de vergelijking gaat niet op wanneer men het heeft over de **historisch bepaalde produktieverhoudingen of de materiële voorwaarden waarin de produktiekrachten zich ontwikkelen**. In de klassieke marxistische opvatting is het precies zo dat de kapitalistische produktieverhoudingen gekenmerkt worden door een niet meer te houden tegenstelling tussen enerzijds een massaal vermaatschappelijkt arbeid of produktie en anderzijds het privébezit van de produktiemiddelen.

Marx kwam in 1867 reeds tot volgend inzicht: "*Zodra dit omwentelingsproces de oude maatschappij naar diepte en omvang voldoende heeft ontworpen, zodra de arbeider proletariër is geworden en zijn arbeidsvoorwaarden zijn omgezet in kapitaal, zodra de kapitalistische productiewijze op eigen benen staat, krijgt de verdere vermaatschappelijking van de arbeid en de verdere omzetting van de grond en van de andere produktiemiddelen en derhalve de verdere onteigening van de particuliere bezitters een nieuwe vorm. (...) Het kapitaalmonopolie wordt een kluster van de productiewijze, die door en mét haar tot bloei is gekomen. De centralisatie van de produktiemiddelen en de vermaatschappelijking van de arbeid bereiken een punt, waarop zij onvereenigbaar worden met hun kapitalistisch omhulsel.*" (6)

En in wat een voorstudie tot **Het Kapitaal** kan genoemd worden schreef hij in 1859 reeds: "*Een maatschappijvorm gaat nooit ten onder voordat alle produktiekrachten ontwikkeld zijn waarvoor er voldoende ruimte is; en er komen nooit nieuwe hoger ontwikkelde produktieverhoudingen voor in de plaats, voordat materiële bestaansvoorwaarden ervan in de schoot van de oude maatschappij zijn uitgebloeid.*" (7)

Wat in China dus gebeurt is precies het tegenovergestelde, een terugkeer in de geschiedenis. In onze vorige aflevering zagen we weliswaar dat China bij haar socialistische revolutie van 1949 nog voor een groot deel een feodale maatschappij was. **De vraag kan dus gesteld worden of, indien men de produktiekrachten inderdaad volledig wil laten ontwikkelen, geen kapitalistisch inhaalmaneuver moet doorvoeren.**

Maatschappelijk historisch blijft het echter

zo dat een volledig ontwikkeld kapitalisme economisch niet meer verder kan, vermits de door haar ontwikkelde produktieverhoudingen daartoe een belemmering uitmaken.

De sociale evolutie momenteel daar gelaten hoeft het ons dan ook niet te verwonderen dat vanaf 1985 meer en meer ook de nadelen van bovenvermelde hervormingen naar boven komen. De landbouw stagneert omdat de basis komt te liggen bij kleine familiebedrijfjes.

Door het aantrekken van niet enkel buitenlands kapitaal, maar volledige buitenlandse privé-bedrijven (zonder sociale verplichtingen!) kwamen zowel de planekonomie als de staatsbedrijven in de verdrukking. Dit had tekorten in sommige sectoren en een toenemende inflatie tot gevolg.

"Rijk worden is roemvol"

Op het 13de Partijkongres pleitte toenmalig partijleider **Zhao Ziyang** voor een toenemende invoering van privé-economie, vrije-marktelementen en een grotere macht voor het buitenlands kapitaal. Dit alles werd verrechtvaardigd met de stelling dat China zich nog maar in "*de eerste fase van het socialisme*" bevond en via een versneld opvoelen van de produktiekrachten het "*socialisme op zijn Chinees*" zou ontwikkelen.

Tot dit doel werden de **beruchte speciale economische zones** uitgetekend, waarbinnen buitenlandse bedrijven zich zonder sociale verplichtingen mochten vestigen. Economisch werden zij een enorm succes. Sinds 1991 stijgt de economische productie jaarlijks met 13%! Maar de inflatie gaat dezelfde kant uit.

Alleen reeds in de **Shenzhen-zone**, ten noorden van Hong Kong, trokken 8000 buitenlandse ondernemingen China binnen. Duizenden Chinezen trokken er naartoe in de hoop er werk te vinden aan 1500 BEF/maand. Dat is ongeveer 1/20 van een gemiddeld Canadees loon, maar nog steeds 3 keer meer dan in het "socialistisch" China kan verdiend worden. Er wordt 6 tot 7 dagen per week gewerkt. Een middagmaal op de fabriek kost een kwart van het maandloon! (8)

Op de muren werd de Maoïstische leuze "**Dien het volk**" vervangen door "**Rijk worden is roemvol**". (9)

De hemelse vrede?

Op die manier werd en wordt een hele generatie jonge Chinezen aangezogen door het wildste kapitalisme. Maar door het invoeren en verwelkomen van het internationaal kapitalisme werden in de Chinese samenleving omvangrijke tegenstellingen gekreëerd.

Op de eerste plaats worden er enorme

sociale tegenstellingen zichtbaar. De tegenstelling tussen zij die in de staatseconomie blijven werken en zij die zich aan de buitenlandse ondernemers verkopen. De tegenstelling tussen de "arme" zones van het socialisme en de "overvloedige" nieuwe economische zones. De tegenstelling tussen zij die amper kunnen sparen en zich weinig luxe kunnen veroorloven en zij die op zo kort mogelijke tijd zo "rijk" mogelijk willen worden om in "Chinese weelde" te leven. De tegenstelling ook tussen de nog oprechte partijmilitanten die het marxisme nog ernstig nemen en de partijbonzen die zich via corruptie verrijken. Want alle joint ventures met het buitenlands kapitaal zijn via het leger en de staat en/of partij die hun privé-belangen met het algemeen belang corruperen. Zo bleken bij de opening van de beurs van Shenzhen, waar officieel iedereen aandelen kon kopen, alle aandelen reeds door de hogere partijkaders opgekocht te zijn.

Vanuit deze sociale tegenstellingen is het te begrijpen dat de jonge generatie in opstand komt en, zoals op het **Tien-An-Men plein van de Hemelse Vrede** in juni 1989, burgerlijke vrijheden en verder-

gaande economische liberalisering eist om zich vlotter en beter aan de nieuwe ondernemingen te kunnen binden.

Terwijl Mao, in navolging van Marx en Lenin (10), juist beklemtoond had dat onder het socialisme wel degelijk nog een klassenstrijd voortwoekert, vermelden de nieuwste kongresbesluiten: "*De klassenstrijd is niet meer de hoofdtegenstelling in onze maatschappij, vermits de economische ontwikkeling onze centrale taak geworden is.*" (11) Zowel de gebeurtenissen op het Tien-An-Men plein als de rellen bij de opening van de Shenzhen-beurs en de mensonterende toestanden in de nieuw-economische zones bewijzen dat de klassenstrijd toegenomen is.

L. Bollaert

(Het derde gedeelte verschijnt in het juli-nummer)

Noten:

- (1) zie Joan Robinson, *The Cultural Revolution in China*, Pelican, 2de editie met nawoord 1970.
- (2) Jaap van Ginneken, *De linkse stroming in China*, Van Genneep, 1974.

- (3) Jaap van Ginneken, op.cit., blz. 266.
- (4) Die vijf principes van vreedzame coëxistentie zijn door de Chinese leiding uitgewerkt in hun polemiek met de interpretatie en praktijk van Chroetsjov. Zie *Vreedzame Coëxistentie: Twee diametraal tegenover elkaar staande politieke standpunten (commentaar op de open brief van het Centraal Comité van de C.P.S.U. - deel 6)*, Het Internationaal Boek, Brussel, 1963.
- (5) Jaap van Ginneken, op.cit., blz. 276.
- (6) Karl Marx, *Het Kapitaal deel I*, W. de Haan, 1972, blz. 595.
- (7) Karl Marx, *Vorwort zur Kritik der politischen Ökonomie*, Dietz, 1963, blz. 16.
- (8) Gegevens komen uit de Canadese CBC-reportage "*Red Capitalism*", uitgezonden in BRT-Panorama op 10.2.94.
- (9) Marcel van Nieuwenborgh, *De Chinese karpersprong*, kranteboek 38, De Standaard, 1989, blz. 19.
- (10) zie deel 1 in *Vrede* nr. 306, maart-april 1994.
- (11) Rapport van partijvoorzitter Jian Ze-Min aan het 14de CKP-kongres, blz. IX, aangehaald in Paul Crispen, *Veertiende kongres van de Chinese KP op revisionistisch spoor*, Solidair van 9 december 1992, blz. 18.

Personalialia

Etienne Cool met André De Smet tijdens een onderhand met de ambassadeur van Viëtnam te Brussel.

Te Gent overleed op 9 april onze vriend en medewerker Etienne Cool. Hij was slechts zevenenveertig jaar. Etienne had een hart van goud. Steeds en altijd was hij in de bres wanneer voor een of andere vredesactiviteit op hem werd een beroep gedaan. Ook in de arbeidersbeweging wist men zijn engagement op prijs te stellen. En zijn solidariteit met de volkeren van de derde wereld kende geen grenzen. De volkeren van Viëtnam, Cuba, de Palestijnen, van El Salvador, Nicaragua, Zuid-Afrika e.a. konden op zijn daadwerkelijke inzet rekenen.

We verliezen met Etienne Cool een goede vriend. Een trouwe kameraad. Aan zijn familie bieden we onze blijken van innige deelneming, bij dit zwaar verlies dat hun treft.

- In Blaton overleed onze vriend Henri Antheunis uit Harelbeke. De arbeiders en vredesbeweging verliest met hem een militant die gans zijn leven actief in de bus stond. Onze innige deelneming aan de familie en vrienden van Henri.

Boeken

De rode lantaarn

Su Tong

De rode lantaarn is het schokkende relaas van vier vrouwen, gehuwd met dezelfde man, die elk voor zich strijden om de liefde en de aandacht van hun echtgenoot en meester. De jonge Lotus moet, wanneer haar vader na een bankroet zelfmoord pleegt, van school af om de vierde vrouw te worden van een rijke koopman. Ze is eenzaam en ongelukkig en vindt maar bij een van de drie andere vrouwen enige steun en vriendschap; de andere twee maken haar het leven zo zwaar mogelijk.

Su Tong beschrijft het Chinese platteland in de jaren dertig, een wereld waarin onbarmhartige wetten en gewoonten van weleer nog gelden. Het is een groteske wereld vol gedachte-loos sadisme en de dood is een dagelijks aanwezigheid. Het is een wereld waarin de vrouw boven haar omgeving uitstijgt, ook al zijn de omstandigheden nog zo drukkend.

Contact: 600 fr.

De rouwkas

James Hamilton Paterson

In nadagen van de Tweede Wereldoorlog besluit de conservator van de botanische tuin in een niet bij name genoemde stad de Palmenkas 's avonds voor bezoekers open te stellen. Op de enige warme plek in de stad kunnen de gasten dan genieten van de bloemen die pas opengaan wanneer het donker is.

Leon, de conservator, heeft dit kristallen paleis, waarin een weelde aan tropische en zeldzame planten bloeit, met veel moeite intact weten te houden. Nu moet hij echter vechten voor brandstof en dreigt het geruïneerde en gewelddadige Europa de exotische koepel van orde en schoonheid te verwoekeren.

In de rouwkas weet de schrijver de broeierige sfeer van de tropische kassen feilloos op te roepen. Het boek is een claustrofobische ervaring door het dampige oerwoud van de botanicus.

Atlas: 800 fr.

Privatisering - of het failliet van de moderne economie

Nu al sinds jaren overspoelt een vloedgolf van privatiseringen van staatsactiva en staatsactiviteiten bijna alle landen ter wereld: niet enkel de voormaals socialistische landen en niet enkel, onder de druk van het Internationaal Muntfonds en de Wereldbank, nogal wat derde-wereldlanden, maar inmiddels ook oud-kapitalistische westerse industrielanden waar men kon denken dat er nauwelijks nog iets overbief om te privatiseren. Bijna iedereen, links of rechts, beschouwt dit, hetzij met spijt hetzij met voldoening, als de grote en vermoedelijk definitieve overwinning van het economisch liberalisme. Het zou echter wel eens kunnen dat het integendeel een voorafkondiging is van het nakend failliet van dit systeem.

Privatiseringen maken deel uit van zogenaamde saneringen die zich nu ook in de oud-kapitalistische kernlanden opdringen. 'Sanering' heet gezondmaking. Wat is de ziekte? De opgehoopte massale staatsschulden, wordt gezegd. Men zal echter zonder meer moeten toegeven dat die staatsschulden enkel een symptoom zijn, en niet de ziekte zelf. Zou dan de ziekte, zoals de meeste liberalen beweren, een nog steeds aanslepende belemmering van de vrijhandel zijn, of teveel feitelijk protectionisme, tengevoege van staatsinmenging? Dat lijkt op zijn minst onwaarschijnlijk, gezien het feit dat de rijkste landen hun nog steeds (vergelijkingswijze) aanzienlijke rijkdom verregaande putten uit een uitgebreide wereldhandel.

Het systeem van vrijhandel dateert niet van gisteren, of van pas na de tweede wereldoorlog. Wellicht zou men de gehele geschiedenis van de moderne economie kunnen beschrijven als één voortschrijdend proces, zij het dan met veel ups and downs, van verdringing van het protectionisme (waar inderdaad de staten voor instonden) door de vrije concurrentie op wereldschaal. Reeds in 1817 bepleitte David Ricardo het systeem van vrijhandel (dat zeker niet pas hij heeft uitgevonden) als volgt:

"Under a system of perfectly free commerce, each country naturally devotes its capital and labour to such employments as are most beneficial to each. This pursuit of individual advantage is admirably connected with the universal good of the whole ... It is this principle which determines that wine shall be made in France and Portugal, that corn shall be grown in America and Poland, and that hardware and other goods shall be manufactured in England."

Tot op vandaag heeft men geen ander of beter argument ten voordele van de vrijhandel weten te bedenken dan dit. Beweerd werd en wordt dus: op termijn worden van de vrije markt en de vrije concurrentie alle betrokkenen beter.

Daarentegen merkte al vóór Ricardo, in 1800, de Duitse filosoof Johann Gottlieb Fichte op:

"dass Europa über die übrigen

Welteile im Handel grossen Vorteil hat, und ihre Kräfte und Produkte, bei weitem ohne hinlängliches Äquivalent von seinen Kräften und Produkten an sich bringt, dass jeder einzelne europäische Staat, so ungünstig auch in Beziehung auf die übrigen europäischen Staaten die Handelsbilanz für ihn steht, dennoch von dieser gemeinsamen Ausbeute der übrigen Welt einigen Vorteil zieht".

Is het niet eerder dit beeld dat de moderne economie tot op heden nog steeds biedt, en niet het droombeeld van Ricardo? De vrijhandel en de vrije concurrentie hebben inderdaad een aantal landen in West-Europa, Noord-Amerika en Oost-Azië (met ongeveer één vijfde van de wereldbevolking) aanzienlijke voordelen opgeleverd, maar dit ten koste van geweldige nadelen voor de grote meerderheid van de nu levende mensheid. (Ik vind het geleidelijk aan ronduit betachelijk dat sommigen nog steeds dit rechtstreeks verband tussen de betrekkelijke rijkdom van enkelen en de ontzettende armoede van de meesten niet willen inzien.) De oorzaak ligt voor de hand: ook onbelemmerd door een of andere vorm van protectionisme, zal de vrijheid van handel en concurrentie steeds (op zijn minst) beperkt blijven door de geografische, geologische, climatologische en ook historische basisgegevens van een land, een streek en soms hele werelddelen. Ricardo stelt zijn hoop in algehele vooruitgang "by using most efficaciously the peculiar powers bestowed (to each country) by nature". Zijn er echter werkelijk "door de natuur" aan elk land zo "biedende mogelijkheden of vermogens" geschonken? Zijn er geen streken die, brutaal gesproken, aan de rest van de wereld bijna niets te bieden hebben, behalve wellicht de beschikbaarheid van hun inwoners voor slavenwerk? Neem zelfs b.v. een olierijk land; als het op de wereldmarkt niets anders heeft aan te bieden dan olie, als het er ook geen monopolie op bezit, terwijl het voor bijna al de rest aangewezen is op importen - hoe 'vrij' zal dat land dan zijn in het systeem van vrijhandel en vrije concurrentie? (Zie ook de mislukking van de OPEC, en het voorbeeld van Irak.) Bijna

alleen de historische basisgegevens kunnen uiteraard veranderen. B.v. kan een land met een gevestigde oude industrie daar net nadeel van ondervinden als die industrie daadwerkelijk verouderd geraakt; waaruit dan nieuwe industriële landen voordeel kunnen halen, maar dan weer ten nadele van de eersten. (Zie de voorbeelden van Engeland of Wallonië enerzijds, en van Japan of Vlaanderen anderzijds.)

'Op termijn' echter kan het nauwelijks anders of de wereldwijde vrije concurrentie moet uitkomen, geenszins in voordeel van alle betrokkenen en zelfs niet langer in voordeel van enkele landen ten nadele van de rest van de wereld, maar **in nadeel van ongeveer iedereen**. Het programma van Ricardo ("wijn uit Frankrijk en Portugal, graan uit Amerika en Polen, metaalwaren en andere goederen uit Engeland") zal op zo'n manier ingevuld worden dat steeds meer takten van de wereldproductie zich terugtrekken naar en zich concentreren in een steeds kleiner aantal landen en standplaatsen; met het omgekeerd gevolg ook dat in nogal wat landen steeds minder sectoren overblijven die nog bestand zijn tegen de internationale concurrentie, terwijl er sommige landen uiteindelijk over geen enkel product meer beschikken om mee te dingen in de wereldhandel. Nu reeds opvallende voorbeelden zijn: elektronica, machineconstructie, scheepsbouw, vliegtuigbouw, ook al de automobielsector en de textielindustrie en zelfs, spijs massaal protectionisme in deze sector, de landbouw.) Op die manier is er dan ook een verklaring voor het, op het eerste gezicht, paradoxaal verschijnsel dat tegenwoordig bijna alle landen redenen hebben om klacht te voeren over de achteruitgang van hun concurrentievermogen. (Zie mijn bijdrage over 'Concurrentie voor beginners' in *Markant* van 6 januari 1994.) Het kan natuurlijk best dat in een bepaald land enkele sectoren nog goed standhouden terwijl er de meeste sectoren achteruit boeien; en dan ook dat het in één land zo ver kan komen.

De gevolgen zijn dan natuurlijk: fabriekssluitingen, 'delocatie', ontslagen, werk-

loosheid, loonverlies voor de nog werkenden, gebeurlijk devaluatie en inflatie. In een democratisch land zal zich dan de staat genoodzaakt zien, meer bepaald onder de druk van de sociaal-democratie, om daaraan het hoofd te bieden door steun aan bedreigde ondernemingen en sectoren, door tewerkstellingsprogramma's en door pogingen om spijs alles de sociale zekerheid te beveiligen. Onder voorwaarden van slinkende inkomsten en toenemende lasten kan dat tot niets anders leiden dan een voortdurende aangroei van de staatsschuld. Die staatsschuld die dan weer om sanering vraagt, is niets anders dan een symptoom van het ziektebeeld van de moderne kapitalistische economie, of het 'syndroom van Ricardo'.

Dat onder dergelijke omstandigheden 'zeifs' activa van de staat die nog steeds winstgevend zijn, terwille van een verhoopde sanering, geprivatiseerd worden, is dan geen vuile truuk van bepaalde politici maar nagenoeg onvermijdelijk; want die activa zijn in feite al sinds lang verpand door de opgelopen schulden van de staat. Men moet echter geen voorstander zijn van een socialisme ge-

baseerd op nationalisering, om het niettemin te betreuren; ten eerste omdat het toch niets kan bijdragen tot een ernstige sanering (daarvoor zou men veel-er moeten 'uitstappen uit de internationale concurrentiestrijd', zie mijn stuk in Markant van 7 mei 1993), en ten tweede omdat in de tegenwoordige omstandigheden de staat bijna de laatste instelling is die nog enige weerstand kan bieden tegen de alles verslindende vloedgolf van de ongebreidelde vrijhandel.

Veel erger is dat de staten er nu ook al toe overgaan hun 'onrendabele' activiteiten naar mogelijkheid te privatiseren. Want het is de bestaansreden zelf van de staat dat terwille van de noden en behoefte van de gemeenschap en haar leden óók activiteiten moeten ontplooid worden die ('economisch' gezien) in **wezen** 'onrendabel' zijn: openbare werken, milieuzorg, openbaar vervoer, 'openbaar welzijn', sociale zekerheid, gezondheidszorg, onderwijs, 'cultuur', rechtsbedeling, enz. En er kan geen twijfel aan bestaan: dergelijke activiteiten privatiseren, om ze rendabel te maken, heet in feite niets anders dan ze opdoeken. Zij die er openlijk voor durven opkomen, zijn

heden in feite de meest gevaarlijke vijanden van de staat; en - zelfs daarvoor durven ze openlijk opkomen.

Maar goed, wat heet 'staat'? Wat we vandaag de 'staat' noemen, heette vroeger 'regnum' (het bewind), 'res publica' (de zaak van iedereen, het gemeenebest) of 'civitas' (de burgerschap). De huidige benaming 'staat' is afkomstig van het Italië van de tijd van de Renaissance, waar men zich m.b.t. elke stad en elk gewest steeds opnieuw de vraag moest stellen: 'qué è lo stato?', d.w.z. wat is er de toestand ('status'), wie heeft het er op dit moment voor het zeggen, bij wie berust de macht? Welnu, hoe zou het antwoord op die vraag moeten luiden wat heden ons betreft? - En wie is dan 'de privé', letterlijk: de beroofde?

Rudolf Boehm
15.4.1994

Nota:

De eigenlijke fundering van bovenstaande beschouwingen - een **materialistische** in de zin van Marx' stelling: "De materiële basis is de technologie" - kan de geïnteresseerde lezer vinden in mijn opstel 'Het communisme: het marxisme voorbij', verschenen in het Vlaams Marxistisch Tijdschrift, december 1991.

De veiligheid in de wereld. Quo Vadis?

De heersende politieke klasse in de ontwikkelde industriestaten zowel in West-Europa als in de Verenigde Staten, hebben de gewoonte aangenomen de Verenigde Naties een dubbele rol toe te bedelen. Enerzijds deze van zondebok voor alles wat misgaat op het vlak van de buitenlandse politiek en anderzijds om alle interventies te wettigen.

Dit alles gebeurt en voltrekt zich met de nodige tegenstrijdigheden. De publieke opinie krijgt het steeds moeilijker om te geloven dat de regeringen die een zetel bezetten in de Veiligheidsraad, geen verantwoordelijkheid dragen voor de genomen beslissingen. Het is moeilijk te aanvaarden dat de mislukking om de problemen in Somalië, Joegoslavië, Haïti, Angola, ... op te lossen, uitsluitend toe te schrijven zijn aan functioneringsstoornissen van de VN. En dat het zou volstaan deze organisatie te herschikken om ze beter te kunnen leiden aldus mislukkingen om te kunnen vormen naar succes. Het rookgordijn waarachter de grootmachten zich verschuilen om de afwezigheid van een beleid goed te praten trekt langzaam op.

Maar de ideeën over wat mogelijk zou kunnen zijn om de veiligheidsproblemen die zich stellen bij conflicten tussen staten te regelen en op te lossen, ontbreken nu nog aan precisie. Dit is voor een groot deel toe te schrijven aan de complexiteit

en de nieuwe vormen die de huidige veiligheidsproblemen vandaag stellen, zoals de afwezigheid van een geografische en gelocaliseerde vijand, potentiële geïdentificeerde tegenstrevers, het bestaan van niet-militaire bedreigingen (migratie, milieu...), pogingen om nieuwe verdedigings-systemen op te zetten zonder weten waar de regionale grenzen zijn, het zoeken

naar nieuwe militaire opgaven van de bestaande militaire organisaties om hun bestaande rechtvaardigen (NATO, WEU, wapenhandel, verspreiding van kernwapens en draagraketten). Het is precies deze onduidelijkheid en de ingenomen standpunten door landen die in de Veiligheidsraad zetelen, die de oorzaak zijn dat ieder verder beraad uitsluit.

De punten waarover men wel eens is tonen duidelijk aan dat de collectieve veiligheid, zoals ze is vastgelegd in het hoofdstuk VII van het VN-charter, een haalbaar en wenselijke doelstelling is, zelf wanneer men tot heden er niet ingeslaagd is dit streven door te zetten. Het is een goede tekst die essentiële principes tot uitdrukking brengt en die ons een grote stap vooruit zou helpen mocht men ze beter respecteren. Het is utopisch te denken dat men om de wereldproblemen op te lossen, de bestaande VN moet vervangen door een nieuwe wereldorganisatie. De recente geschiedenis leert ons dat dit niet waar

is. Geen enkel land heeft ooit aanvaard het leven van zijn soldaten in gevaar te brengen als zijn vitale belangen niet in het gedrang komen, of gediend zijn. Wat we wel vaststellen is dat de VN gebruikt wordt door een hegemonistische grootmacht (de V.S.) als die in zijn belangen en dominantie geschaad wordt. Washington gebruikt de VN om z'n hegemonie door te drukken en op te leggen aan de andere staten. Het is duidelijk wanneer deze belangen niet in het gedrang komen het VN-apparaat niet functioneert op de plaatsen waar gewapende conflicten zich voordoen en dat de internationale gemeenschap deze feiten alleen maar betreuren.

Sociale tekortkomingen en identiteitsconflicten

Het VN-charter is niet alleen een ongebruikt maar ook een onaangepast document aan de noden van onze tijd. Het is niet door enkele amendementen toe te voegen, zoals de uitbreiding van het aantal zetels in de veiligheidsraad of door voorbijgestreefde artikels over mandaatgebieden te schrappen, dat men de VN doeltreffender maakt.

Aangezien hoofdstuk VII over collectieve veiligheid niet werkt, heeft hoofdstuk VII over de relatie van de VN met de regionale organisaties geen enkele zin. Hoofdstuk VI van het VN-charter, over de vreedzame regeling van conflicten is alleen maar een opsomming van goede intenties, maar biedt geen enkel middel om invloed uit te oefenen op de conflicten en hun actoren, of over de oorzaak die tot dergelijke conflicten leiden. De grote principes opgesomd in de inleiding van het hoofdstuk I zijn ook op geen enkele wijze duidelijke verbintenissen, en zijn niet voorzien van middelen tot controle. De schikkingen in de algemene vergadering van de VN, die een stem geeft aan ieder land, of nu het India of Monaco betreft, heeft van bij haar aanvang alle geloofwaardigheid verloren over de gestemde resoluties.

De scheiding van de economische en financiële bevoegdheid (toevertrouwd aan de Bretton-Woodsboys van het IMF) en deze over de veiligheidsproblematiek, is een van de grootste tekortkomingen van de VN. Het Internationaal Monetair Fonds gebruikt haar machtspositie om de arme en met schuld beladen landen een politiek van structurele aanpassingen op te leggen en door te voeren, die de sociale toestand in deze landen nog verergert. Het is in de ogen van de Bretton-Woods-boys niet hun verantwoordelijkheid wanneer de door hen opgelegde politiek leidt tot interne en regionale conflicten. Waar het vandaag op aankomt is te verhinderen dat interne

staatsconflicten ontstaan. Bijgevolg is het een primordiale opgave te ageren op de eventuele oorzaken die tot dergelijke crisissen kunnen leiden. De oorzaken van de conflicten en crisishaarden zijn meestal te vinden in de slechte sociale en economische toestand van het land of staat en hun terugplooiën op hun identiteit die er het logisch gevolg van is waardoor nationaliteitsconflicten en spanningen ontstaan in de landen en de regio. Het zou wenselijk zijn dat de VN een realistisch sociaal-economisch programma uitwerkt en gelijktijdig de nodige instrumenten in het leven roept om de realisering en toepassing ervan te begeleiden, waardoor men beter de eventuele crisishaarden kan voorkomen. De huidige structuur leidt naar het tegenovergestelde. De vele mislukkingen en de tekortkomingen van de VN toont duidelijk aan dat het tijd wordt een nieuwe VN-beleidspolitiek uit te stippen, en dat men een einde maakt aan het hegemonistisch streven van bepaalde grootmachten.

De nieuwe wereldorde?

"Wat is het verschil tussen Tanzania en Goldman Sachs? Het ene is een Afrikaans land dat 2,2 miljard dollar per jaar verdient en dit moet verdelen tussen 25 miljoen inwoners. De andere is een Amerikaanse investeringmaatschappij die 2,6 miljard dollar verdient en deze in hoofdzaak verdeelt tussen 161 personen..."

Uit "The Guardian" 10 dec. 1993.

Op het einde van deze eeuw zijn de veiligheidsproblemen op onze aardkloof terug te vinden in interne conflicten die een ganse regio kunnen destabiliseren, massale migratiegolven op gang kunnen brengen, die op hun beurt de stabiliteit van de verdere buurlanden ondergraven. De oorzaak en het ontstaan van dergelijke crisishaarden zijn sociaal-economisch. In dat economisch-sociaal VN-Charter kan er geen plaats zijn voor wapenhandel, moet de productie van alle wapentuig - zowel conventioneel als nucleair - uitgesloten worden, moet de transparantie van het militair apparaat opgenomen worden, en de militaire uitgaven afgebouwd. Aan de Derde wereldlanden moet een normale prijs betaald worden voor hun producten en grondstoffen.

Wanneer de lidstaten van de VN dit sociaal-economisch VN-charter onderschrijven, dan kunnen ze ook een beroep doen op de economische hulp en begeleiding van de VN.

Men zou de huidige veiligheidsraad kunnen uitbouwen tot een soort mondiaal directorium, met economische, sociale en veiligheidsbevoegdheden, waarin de zetels voor de staten op regionale basis geregeld wordt en een einde maakt aan de hegemonie van de grootmachten en de beslissingen op een meer democratische wijze genomen kunnen worden, rekening houdend met de bevolking in de betreffende regio.

Het is een dergelijke aangepaste en democratische VN die het economisch en democratisch kader van de menselijke samenleving voor de komende generatie gestalte zou moeten geven.

De veiligheid en het harmonisch samenleven van onze aardbewoners is een te ernstige aangelegenheid die we niet kunnen toeverrouwen aan de aasgieren van Bretton Woods, Wereldbank, G-7 en Gatt.

Antoine Uytterhaeghe

bronnen: Monde Diplomatique, Maurice Bertrand, en M.K. Albright

Boeken

Een staat van vrijheid

V.S. Naipaul

De roman speelt zich af in een vrij land in Afrika waar tijdens een burgeroorlog de eens regerende stam wordt uitgemoord. Voor Engelsen die vanuit de hoofdstad terugrijden naar de leefgemeenschap van hun landgenoten zijn de wegen open. Ze zijn blank, onpartijdig en beschermd en hebben zo op hun eigen manier in Afrika een staat van vrijheid gevonden. Uitbiter en uitgebute. Een van de kenmerken van het leven in een staat van vrijheid is dat de rollen permanent worden omgedraaid. Dit is niet het Afrika van de romantiek of de zendingsdrang, maar iets oneindig veel dubbelzinnigers. Atlas: 800 fr.

De man zonder gezicht

Isabelle Holland

Zoals elk jaar gaat de veertienjarige Charles in de zomer met zijn moeder en zijn halfzusjes naar een huisje aan zee. Kort voor de vakantie is hij gezakt voor het toelatingsexamen voor de kostschool. Hij had eigenlijk zijn best niet gedaan, daar krijgt hij spijt van, hij besluit na de vakantie herexamen te doen, maar om een kans te maken heeft hij bijles nodig. Hij vraagt hulp aan McLeod, bijgenaamd "de man zonder gezicht". Na een meezzaam begin ontwikkelt zich een bijzondere band tussen Charles en deze man die zich heeft teruggetrokken uit de wereld. Piramide.

Globaal plan is keihard uitzichtsloos bezuinigingsbeleid

Deze tekst gaat over het globaal plan. Ik wil niet aangeven dat de maatregelen van dit plan niet evenredig gespreid zijn (werknemers zullen in 1994 ca. 100 miljard frank inleveren, kapitaal- en vastgoedbezitters ca. 29 miljard frank, dat terwijl de inkomsten uit vermogens sterker stegen van die uit arbeid (nl. van 13,0 % in 1980 tot 19,5 % in 1991)), ik wijs er niet op dat de inkomens van de gezinnen dit jaar zullen verminderen en spreek niet over het culpabiliseren van de baanlozen, ik houd geen pleidooi voor een vermogensbelasting, ventileer geen scepticisme over de financiële spits technologie, bespreek de impact van de EMU op de werkgelegenheid niet, speculeer niet over de litanie over het te weinig sociale Europa en ik spreek niet over het feit dat in de periode 1984-1992 de overheid 5.522 miljard rente betaalde op de overheidsschuld en dat Dehaene en Verplaetse daar "niets kunnen aan doen" omdat zij de gevangenen van de kapitaalmarkt zijn.

Ik stel wel de assumpties in vraag waarop het globaal plan geschaagd is. Wanneer deze geëxpliciteerd worden, wordt duidelijk dat het plan van de regering Dehaene geen enkel fundamenteel probleem aanpakt, dat het een voortzetting is van precies dezelfde politiek die tot de huidige problemen geleid heeft, dat het plan zal leiden tot meer verantwoordelijkheidsinflatie en meer politieke onoverzichtelijkheid en daarnaast massale economische crisis zal helpen produceren.

Dit jaar zullen er in de Unie 20, misschien zelfs 25 miljoen mensen zonder baan zitten. Dat is onaanvaardbaar hoog. Het is een gevaar voor de politieke en de sociale stabiliteit. Daarom, luidt het, moet er groei zijn. Geen klein beetje groei: slechts een groei van ca. 3% sorteert effecten op de tewerkstelling. Hoe moet deze groei tot stand komen? Het geld en de arbeid moeten goedkoper worden. De rentevoeten moeten dalen. Het begrotingstekort moet absoluut ingedijkt worden, zodat geïnvesteerd kan worden. De arbeidskost wordt beschouwd als het belangrijkste obstakel voor de tewerkstelling. Bij hoge structurele werkloosheid duikt telkens de klacht op dat de Belgische lonen te hoog zijn, dat de loonstruktuur te rigide is. Er zijn te hoge minimumlonen, te zware ontslagvergoedingen en veel te hoge bijdragen voor de sociale zekerheid. Bij nader toezien gaat dit verhaal door gans Europa. Gans Europa ziet zijn marktaandeel verkleinen. De groeitheoretici stellen dat indien Europa terug investeringen wil aantrekken en markten wil heroveren, er op het gebied van de

sociale bescherming en de lonen een stap terug gezet moet worden. Europa moet zich beter afstemmen op de wereldmarkt. Daarmee wordt eigenlijk bedoeld dat we ons in een op mondiaal vlak gevoerde sociale concurrentiestrijd moeten begeven. Alleen dan kunnen we concurreren met landen als Tsjechië, Polen, Taiwan, Mexico en de Afrikaanse landen. De ondernemers en de groeitheoretici staan eigenlijk een economisch machtig Europa voor dat "gebaseerd is op onze technologie, op de sociale zekerheid van Zuidoost-Azië en op de lonen van Latijns-Amerika" (M. Rocard). Wat meer is: de logica van de groei is voor nagenoeg alle partijen, zelfs voor de vakbonden, axiomatisch (zie 'Frank Vandenbroucke: sociale lasten arbeid moeten massaal verminderen' (De Standaard, 4.9.93).

De groeitheorie leidt tot een ganse serie onoverzichtelijke contradicties. Welke groei wordt eigenlijk bedoeld? De groei omwille van de groei zelf. De huidige economie produceert om te voorzien in de behoefte aan loonarbeid door te voorzien in de bevrediging van geheel kunstmatige behoeften aan de produkten van die arbeid. Dat is bijzonder ernstig. In oorsprong is het werk een activiteit waarbij de mens op een bedachtzame, tegenover de wereld en de anderen op een niet destructieve manier, duurzame produkten maakt. Nu dekken de produkten niet alleen de werkelijke behoeften. De produktie schept vanuit zichzelf niet meer genoeg arbeid. Dat is het fundamentele probleem. Het probleem ligt in zijn essentie niet in onze hoge lonen en ons dure sociaal zekerheidsstelsel. In verhouding tot de produktiviteit zijn de lonen niet zo hoog dat daardoor de concurrentiepositie in gevaar kan komen. (België is qua produktiviteit bij de Europese koplopers!). Het punt is doodeenvoudig dat we niet kunnen concurreren met machines en met landen waar de arbeid nagenoeg gratis is. Dus moeten er restricties komen op de wereldhandel en moeten bedrijven verankerd worden in een geografisch beperkte maatschappelijke realiteit waaraan zij verantwoording verschuldigd zijn. Dat is geen nationalistische, maar een waardevolle socialistische utopische gedachte.

De apologeten van de vrije markt en de groeitheoretici vinden dit flauwe kul en wijzen op de "relance" in de V.S. De groei in de V.S. bevestigt de theorie van W. van Dieren (Club van Rome). Volgens hem leidt de nagestreefde en in het vooruitzicht gestelde groei leidt tot toenemend welvaartsverlies van Dieren

gaf tijdens een lezing te Den Haag enkele cijfers: een Amerikaan van 18 jaar heeft er 40 duizend uur televisiekijken opzitten en is daarbij getuige van 30 duizend moorden. Van de 25 grootste steden in Amerika heeft meer dan een helft een gecriminaliseerde binnenstad waar de politie niet durft te komen. Het land telt 25 miljoen daklozen en 9 miljoen werklozen. De infrastructuur ligt aan flarden, het onderwijs is weggezaakt, de vercommercialiseerde gezondheidszorg is onbereikbaar voor een kwart voor de bevolking, het analfabetisme is sinds 1970 verdubbeld. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat het nationaal inkomen per hoofd van de bevolking in de V. S. ca. 30 % hoger is dan hier. Zulke harde feiten maken het moeilijk om te geloven dat geld maken, groei, het middel is om de verdwijnende welvaart te redden. Een generatie geleden waren het openbaar vervoer, de gezondheidszorg, de pensioenen, het onderwijs, de werkloosheid betaalbaar. Intussen is de rijkdom verdubbeld, maar de verzorgingsstaat is niet meer te bekostigen. Een verhoging van het levenspeil leidt niet tot meer geluk of welzijn. Een gevoel van welzijn komt voort uit een vergelijking met de situatie van anderen. Wordt deze situatie, wat inkomen en in geld uitdrukbare voorzieningen betreft, gelijkgetrokken, is geen sprake van welzijnsvermeerdering. Welzijn bestaat niet in het steeds meer opstapelen van meer dingen, maar in een correcte relatie van mensen tot elkaar en tot die dingen. Het is een illusie om schaarste met economische middelen te bevechten. God behoeft ons voor groei. Volgens een studie die de impact van de in het vooruitzicht gestelde groei op het milieu tracht te voorspellen, het Brundtland-rapport, zal door de toenemende bevolkingsdruk het verbruik van grondstoffen groeien met factor 5 tot 10. Ecologisch is dat niet haalbaar. Ook bij een "nulgroei" zullen grote problemen ontstaan. Bij een ("bescheiden") economische groei, 2 tot 3 procent per jaar, zal de consumptie in 50 jaar tijd verviervoudigen. Welke consumptie? Hebben we eigenlijk al geen spullen genoeg? Hebben we er niet al veel te veel? Wat heeft Dehaene hierop te zeggen? Indien we de planeet waarop we leven niet geheel willen verwoesten moeten uit deze waanzinnige hedonistische tredmolen stappen, nieuwe solidariteitsrelaties ontwikkelen en de gekke politieke paden en strategieën verlaten.

William Denayer,
Dr. politieke wetenschap, RU Leiden.

Persmededeling

Vandaag uitverkoop van Belgische wapens Wie voert er morgen oorlog mee?

Op 9 maart jl. kondigde het Ministerie van Defensie aan dat de Belgische militaire attachés in het buitenland eerstdaags een catalogus krijgen waarin opgesomd wordt welk militair materieel ons land te koop aanbiedt. Het Belgische leger wil o.a. Leopardtanks, artilleriestukken, Hawk-raketten, vrachtwagens, helicopters, vliegtuigen, mijnenjagers, machinegeweren en obussen te gelde maken. Tegelijkertijd bevestigde minister Delcroix dat met Chili een ontwerp van overeenkomst voor de verkoop van 20 mirages werd gesloten.

Enkele groepen uit deze lijst van overvloedig militair materieel zijn duidelijk geen wapens en kunnen, met het oog op burgerlijke doeleinden, verkocht worden. Broederlijk Delen, Forum voor Vredesaktie, Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking, Commissie Rechtvaardigheid en Vrede, NCOS, Oxfam-Wereldwinkels, Pax Christi Vlaanderen en Vrede vzw kanten zich echter tegen de uitverkoop van wapens. Op een moment dat ons land in VN-verband inspanningen doet om de vrede te bevorderen, wil het Belgische leger zijn overvloedig materiaal uit puur geldgewin aan de man brengen. Het risico bestaat dat binnen afzienbare tijd met deze wapens oorlog gevoerd zal worden. Elke wapenverkoop, ook aan

zogezegd betrouwbare en democratische landen, houdt serieuze gevaren in. In sommige gevallen krijgt men immers een watervaleffect waarbij een land nieuwe wapens koopt bij Westerse leveranciers en tegelijkertijd het eigen verouderde wapentuig doorverkoopt. Bij andere leveringen is de eindbestemming, ondanks allerlei garanties, nooit echt zeker. Het verleden leert ook dat nieuwe wapenaankopen in één land aanleiding geven tot regionale bewapeningswedlopen.

Bovendien onderstrepen onze partners in het Zuiden dat er meer nood is aan sociale programma's in de strijd tegen de armoede (volgens cijfers van het Chileens Ministerie van het Plan leeft één derde van de bevolking onder de armoedegrens) dan aan investeringen in het leger. Het is dan ook ongehoord dat Belgische militaire attachés daar gaan leuren met wapens.

Minister Delcroix stelt dat Chili na het aantreden van president Aylwin een democratisch land is en dat er vanuit dat oogpunt geen bezwaren zijn tegen de verkoop van 20 mirages aan Chili. Wij betwisten dat. Tot nu toe immers ontsnappen de militairen in belangrijke mate aan de controle van de burgerlijke regering. Het is niet onbelangrijk te weten dat

generaal Pinochet tot 1996 opperbevelhebber van het leger blijft. De misdaden in het verleden door het leger begaan, werden niet bestraft. Het leger heeft zichzelf amnestie verleend voor het optreden in de periode 1973-1978. Recente pogingen van de regering om greep te krijgen op de benoemingen in het leger, zijn op niets uitgedraaid. In mei '93 leidde dit tot een crisis waarbij het leger in staat van paraatheid werd gebracht.

Slechts de helft van het defensiebudget wordt door het parlement gecontroleerd. De overige helft haalt het leger rechtstreeks uit de opbrengsten van de koperexport (10 % van de bruto-export) en uit de belastingen. Ook de Chileense wapenindustrie is in handen van het leger. Hooggeplaatste militairen van de luchtmacht werden in verband gebracht met een wapensmokkel naar Kroatië. In november 1991 werd bijv. een Chileens wapenstransport op de luchthaven van Buda-pest tegengehouden.

Deze mogelijke levering van mirages aan Chili mag ook niet los gezien worden van de regionale veiligheidssituatie in Zuid-Amerika, waar de stabiliteit relatief is. Om deze redenen verzetten wij ons tegen de verkoop van 20 mirages aan Chili en willen wij dat de ontwerpovereenkomst ongedaan wordt gemaakt.

11/3/94

Geen Hawk-raketten aan Turkije

Na 20 mirages aan Chili, wil het Ministerie van Defensie nu Hawk-raketten aan Turkije verkopen. Puur geldgewin staat voorop: er is een markt voor die dingen, ook andere NAVO-partners zijn bezig hun stocks te liquideren, ons land kan deze kans toch niet laten liggen. Het doet er dus niet toe welke tuigen men aan de eerste de beste koper levert. Voor Broederlijk Delen, Forum voor Vredesaktie, de Commissie Rechtvaardigheid en Vrede, Oxfam-Wereldwinkels, Pax Christi Vlaanderen en Vrede vzw kan dit niet. M.b.t. Turkije stelt Minister Delcroix dat België deze verkoop aan een NAVO-partner moeilijk kan weigeren. Voor ons kan deze verkoop niet doorgaan omdat ze volgens de Belgische wetgeving niet toelaatbaar is en politiek totaal inopportuun.

Volgens art. 4 van de wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik dienstig materieel

en daaraan verbonden technologie, kan de uitvoer geweigerd worden wanneer het land van bestemming het hoofd moet bieden aan zware interne spanningen die van aard zijn om te leiden tot een gewapend conflict.

Dit is duidelijk van toepassing op Turkije. De media berichten dagelijks over de onstabiele situatie zowel in het binnenland (onlangs nog werd het aantal regeringstorepen in Z.O.-Turkije verdubbeld) als aan de grenzen van Turkije (Armenië, Azerbeidjan, de Kaukasus, Irak, Iran...).

Bovendien is de vrede in dit deel van de wereld hoegenaamd niet gebaat met een verdere bewapening van Turkije. Als NAVO-lid kan Turkije in het geval van een externe bedreiging een beroep doen op de solidariteit binnen het bondgenootschap. Uit de cijfers en analyses in het SIPRI jaarboek 1993 blijkt echter duidelijk dat Turkije zich opwerpt als een regionale grootmacht en zich volop be-

wapent: de gemiddelde jaarlijkse groei van de militaire uitgaven van de Europese NAVO-landen tijdens de periode van 1982 tot 1991 bedroeg ong. 0.6%. Tijdens dezelfde periode groeiden de militaire uitgaven van Turkije gemiddeld 4 % per jaar. De toelevering van conventionele wapens aan Turkije groeide tijdens deze jaren met ong. 14 %, bij de Europese NAVO-landen bedroeg deze gemiddelde jaarlijkse groei 0.4 %.

Alle gegevens tonen aan dat het Turkije niet zozeer te doen is om de eigen veiligheid dan wel om een dominante positie in de regio: de onderdrukking van grote bevolkingsgroepen zoals de Koerden in eigen land, een actieve politiek ter ondersteuning van de Turkse minderheden in de naburige landen, een eigengereide opstelling in het dossier van de watervoorziening in het Tweestromengebied, de uitbouw van een eigen wapenindustrie. Kortom: Hawk-raketten leveren vandaag, is roepen om problemen morgen.

25/3/94

Schindler's List... Spielberg's List...

...En nog een hoop andere listen erbij. De film - én het draaien en vertonen ervan - is er vol van. We zullen proberen ze op een lijstje te zetten.

De Engelse titel van Spielberg's film wordt niet in het Nederlands vertaald. Opzettelijk, veronderstel ik. Want het woordje "list" is vatbaar voor een dubbele verklaring - allebei even aannemelijk. Eigenlijk zou het "Schindler's Lijst" moeten zijn: de lijst met de meer dan duizend namen van joden die hun leven te danken hebben aan het feit dat ze als werkracht in Schindler's dienst stonden. Schindler's list om hen van de gaskamer te redden? Of misschien ook een beetje om zichzelf te redden? Want heel de geschiedenis was begonnen met een andere list, van zakenman én nazi Oscar Schindler, nl. die om zichzelf te verrijken om door gebruik te maken van joodse koelies, aan een vriendenprijsje van de SS afgetrosgeld.

Mensen

Wanneer de productie in 't gedrang komt door de talrijke transporten wordt Schindler gedwongen "zijn joden" tegen de SS in bescherming te nemen. B.v. door ze op "zijn lijst" te zetten. Dat gebeurt eind 1944, wanneer het al duidelijk wordt dat Duitsland de oorlog gaat verliezen. Zeven maanden lang, tot het einde van de oorlog, blijven de 1200 "lijst joden" onder de persoonlijke bescherming van Schindler. Ze houden zich bezig met volkomen overbodig werk. Schindler schiet er zelfs zijn kapitaal bij in.

Wat is de beweegreden achter dat alles? Is de nazi plots een anti geworden? Is de bon-vivant, avonturier, gokker en rokkenjager plots een mens geworden? Wie zal het zeggen? Ook Spielberg weet het niet: "Niemand weet wat Schindler heeft gemotiveerd. Wat mij betreft, ik denk dat Schindler besloten heeft zijn joodse arbeiders te redden, niet als gevolg van een bepaald gebeuren, maar omdat hij ze had leren kennen als menselijke wezens." Het wat en waarom van Schindler's "beking" heeft voor Spielberg geen belang. En hij heeft gelijk. Spielberg: "Ik heb die film gedraaid in hoop dat de komende generaties de herinnering zullen bewaren aan deze tragische periode in onze geschiedenis. En ook dat ze zich zullen inspannen om die beter te begrijpen." En nog: "We maken geen film; maar een document voor het collectieve geheugen."

Shoah

Toen hij naar "Shoah" van Claude

Lanzmann ging kijken had hij 8 mensen uitgenodigd om hem te vergezellen. Ze lieten allemaal verstek gaan. "Shoah" was een schokkend document, de naakte, onverbloemde waarheid. Maar - juist daarom misschien - sprak het het groot publiek niet aan. Spielberg voelde dit aan als een uitdaging: hij zou eens een film maken over de holocaust die wel de zalen deed vollopen. Het werd een verhaal: de geschiedenis van Schindler en zijn jodenlijst.

Hoewel Schindler de hoofdrol speelt is hij niet meer dan een middel, een aanleiding om te tonen hoe wreed en onmenselijk het nazisme en het nazistisch concentracionair systeem zijn geweest. Spielberg's list?

Moest hij zich, als maker van "Jaws", "Raiders of the lost Ark", "E.T.", "Jurassic Park" eerst een reputatie opbouwen als DE cineast van deze tijd? Moest hij "Schindler's List" uitstellen tot na het - ook commerciële - succes van "Jurassic Park", waarmee hij de filmische rattenvangster werd die de jeugd, over heel de wereld, achter zich wist te krijgen? Een list om diezelfde jeugd naar "Schindler's List" te lokken? Weer eens een meesterwerk, dat zijn reputatie als Grote-Tovenaar-Super-Cineast nog heeft versterkt.

Wilde Spielberg met "Schindler's List" ook een schuld aflossen, zijn - joods - geweten tot zwijgen brengen? Lange tijd immers heeft hij zijn joodse roots - cultuur en geloofsbeleving - de rug toegekeerd. Het is eerst na zijn-tweede-huwelijk met de niet-joodse actrice Kate Capshaw, dat hij zich, samen met haar, tot het jodendom heeft bekeerd. "Schindler's List" zou dan het duidelijk bewijs zijn dat het verloren schaap tot de stal was teruggekeerd.

Goede Nazi

Net zoals die van Schindler zijn ook de persoonlijke beweegredenen van Spielberg slechts bijzaak. Het is het resultaat dat telt. En dat is gewoon schitterend. Iedereen die betrokken is bij dat filmgebeuren is gelukkig en haalt er zijn profijt uit. Spielberg zelf in de eerste plaats: 7 Oscars voor "Oscar Schindler" is niet niks. Maar ook Schindler komt er netjes uit. Hij staat voor de "goede Duiters", zelfs de "goede nazis". Claude Lanzmann is er niet gelukkig mee. "Het aantal jodenredders stijgt met de dag", constateert hij. Kwestie van het imago

van Duitsland in het nieuwe Europa wat op te poetsen (gezien het gebeuren van gisteren en, helaas, ook van vandaag)? Want Schindler is tenslotte maar "een uitzondering op de regel: de goede nazi die, met nauwelijks risico voor eigen hachje, duizend joden het vege lijf redt." (Johan Anthierens - "Markant", 10 maart '94)

Wie er ook baat bij heeft is "eretz Israel", het joodse vaderland, ontstaan mede dank zij de Holocaust, bolwerk én verdediger van joden en jodendom en, naar het beweert, de enige oplossing om een nieuwe Holocaust te voorkomen.

Succes

En dan is er de verdeler van de film, United International Pictures, die er een aardig centje mee binnenrijft. Hij heeft het goed bekeken, die verdeler: hoe meer film-zielen, hoe meer vreugde. En hoe meer winst. Naast de gewone - en eigenlijk overbodige - reclame, werd er een dossier opgesteld over de historische en ideologische achtergrond van de film, over de Holocaust dus. Zo wordt het de begeleidende leerkrachten gemakkelijk gemaakt om de film in klasverband in te leiden. Het succes overtreft alle verwachtingen. Iedereen - leerkracht, leerling, onderwijsorganisatie - is laaiend enthousiast over "Schindler's List". Met duizenden stromen ze, elke dag, de filmzalen binnen. Lokale en provinciale instanties geven toeslagen en delen gratis kaartjes uit. Alles verloopt gesmeerd en in de geest zoals Spielberg het gezien had: "Spielberg dient zich aan als een cineast van de tweede generatie. De toeschouwers tot wie hij zich bij voorkeur richt behoren achter tot de derde naoorlogse generatie. Die jongeren, de jongeren van vandaag, diegenen nl. aan wie men de "ultieme verschrikking" (die van de Holocaust, - JVC) wil overbrengen zijn de kleinkinderen van diegenen die de oorlog hebben meegemaakt en tijdgenoten van de "Endlösung". Spielberg spreekt hun taal. Hij speelt in op hun verbeelding. De methodes die hij daarvoor gebruikt zijn soms zwaar, sensationeel, en daardoor ook dubbelzinnig, maar ze beantwoorden aan hun mentaliteit. Er kan geen twijfel over bestaan: achter het getoonde voelen zij het onuitsprekbaars." (Bruno Frappart in "Le Monde", 3 maart '94)

Actueel

Maar het is ons systeem van menselijk, democratisch en verdraagzaam samenleven met elkaar dat nog het meest gebaat is met de film. Want "Schindler's List" biedt een unieke kans om het proces te maken, niet alleen het nazisme van toen, maar van al datgene waar de "vruchtbare schoot" ons vandaag nog mee opgescheept heeft: het neo-nazisme, het racisme en de vreemdelingenhaat van de eigen-volk-eerst-ideologie. De film mag niet bekeken worden als een stuk geschiedenis, zeker niet als een gruwel-en-griezelgeschiedenis van de wandaden "van toen". "Het moest aan de jeugd worden uitgelegd: de gruwel-en-griezel van Schindler's List" is inherent aan het nazisme. En dat nazisme bestaat vandaag nog. Het is niet moeilijk om daar voorbeelden van te geven. Het moet ook worden uitgelegd: nazisme is niet alleen racisme en antisemitisme; het kant zich ook tegen al diegenen die de wereld willen veranderen en verbeteren: progressisten, oprechts

christenen en humanisten, feministen, syndicalisten, vredesmilitanten, avant-garde-kunstenaars, voorstanders van euthanasie en abortus, enz.

Dit uitleggen en begeleiden, met voorbereiden en nabespreken van de film, vraagt inzet en inspanning. Maar het moet gebeuren, zeker nu, met de verkiezingen in het verschiet, willen wij het voortbestaan van ons democratisch systeem vrijwaren.

We moeten het voor iedereen duidelijk maken dat het "nieuwe" nazisme even gevaarlijk is als het oude. Iedereen heeft de les te trekken uit "Schindler's List" en dat kan alleen door de link te leggen met vandaag.

Vanuit zekere joodse kringen was er kritiek op Spielberg. Claude Lanzmann verwijt hem de beelden waarin joodse politie eigen volk afranselt. En kan de film niet de indruk wekken dat de joden zich "als schapen naar de slachtbank" hebben laten leiden? Het trauma van de Holocaust is nog niet verwerkt. Het is goed dat we blijven herinneren aan wat er toen gebeurd is. Dat we over de

Holocaust blijven spreken. De joden mogen dan de "uitverkoren slachtoffers" van de nazi's geweest zijn. Maar het is vandaag dat de strijd tegen het nazisme moet gevoerd worden. En in die strijd zouden de joden, - zeker de joden, vooral de joden - die het nazisme aan den lijve hebben meegemaakt, vooraan moeten staan. En dat laat, helaas, wel wat te wensen over.

Steven Spielberg zei over zijn film: "Het is onmogelijk om de Holocaust te vertellen, maar het zou onvergeeflijk zijn het niet te proberen." Wij voegen daaraan toe: "Wij weten niet in hoeverre "Schindler's List" en de begeleiding daarbij de mensen, vooral de jongeren, tot antifascisten zal maken, maar het zou onvergeeflijk zijn het niet te proberen."

Jan Van Calsteren

Het boek Schindlers Lyst van Thomas Keneally wordt uitgegeven door Luitingh.

Terugblik

Van een keizer die werd witgewassen

Amper drie weken na de Japanse overgave werd keizer Hirohito door generaal Mac Arthur, opperbevelhebber van het Amerikaanse bezettingsleger, ontvangen. Toen de keizer het salon van de Amerikaanse ambassade betrad maakte hij, waarschijnlijk voor de eerste maal in zijn leven, een diepe buiging voor de generaal.

Mac Arthur reikte de keizer de hand en zei: "U bent hartelijk welkom sire". Van die ontmoeting werd een foto gemaakt. Mac Arthur met de handen in de broekzakken naast de kleine onaanzienlijke keizer. De keizer was op de ontmoeting voorbereid geworden door hofminister Matsudaria en markies Kido. Als goede pokerspeler begon de keizer het correcte optreden van het bezettingsleger te prijzen. Het was pas na het bombardement van Hiroshima, zo ging de keizer verder, dat de Japanse "vredespartij", waartoe hij zichzelf rekende, de overhand haalde op de militaristen en de oorlog beëindigde. Met deze woorden liet de keizer Mac Arthur verstaan dat hij het scenario kende dat zijn verder verloop zou nemen. Mac Arthur stelde niettemin de vervelende vraag: "Waarom is de machtige keizer niet in staat geweest de oorlog te verhinderen?" "Het was mij niet duidelijk dat onze koers onjuist was," antwoordde de keizer. Hij voegde er snel aan toe dat hij zich zou onderwerpen aan het oordeel van de geallieerde mogendheden. Voor Hirohito was dat maar loze praat

want men had hem al discreet ingelicht dat hij niet als oorlogsmisdadiger zou vervolgd worden, en dat men hem ook niet zou vragen als keizer af te treden. Dat was zo beslist.

J.G. Ballard, die gevangene was geweest van de Japanners op de Filippijnen, schreef in zijn autobiografische roman "Empire of the Sun": "Ik werd getroffen door de uiterst geslaagde campagne die er op gericht was Hirohito te ontslaan van de verantwoordelijkheid voor alle gebeurtenissen die zich hadden voorgedaan. Dat was niet uitsluitend een Japanse campagne maar die werd door de Amerikaanse autoriteiten gevoerd. Mac Arthur was al voor het einde van de oorlog tot de slotsom gekomen dat de keizer moest blijven."

Het afzetten van de keizer kon onvoorziene sociale en politieke gevolgen hebben in Japan. De Japanse communisten voerden campagne voor het aftreden van de keizer.

De Amerikaanse ambassadeur in Tokio, Joseph Grew, en andere invloedrijke Amerikanen wisten dat de koude oorlog

op komst was en dat een keizerlijk Japan een onmisbaar bolwerk zou zijn tegen het communisme in Azië. De Japanse oorlogsmisdaden in China en de rest van Azië was van die aard geweest dat een 'Japans Neurenbergproces' niet te vermijden was. Zevenentwintig oorlogsmisdadigers werden op de Filippijnen en in Japan terechtgesteld. Het proces tegen de Japanse oorlogsmisdadigers werd echter een 'Hamlet zonder de koning van Denemarken'.

De Amerikaanse auteur Bergamini had het aangedurfd in z'n boek "Japan's Imperial Conspiracy" Hirohito als een intrigant voor te stellen die zijn handlangers op sleutelposities plaatste om de Japanse expansie mogelijk te maken. Bergamini werd zo fel aangevallen en met smadelijke kritieken overlast dat hij er vroegtijdig onder bezweek.

De officiële propaganda die men op een subtiele wijze over de wereld verspreide was dat de keizer nagenoeg een gevangene van de militaristen was geweest die vanaf 1931 de werkelijke macht in handen hadden. Hirohito werd beschreven als de passieve, bescheiden

keizer die het allemaal liet gebeuren en door zijn regering slecht werd voorgelicht; en hoe dan ook niets had kunnen ondernemen tegen de militairen die alleen zijn naam gebruikten om hun eigenmachtig optreden te rechtvaardigen. Was de keizer, de levende god, zo passief en naïef als men het deed voorkomen? Hield de keizer zich alleen bezig met het observeren van de kikvorsen in zijn keizerlijke vijver?

Uit de feitelijke gebeurtenissen blijkt duidelijk dat de doelstellingen van de militaristen ook de doelstellingen van de keizer waren. De militaristen deden niets zonder goedkeuring van de keizer. De enkele keren dat de keizer zijn generaals kritiseerde was dat zij niet zo snel de eindzege konden behalen die zij hem beloofd hadden.

Hirohito steunde de totale oorlog in China. Het was hij die verkondigde dat Japan recht had op onbetwistbare heerschappij in Azië. Italië en Duitsland hadden soortgelijke rechten in Europa. De Amerikanen moesten hun invloed op het eigen halfrond beperken.

Niets kon in Japan gebeuren, geen enkele promotie, geen enkele troepenverplaatsing zonder Hirohito's zegel.

Zonder akkoord van de levende god. Generaal Tojo verklaarde tijdens zijn proces dat het Hirohito was die de uiteindelijke beslissing nam want geen Japans onderdaan zou tegen de wil van zijn majesteit ingaan.

"Beklim de berg Nikata 12 08"

Zo luidde de gecodeerde boodschap die admiraal Yamamoto, bevelhebber van de Japanse oorlogsvloot, ontving begin december 1941. Het was de boodschap dat de aanval op Pearl Harbor moest plaats hebben op 8 december. Om de Amerikanen te misleiden werd er nog een rookgordijn opgehangen. Op 1 december meldde de 'Japan Times and Adverser' dat het supermoderne passagiersschip de "Tatuta Maru" 's anderendaags zou vertrekken met 151 passagiers aan boord met bestemming Los Angeles. Op grond van dit bericht werd door de Britse en Amerikaanse inlichtingendienst aangenomen dat er nog geen directe aanval te vrezen was, de reis zou drie weken in beslag nemen. De ongelukkige opvaarders van de Tatuta Maru, Britten, Amerikanen en Japanse emigranten werden de willoze slachtoffers van het afleidingsmaneuver. De Tatuta Maru zette nooit koers naar Los Angeles maar bleef enkele dagen rondzwerven op zee om vervolgens terug te keren naar Yokohama waar Britten en Amerikanen werden geïnterneerd.

Het entoesiasme van de keizer voor de gelukte aanval op de Amerikaanse vloot te Pearl Harbor kende geen grenzen. Hij stuurde gelukwenstelegrammen aan leger en vloot.

Aan zijn vriend generaal Sugiyama verklaarde de keizer: "Toen ik het goede nieuws van de verrassingsaanval hoorde, voelde ik dat de goden met ons waren". Zijn goede vriend Sugiyama was de generaal die in Malakka het bevel had gegeven gewonden en verplegend personeel te doden en de gevangenen uit te hongeren, gebeurtenis die bekendheid verwierf als "de dodenmars van Bataan".

Op 8 mei 1942 nam prins Mikasa, in naam van de keizer, een parade af van Amerikaanse krijgsgevangenen die naar de Japanse kampen werden gevoerd waar voor velen de dood stond te wachten.

Met de overwinning in Pearl Harbor was de keizer er van overtuigd dat hij de capitulatie van de Verenigde Staten en Engeland kon afdwingen. Hij gaf premier Tojo de opdracht een "vredesvoorstel" op te stellen. Dat gebeurde op 10 februari 1942. Dit vredesvoorstel kwam er op neer dat de geallieerden de Japanse hegemonie over Azië moesten erkennen. Op 23 februari had de keizer een bespreking met admiraal Yamamoto en premier Tojo. Op de dagorde stond de invasie van Australië. Premier Tojo vond de plannen te avontuurlijk. De keizer sneed dan maar de bezetting van Portugees Timor aan.

Drie weken nadat Singapore in Japanse handen was gevallen (9 maart 1942) sprak de keizer tot zijn hofminister Kido: "Kido, realiseert u zich dat Java is gevallen, dat onze troepen de algehele capitulatie van Nederlands Indië hebben afgedwongen, dat Birma van ons is, dat Rangoon is gevallen. De overwinning komt te snel, het zijn er te veel". (mémoires van Kido)

Hirohito was ook voldaan over de overwinningen van de Duitse bondgenoot. Hij wou ook het racisme van zijn bondgenoot nabootsen. In maart 1942 werden maatregelen genomen tegen de joden in Japans bezet gebied. Hofdienaar Sugiyama maande de keizer tot voorzichtigheid aan, want er waren ook "joden van de keizer". Dat begrip stamde uit de Russisch-Japanse oorlog van 1904, waar de Amerikaanse bankiersfirma "Kuhn and Loeb" de voornaamste financier van keizer Meiji was geweest in die oorlog. Midden 1942 wilde Yamamoto zijn succes op Pearl Harbor herhalen door de Amerikaanse vloot een nieuwe slag toe te brengen bij Midway. Het liep anders af dan de Japanners hadden vermoed. De Amerikanen waren in bezit geraakt van de Japanse geheime code waardoor ze precies ingelicht waren over samenstelling en koersrichting van de Japanse vloot. Japan verloor vier kostbare vliegdekschepen, een zware kruiser plus een aanzienlijk aantal vliegtuigen.

Hirohito kende de afloop van het zeegevecht en niettemin gaf hij het bevel de slag bij Midway als een grote Japanse overwinning voor te stellen.

Na de slag bij Midway volgde het Amerikaans offensief in de Salomon-

archipel, en toen begon voor Japan het tij te keren. Landmacht en marine begonnen elkaar de schaarser wordende middelen voor de oorlogsvoering te betwisten.

Toen in maart 1944 de Japanse verliezen aan alle fronten een ontzettende omvang hadden aangenomen verdween ook de hoop op een Japanse overwinning. Men begon zich zorgen te maken over de positie van het keizersschap. Voor premier Tojo en de keizer was er nog hoop. Die hoop lag in Saipan, een der eilanden van de Marianen, waar 32.000 man in loopgraven en bomvrije bunkers de Amerikanen een beslissende nederlaag konden toebrengen. Het verliep anders. Op 9 juli capituleerden de Japanners. Er bleven nog 2000 Japanners over. De restanten van de Japanse vloot waren vernietigd. Van de 435 vliegtuigen bleven er nog 35 over. In het keizerlijk paleis werd een boodschap opgesteld voor de gouverneur van Saipan, waarin gesteld werd dat de burgers (10.000) een zelfde hemelse toekomst konden verwachten als de gesneuvelde soldaten. Het was een aanzetten tot zelfmoord.

Als gevolg van die boodschap wierpen dringende mannen, vrouwen en kinderen zich van de rotsen. (Het gebeuren werd door de Amerikaanse mariniers van op afstand gefilmd.)

De keizer hechtte ook zijn goedkeuring aan de ontwikkeling van de bemande "vliegende bom", het vliegtuig voor kamikaze-piloten. "Eenheid 731" werd opgericht die met pest besmette vloeden over de Amerikaanse troepen moest verspreiden. Het schip, met zijn dodelijke lading op weg naar Socifan, werd door een duikboot tot zinken gebracht.

De stem van de kraanvogel

Op 9 augustus kwam de Japanse oorlogsraad bijeen omdat een definitieve beslissing moest genomen worden: "de eervolle dood van honderd miljoen zielen of de overgave". De beslissing kwam de keizer toe. Een keizerlijk bevel werd de 'stem van de kraanvogel' genoemd, de verreikende stem van een nooit waargenomen dier. In de nacht van 9 op 10 augustus vertrok een telegram naar de Japanse ambassades van Bonn en Stockholm met verzoek het door te zenden naar Washington, Londen, Moskou en Chouking. "De Japanse regering is bereid de voorwaarden te aanvaarden vervat in de verklaring van Potsdam op 26 juli 1945... met dien verstande dat de genoemde verklaring geen enkele eis bevat die inbreuk maakt op de rechten van zijne majesteit als soeverein vorst."

Aldus geschiedde. Enkele deelnemers aan het laatste beraad van de Japanse oorlogsraad werden als oorlogsmisdadigers vervolgd, maar de keizer werd wittigwassen.

A. De Coninck

Zaterdag 12 maart organiseerde Vrede Regio Oostende zijn Jaarlijks Vredessouper. Aan deze bijeenkomst die in het teken stond van de internationale solidariteit namen meer dan 60 vredesmilitanten uit Noord-Frankrijk en de regio Oostende deel. Gelegenheidstoespraken werden gehouden door Colette Detré, sekretaris van de Franse vredesbeweging en Georges Spriet, sekretaris van de vzw Vrede.

Dialogogavonden

Oostende

Vrijdag 10 juni om 20 uur:

We vragen aan Lucas Catherine om over de "Islam en Europa" te komen spreken. Het Bakken, fortunestraat 18, Oostende. Org.: Vrede Regio Oostende.

Gent

Dinsdag 24 mei om 20 uur:

Verkiezingen in Zuid-Afrika door Jaak Perquy (Graffiti) Zaal Vrede Knokkestraat 44, 9000 Gent Org.: Vrede Regio-Gent

Noordzee-Vredeszee

Voiles de la Paix

Oceans for Peace

14 mei: internationaal colloquium Oostende

15 mei: sensibiliseringsactie Oostende

aan Montgomery - dok (Northsea Yachtclub)

28 mei: **Dives** - Frankrijk

11 juni: **Boulogne** - Frankrijk

4 juni: **Dunkerque** - Frankrijk

25 juni: **Dover** - Engeland

2 juli: **Dieppe** - Frankrijk

VREDESBARBECUE

We nodigen alle lezers uit op de gezellige jaarlijkse barbecue van het tijdschrift VREDE dit jaar zal plaats hebben op zaterdag 25 juni 1994 vanaf 17 uur camping Groeneveld Groenevelddreef, Bachte-Maria-Leerne

Tweedehandsklederbeurs

De volgende tweedehandsklerenverkoop ten voordele van het tijdschrift Vrede zal plaats hebben van zaterdag 4 juni (10-17 u.) tot en met vrijdag 10 juni (14-17 u.) bij ons in de Knokkestraat

VREDESWEEK 1994

Honger stil je niet met wapens

Help de landmijnen de wereld uit.

Startdag 4 juni 1994 (9.30-13 uur)

UFSIA, Rodestraat 14, Antwerpen.

* Vredesopvoeding: omgaan met macht en onmacht (prof. Leiman KUL).

* Landmijnen in Angola (Bert Fret - F.O.S.).

Vredesfonds

Steun maart

V.N. Pollare 200; V.P. Maldegem 200; V.L. Gent 500; D.S.A. Oostende 100; F. D'H. Zedelgem 100; W.D. Brugge 250; L.E. Oostende 100; S.V. Leuven 200; De R.W. 's Gravenwezel 250; De S. Aalst 100; V.R. Ranst 100; V.L. Asse 100; Y.C. St.-Niklaas 100; R.G. Kontich 200; D.E. Veldegem 100; E.H. Antwerpen 300; D.S. Oostende 50; L.M. Drogen 500; N.C. Bredene 250; De R.W. 250; V.C.J. Antwerpen 100; V.R. Keerbergen 250; L.E. Mechelen 100; J.D.L. Aalst 100; M.T.D.C. De Pinte 200; C.U. Torhout 100; B.L. Waregem 200; N.E. Gent 100; W.W. Kortrijk 100; D.S.Ch. Gent 100; V.N. Gent 100; E.N. Ukkel 200; E.J. Gent 50; D.E. Brugge 100; C.D. Mariakerke 200; L.V. Antwerpen 200; R.W. Brugge 50; Z.N. Zwalm 500; D.K. Asse 500; G.Y. Hevenen 100; B.P. Oostende 200; L.A. Gent 100; L.K. Gent 100; B. St.-Amandsberg 200; De G. St.-Martens-Latem 200; Van Vi. F. Gent 50; D.F. Oostduinkerke 100; D.N. Gent 100; N.S. Brussel 200; R.B. Gent 200; W.W. Ruiselede 500; G.J. Zoersel 100; Van Z.F. Bornem 100; V.S. H. Oostende 100; B.V. Berchem 1.000; N.R. Oostende 150; B.L. Wilrijk 10; G.J. Nieuwerkerken 100; D.Ph. Assebroek 100; V.B.G. Antwerpen 400; V.L. Gent 500; D.N. Deerlijk 400; D.N.D. Gent 400; R.B. Ixelles 400; V.L. Gent 500; C.J.S. 400; E.F. Oostende 1.000; Sch. J. Deurne 1.000; V.N.A. Oostende: 500; U.A. Gent 2.000; V.B. Gent 1.400; V.P. St.-Amandsberg 400. Totaal 20.060 frank.

Zondag 8 mei 1994

Jaarlijkse
Herdenkingsplechtigheid
om 17 uur

Verzameling vóór het Oorlogsmonument der slachtoffers van beide oorlogen in het Zuidpark te Gent (Jules de Bruyckerdreef).

Onmiddellijk na de plechtigheid de name aan de opening van de tentoonstelling in de mediathèque van de Stadsbibliotheek, Graaf van Vlaanderenplein, Gent.

Oorlogsmisdaden van
"Oradour sur Glane" en
Vinkt mei 1940

(Gesloten op zon- en feestdagen).

internationaal colloquium

14 en 15 mei 1994

Zeezicht
Zeedijk 161, 8400 Oostende
België

Dit is een initiatief van *Vrede vzw* in het kader van de internationale actie *Noordzee-Vredeszee*, een samenwerking tussen Franse, Engelse, Nederlandse en Belgische vredesgroepen

militarisering in Europa

14 mei 1994

10 u. Welk Europa democratie versus concurrentie
inleiding door *Gérard de Selys* (journalist RTBF auteur van het boek "Europa anders bekeken")

10.45u. Nucleaire gevaren voor de Noordzee

1. militaire ontwikkeling in Frankrijk en Groot-Brittannië
inleiding door *Daniel Cirera* van de Franse *Mouvement de la Paix*

2. nucleaire transporten in de Noordzee
inleiding door *Eloi Glorieux*, nuclear campaigner *Greenpeace*

12.30 u. middagmaal

14 u. Militarisering Europa

1. Duitsland in Europa: ook een militaire rol

inleiding door de Duitse vredesbeweging

2. Westeuropese Unie (WEU), Eurocorps, wapenhandel in een gemondialiseerde economie

inleiding door *Lucien Bollaert* (Vrede)

16 u. Prioriteiten voor de vredesbeweging

inleiding door *Anna Rehin*, van de Executive Board van *CND-Engeland* discussie onder de aanwezige vredesmilitanten
simultaanvertaling Nederlands - Frans - Engels

Inlichtingen - inschrijvingen :
Vrede tel. (09) 221 18 39.

15 mei 1994

(voormiddag)

persconferentie op de vredesboot
straatanimatie
sensibiliseringsactie

25 jaar geleden in Vrede

Het niet bij woorden laten...

In de loop der komende dagen en weken staan er tussen minister Harmel en vertegenwoordigers van socialistische landen verschillende ontmoetingen op de agenda.

Het is een feit dat de internationale ontspanning er slechts komen zal na moeilijk en lang wederzijds overleg. De vraag die zich voor ons stelt is natuurlijk te weten of de gesprekspartners bezield zijn met de wil om tot werkelijke oplossingen te komen of... zich wensen te beperken tot wederzijdse verklaringen zonder bepaald perspectief.

Het is niet de eerste maal dat we zulkdanige gesprekken op niets hebben zien uitdraaien. Een zulkdanig gesprek is slechts geloofwaardig wanneer dit gelijklopend is met de politiek die terzelfdertijd door de regering wordt gevoerd.

Jaren zijn voorbijgegaan. Ieder erkent dat inzake internationale politiek, er een klimaat bestaat dat geen vergelijkenis vertoont met de periode van 1950, maar ons land wijkt geen duim af van de politiek die destijds de hare was.

Nemen we als voorbeeld de militaire uitgaven. Wie in de regeringszetel zit maakt geen verschil, de resultaten komen op hetzelfde neer. Volgens officiële cijfers stegen de militaire uitgaven van 27 miljard in 1967 naar 28,9 miljard in 1968 om in 1969 reeds 31,2 miljard te bereiken.

Wanneer men weet dat dit driemaal de voorziene uitgaven uitmaakt voor gezondheid en huisvesting dan hebben we zeker reden om ongerust te zijn. Maar er is nog meer dan dat! NATO en SHAPE zetten zich vaster vast in ons land. Onze regering wacht nog steeds, uitzienende naar de houding die de Duitse Bondsrepubliek zal innemen, om het verdrag tegen de spreading der kernwapens te ondertekenen.

Ten gunste van het lijdende Vietnamese volk wordt geen enkele positieve houding ingenomen terwijl men zich wel wacht een woord te zeggen over de fascistische regimes in Griekenland en Portugal, de trouwe NATO-bondgenoten.

En moet er ook over Spanje niet gesproken worden?

Er is natuurlijk Tsjechoslovakije waar te pas maar ook te onpas op teruggekomen wordt. Het is natuurlijk juist dat de gebeurtenissen aldaar de ontspanning niet bevorderd hebben. Wij hebben niet nagelaten deze militaire tussenkomst te veroordelen en zullen niet nalaten het Tsjechische volk de steun te brengen die tot een normalisatie van de toestand kan bijdragen.

Het is echter niet eerlijk de fouten en vergissingen slechts langs een zijde te zien. Er zijn genoeg voorbeelden die voor onze lezers zeker niet dienen opgesomd te worden. Er mag ook niet verge-

ten worden dat men, langs deze zijde, er steeds de voorkeur aan gegeven heeft het been stijf te houden.

Is dit niet de reden waarom positieve voorstellen als het Rapacki-plan, het niet-aanvalspakt tussen beide militaire blokken, de erkenning van de Oder-Neissegrens en zoveel andere nooit aan bod kwamen?

Moest er destijds een beetje goede wil geweest zijn tegenover deze voorstellen, we zouden vandaag zeker een andere situatie kennen.

Het helpt dus niet, wanneer men werkelijk de ontspanning nastreeft, voort te gaan met, enerzijds, te praten maar, anderzijds, in de praktijk, de oude machts-politiek verder te zetten.

De oproep van Boedapest, het voorstel van de Finse regering tot het bijeenroepen van een Conferentie over de Europese Veiligheid mogen niet eens te meer in de papiermand terecht komen.

Onze parlementairen die werkelijk bekommerd zijn om voor de huidige situatie een uitweg te vinden, wat ook hun zienswijze is ten overstaan van deze problemen, kunnen zeker een nuttige bijdrage leveren tot de internationale ontspanning, door aan deze conferentie deel te nemen en er hun standpunt met dat van de vertegenwoordigers van ander Europese landen te confronteren.

André De Smet, mei 1969

*wij nemen
uw drukwerk
au sérieux*

-D-R-U-K-K-E-R-U-

DRUKKERIJ GOFF N.V.
PIJNDERSSTRAAT 28 9000 GENT
TEL. 091/25.02.59 (4 lines)
FAX. 091/25.10.72

ELECTROS SKOORT 3 MAAL

KWALITEIT

alleen grote merken : PHILIPS - AEG - ACEC -
BAUKNECHT - ELECTROLUX - TOSHIBA

PRIJS

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen

SERVICE

eigen gespecialiseerde technische dienst,
gegarandeerde herstelling van alle merken.

Kleuren-TV
HiFi & Stereo
Huishoudtoestellen

Electros

de speciaalzaak
aan het stadhuis
van Oostende
059/50.38.23

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT!*

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109

9000 GENT

TEL. 225 10 92

FAX 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur en van
13.30 tot 18 uur.

CAMPING GROENEVELD

Groenevelddreef - B-9800 Bachte-Maria-Leerne (Deinze)
Telefoon (09) 380 10 14

- * Rustige en groene Camping in de Leiestreek
- * Ideaal voor bezoek aan Gent en Brugge
- * Verhuur van Caravans en Trekkershutten
- * Nog enkele JAARPLAATSEN vrij

Open je ogen voor het Vlaams Blok ze sluit

Met zowel Europese als gemeenteraadsverkiezingen wordt dit jaar voor politiek Vlaanderen het jaar van de waarheid. Ondanks alle zogenaamde partijpolitieke vernieuwingen, bestaat het gevaar dat het Vlaams Blok voor de derde keer op rij forse stemmenwinst boekt.

Hoewel het niet ontbreekt aan tegenbewegingen, ziet zowel de modale kiezer als de modale politicus het Blok nog steeds vrijwel uitsluitend als een partij die zich keert tegen migranten en vluchtelingen. Velen zijn het erover eens dat het Vlaams Blok een racistische partij is, doch weinigen beseffen dat het Blok ook autoritaire en extreemrechtse standpunten inneemt als het gaat over werkloosheid, vakbonden, cultuur, kansarmoede, onderwijs, vrouwen, media...

Deze onwetendheid heeft alles te maken met het feit dat het Vlaams Blok op twee niveaus ageert. Op het eerste niveau - het parlement, persconferenties, congressen - probeert het Vlaams Blok de publieke opinie te charmeren. Nette heren in maatpak hanteren dezelfde politieke rituelen en hetzelfde Wetstraatees als alle andere politici.

In dit boek laat Hugo Gijsels echter de Operatie Charme van het Blok voor wat ze is en zet hij het mes in het 'tweede niveau'. Hij ontrafelt de acties en de interne teksten van de partij en gaat na wat de kopstukken van het Blok zoal uitspoken in organisaties zoals de VMO, Voorpost, Were Di en talloze andere bedenkelijke clubs. Daar preken de Vlaams Bokkers voor eigen kapel en vernemen we wat hen werkelijk bezielt, wat ze met het Eigen Volk van plan zijn.

Deze kijk achter de schermen levert een onthutsend boek op over geweld, onversneden racisme, vrouwenhaat, adoratie van Adolf Hitler en misprijzen voor democratie en mensenrechten. Open je Ogen is ook het verhaal van een militante strijd tegen de georganiseerde arbeidersbeweging, tegen groenen, roden en gelen, en tegen alle andersdenkenden.

In een inleidend, opmerkelijk geïllustreerd hoofdstuk wijst de auteur op de continuïteit die er bestaat tussen de politiek van de nieuwe Orde-bewegingen van de jaren dertig en veertig en de hedendaagse politieke praktijk van het Vlaams Blok: de benaming 'Vlaams Blok', de slogans '500.000 werklozen, waarom dan nog gastarbeiders', 'Eigen Volk Eerst' en 'Uit zelfverdediging' werden destijds ook al gebruikt.

Tenslotte wordt ook de partijfinanciering van het Vlaams Blok tegen het licht gehouden. Twee zaken springen daarbij in het oog. Enerzijds ontvangt het Vlaams Blok ingevolge de nieuwe wet op de partijfinanciering 45 miljoen per jaar van de overheid (iets waar een aantal parlementsleden - gezien een recent wetsvoorstel - niet bijster gelukkig mee zijn). Anderzijds blijkt uit een onderzoek dat het Vlaams Blok inzake financiering door het bedrijfsleven op de derde plaats komt. In de 'officiële' boekhouding van de partij is van deze financiering evenwel geen spoor terug te vinden.

Hoewel de auteur de volle verantwoordelijkheid voor het boek op zich neemt, is het niet zonder belang te vermelden dat hij voor, tijdens en na het schrijven van dit boek werd bijgestaan door een wetenschappelijk leescomité bestaande uit:

Marc Rigaux (Universiteit Antwerpen - UIA-ISUA)
Walter Declair (Universiteit Antwerpen - rector RUCA)
Freddy Adams (Universiteit Antwerpen - rector UIA)
Georgi Verbeeck (KU-Leuven - Departement Geschiedenis)
Hans De Witte (KU-Leuven - HIVA)
Ruud Martens (auteur - ACOD-militant)
Mark Laquière (VCIM)
Houssein Boukhris (Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding)
Ralf Bas (KU-Leuven - Departement Criminologie)
Marc Swyngedouw (KUB, ISPO - KU-Leuven)

Hugo Gijsels (Antwerpen, 1950) is journalist en auteur van boeken over migranten, extreem-rechts en het Vlaams Blok. In 1990 verscheen van hem bij uitgeverij Kritak het geruchtmakende *De Bende en Co* en in 1992 *Het Vlaams Blok*. Over dit laatste boek schreef *Le Monde Diplomatique*: 'Een nuttig onderzoek, goed gedocumenteerd, en zonder beleefdheden.'

Een uitgave van Kritak
222 blz. - 598 fr.

Voor de revolutie of erna

De fabriek staat leeg
de gele trucks
die langs het water stonden
als speelgoed voor een reus
zijn weg.

Arbeiders lopen naar huis
in het donker
gekleed met een tas over
een brede schouder -
de afstand is nog altijd groot.

Iemand geeft brood
aan het springende hert in het park.

Hoog laaien de vlammen op
aan de overkant van het water.
Iemand verbrandt afval uit de tuin.

Iemand leert een kind lopen.
Zijn wankele passen
zijn witte pakje
op het grijze pad.

Patricia Lasoen

We leven in een wereld waarin opiniepeilingen en televotings dagelijks aan de orde staan. Deze moeten alles bewijzen maar uiteindelijk gaat het meestal om een vorm van manipulatie van de openbare opinie.

Een voorbeeld hiervan hoe dit soort dingen mekaar tegenspreekt.

In 1984 vroeg de Amerikaanse T.V.-zender A.B.C. aan het publiek hen te laten weten of naar hun mening de zetel van de Verenigde Naties in de V.S. kon blijven of best zou ophoepelen. Op de 168.000 personen die belden waren er 67 % die er van uitgingen dat de V.N. best kon opstappen.

In een volgende uitzending maakte dezelfde A.B.C.-zender een "wetenschappelijk uitgevoerde" opiniepeiling bekend over het zelfde onderwerp.

Hieruit bleek dat 72 % de mening waren toegedaan dat de V.N. gerust kon blijven...

Zo kan men alle kanten uit.

Begin van dit jaar kwamen, voor de tweede maal, allerlei koninginnen en vrouwelijke presidentsvrouwen te Brussel samen onder voorzitterschap van koningin Fabiola.

Doel van deze reünie: "de achterstand van de plattelandsvrouwen in de ontwikkelingslanden". Ieder van deze "aerbiedwaardige" dames mocht zijn "mummertje opvoeren en de wereld kond maken wat zoal kan en moet gedaan worden.

Over de kennis en de ervaringen van de betrokkenen terzake zal wellicht niemand zich veel illusies maken. Kortom ze P... een plas en alles bleef zoals het was. Hoeveel dit onderonsje van deze "liefdadigheidsdames" gekost heeft is niet bekend. Evenmin wie uiteindelijk de kosten betaald heeft.

De leiders van de Duitse neo-nazi groepen - "Deutsche Alternative" en "Nationale Offensive" - die in principe verboden zijn, hebben in een gemeenschappelijke verklaring de Duitsers opgeroepen bij de Parlementsverkiezingen in oktober voor de Republikaaner te stemmen. Het is algemeen bekend dat de leider van deze partij, Franz Schönhuber - een vriend van de Vlaams Blok - een oud Waffen S.S.-er is. De maskers vallen af!

Als men de politieke partijen moet geloven zijn ze allen bezorgd om de kloof tussen de overheid en de burger. Maar het gaat niet om een kloof maar om een afgrond.

Terwijl ze spreken over vernieuwing en verjonging zijn het nochtans dezelfde die aan de touwtjes trekken. Denken we maar aan Leo Tindemans en Wilfried Martens die voor de CVP de lijsttrekkers

zijn voor de Europese verkiezingen of aan Willy De Clercq die bij de VLD vooraan staat. En gewezen eerste minister Mark Eyskens wordt ook al vooruitgeschoven als kandidaat sekretaris-generaal van de WEU. Maar er zijn ook de vele andere die "fin de carrière", als dank voor bewezen diensten in een of ander kabinet in een topfunctie worden gedropt van een of andere parastatale...

De familie Rothschild, je weet wel die wereldberoemde bankiersfamilie, kwam in Frankfurt om haar stichter Mayer Amschal Rothschild, die op 23/2/1774 geboren werd, te herdenken. De telgen die zowat in alle landen de bankwereld beheersen en o.m. te Parijs, Londen, Genève, Zürich en twintig andere hoofdsteden vestigingen hebben, stonden vanzelfsprekend allemaal op de foto's die in de kranten het heuglijk nieuws bekend maakten. Opvallend hierbij was wel dat er onder deze financiële "fine fleur" geen enkele vrouw voorkwam.

Volgens de schattingen van het Amerikaans Pentagone heeft de V.S.-deelname aan de VN-operatie in Somalië maar eventjes 1,2 miljard dollar gekost. De "bloedprijs" voor de gedode Somalische burgers en Amerikaanse soldaten is vanzelfsprekend in dit bedrag niet meegerekend...

Naar aanleiding van "Lissabon Kulturele Hoofdstad 94" werd, zo blijkt uit een foto die o.m. in De Standaard verscheen, de windroos van de stad, die herinnert aan Portugals maritiem verleden, met steun van de Zuidafrikaanse regering gerestaureerd. Wraakroepend want, hoeveel huizen had deze Zuidafrikaanse regering van De Klerk met dit geld niet kunnen bouwen in vervanging van de krotten waarin nu nog zoveel zwarten leven?...

De 900.000 Denen ouder dan zestig jaar (20 % van de bevolking) hebben zich een bult verschoten bij de recente verklaring van de hoofddokter van de sectie neurologie van het ziekenhuis Frederiksberg in Kopenhagen. Hij zegde onomwonden "Wij hebben eenvoudig geen plaats meer voor iedereen. Om die reden zijn we verplicht een keuze te maken. Intensieve zorgen en reëdukatie zullen in de toekomst beperkt worden tot patiënten van maximum negenenzestig jaar". De anderen kunnen dus kreperen. En... dat noemen ze dan een welvaartstaat!

In New York werd de bekende film "Germinal", naar de roman van Emile Zola, begin maart eindelijk vertoond. Met uitzondering van de New

York Post werd deze sociale film, een epos van de strijd van de mijnwerkers, negatief beoordeeld. De volgende opvallende opmerking verscheen in de filmbladzijden van de New York Times: "Germinal kreeg de kwota R (een beoordeling waarbij jongeren van minder dan zeventien jaar moeten vergezeld zijn van een ouder of een volwassene). In de film komen naaktscènes voor, seksuele situaties en beschrijvingen van geweld". Natuurlijk weet iedereen dat sex en geweld nooit in Amerikaanse filmen aan bod komen...

Gerhard Schröder, de Premier van Nedersaksen die pas in deze deelstaat de verkiezingen won, ontbolsterde zich reeds sinds geruime tijd als een pleitbezorger van de wapenindustrie. Eind 1992 maakte hij zich sterk voor een uitvoervergunning van tien duikboten uit de Noordduitse scheepswerven naar Taiwan. Eind vorig jaar toonde hij zich voorstander van het nieuwe Europese gevechtsvliegtuig "Eurofighter". Nu hij de Groenen niet meer nodig heeft om een meerderheid te hebben kunnen we van deze socialist wellicht nog andere "opspijningen" verwachten.

De gewezen socialistische minister Philippe Moureaux maakte jaren lang deel uit van regeringen wiens enige zorg was de werkers de kosten van de crisis te doen betalen. Sinds hij als minister ontslag nam blijkt hij een andere kijk te krijgen op de politiek. Tijdens een toespraak te Luik op 10/3 hield hij een fel pleidooi tegen de dominantie van de ekonomen op de politiek. "Niet de politici bepalen de politiek wel de wereldbank, het I.M.F. en al die anderen" verklaarde hij.

Kort geleden ging te Brussel een Belgisch - Belgische top door. Het kwam er op aan de regels te bepalen met betrekking tot de internationale relaties. Daar waar men in onze buurlanden over één minister van Buitenlandse Zaken beschikt komen er in ons gefederaliseerd België maar eventjes zeven ministers bij kijken. Naar gelang het geval zal dus in de toekomst bij het afsluiten van internationale verdragen ons land vertegenwoordigd worden hetzij door de minister van de federale regering, hetzij door een regionaal of gemeenschapsminister, hetzij door een federaal minister vergezeld door een minister van de regio's of de gemeenschappen. Als klein land kunnen we er dus "fier" op zijn over het grootst aantal ministers per inwoner te beschikken en... en... over de hoogste staatsschuld.